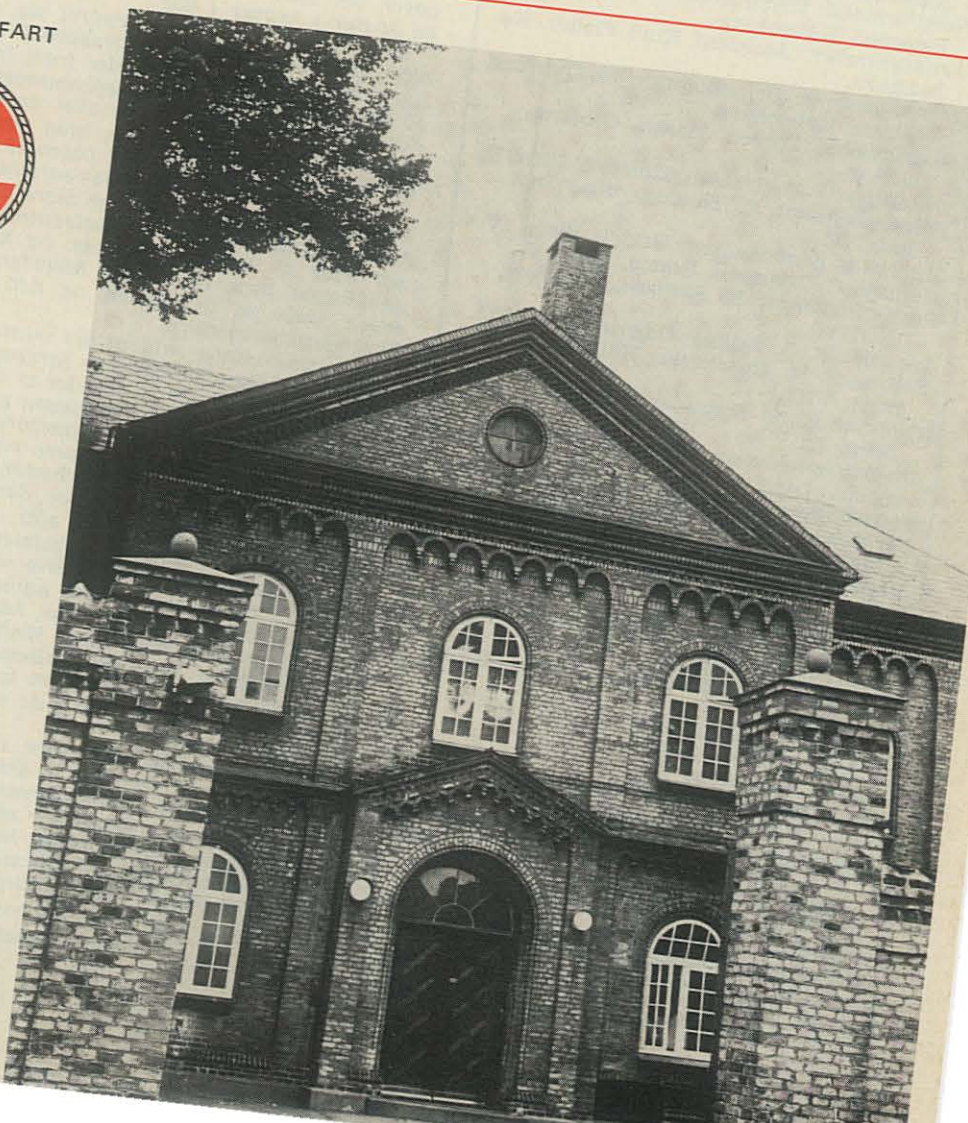

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

1

ANG
1970 NR

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktschef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.
Premiøløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hansen, Haslev, Distr. IV.
Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fyilling, Odense, Distr. VII.
Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schröder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.
Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29, 1260 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen, udgivet af Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29, 1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

Søværnets tidligere hovedkvarter, Gernersgade 20 (læs side 5). Foto: Fjernkendings-skolen, Holmen.

NYTÅRSØNSKE:

Lad os værne om vort særpræg

Som tiden dog går og tilværelsen ændres næsten dag for dag. Vi gamle fra forrige århundrede, der har levet med i udviklingen, dens jag og fremskridt, ser med mistænksomhed på det pres, der driver menneskene frem for at få del i dagliglivets goder, hvoraf der findes en uendelighed.

Vi gamle, der fejrede Julen ved petroleumslampens matte belysning og med en efter forholdene i dag såre beskedne julemiddag bestående af risengrød med sukker og kanel, stuvet hvidkål hvortil vi gnavede ribben, og med pebernødder som dessert, kan jo godt se, at nutidens Jul er anderledes festlig på alle måder; men den indre følelse af glæde og taknemmelighed var nok mere enfoldig og ægte, også når vi modtog de meget beskedne gaver, der måske ikke kostede flere ører, end de koster i kroner og dag.

Som Jul og velfærd har ændret sig, således også med traditioner og fællesskabet. Når jeg tager mine mange gode minder frem fra snart 50 års medlemskab i Marineforeningen, så er der også der gennem årene sket en iøjnefaldende ændring i den måde, man samles på. De to verdenskrige har nok bidraget dertil.

Efterhånden som sejskibs-sofolkene blev færre, forsvandt også de, der mere end andre kunne spinde en ende om sælsomme oplevelser både til lands og til søs, og når vi fik sangbogen frem og et par hivertter, var der ingen ende på livsglæden og den oprigtige kammeratskabsfølelse.

Det forekommer mig, at det meste af tjære- og saltvandskendemærket er forsvundet, og at det er de gule ærter m. m., der er det væsentlige. Emblemet og flaghejsningen er snart det eneste, der kendetegner Marineforeningen ved vore sammenkomster. Tidligere var der mange, der tilsluttede sig Marineforeningen for dens nationale præg og for dens maritime traditioners skyld; mange står nu som en slags støttemedlemmer og betaler deres kontingent; men vi ser dem aldrig eller sjældent.

Hvis ikke vi havde vort udmærkede medlemsblad «Under Dannebrog», havde de ingen forbindelse med foreningen. Medlemsbladet er et uundværligt bindeled mellem afdelingerne og hovedledelsen. Derigennem kan vi da skøne om, hvad der foregår i de mange afdelinger landet over.

Mit nytårsønske skal være, at afdelingerne landet over vil værne om det særpræg, der har kendetegnet Marineforeningen, og som har givet gamle orlogsgaster så meget godt og glad samvær i kammeratlig fællesskab. — Og lad så hovedkassen få de midler, vi alle er pligtige at yde til fællesskabet. Godt Nytår!

December 1972, P. C. Mouritsen

(»Olfert Fischer«, årg. 1912).

Kvindelige Marineres Musikkorps på en af de første ture gennem København bag den nye tambourstav.

Kvindelige marinere

Et jubilæum

Kvindelige Marineres Musikkorps fejrede den 27. januar korpsets 25 års jubilæum. Stiftet den 27. januar 1948 var det allerede den 22. maj samme år så vidt, at det med bravour koncerterede ved Marineforeningens sendemandsmøde i National Scala, og siden har det altid været beredt til at sprede glæde over vore sammenkomster, når vi bad om det. Deltagere i snart mange års jubilarstævner har frydet sig over de inciterende musikalske præstationer, og det har været en fornøjelse at se under marchen gennem Holmen, hvorledes de gamle gaster har fået fødderne til at falde i trit, som når gamle cirkusheste hører de kendte toner fra tidligere tiders optræden i manegen.

I 1949 forærede Marineforeningen korpset en tambourstav prydet i toppen med vort emblem. Det er utallige ture, den stav siden har taget i luften, og det er bemærkelsesværdigt, at korpset bestandigt har kunnet finde og præsentere så elegante stavbetvingere, som tilfældet har været.

Ved jubilæet bringer Marineforeningen Musikkorpset vor hyldest og hjertelige tak for det fortidige med forventninger til det fremtidige.

En julegudstjeneste

Igennem en årrække har der på den første søndag efter Nytår i Holmens Kirke været arrangeret en særlig gudstjeneste for Kvindeligt Marinekorps. I de senere år har også Det Maritime Hjemmeværn deltaget, og i år deltog for første gang medlemmer fra Storkøbenhavns Marineforeninger. I alt ca. 300 var samlet til denne særlige gudstjeneste celebreret af pastor Ørsted. Som det sker hver søndag året rundt, indledtes gudstjenesten med, at to kvindelige marinere gik op til den særlige mindepult, hvor bogen med navnene på danske søfolk, der faldt under krigen, beror, og vendte et blad i bogen, så nye navne kommer til at ligge fremme i den følgende uge. En kvindelig marinere bad indgangsbønnen, og efter prædiken og salmesang og gudstjenestens afslutning var Kvindeligt Marinekorps vært ved et julearrangement i Store Kirkestol.

Denne smukke gudstjeneste bliver forhåbentlig indledning til en årligt tilbagevendende skik. Det vides iøvrigt, at Kvindeligt Marinekorps også andre steder i landet har arrangeret en lignende nytårgudstjeneste, og det vides tillige, at gamle gaster fra Marineforeningen vil være velkomne til deltagelse i disse gudstjenester.

UDPURRING

Udtog af en værnepligtigs dagbog III

ved M. Rise

Med min mangeårige fartstid i handelsflåden vil jeg tro, at jeg var den ældste i flokken af nyindkaldte ombord i kaserneskipet FYEN. Min forholdsvis barske fortid havde givet mig en del mere livserfaring og en bedre evne til at skelne og vurdere mellem ret og vrang. De fleste i flokken var omkring de 20 år, og mange af dem havde alle deres dage gået hjemme og ladet deres moder pylre om dem. I modsætning til dem havde de befarne været i en hård skole fra de var 14-15 år og fundet ud af, at disciplin er en nødvendig ballast for et skib.

Som almindelig matros burde jeg jo egentlig være konstant i opposition til den overordnede officersstand, men gennem mine ti år på havet havde jeg lært at indse, at officerne også kunne have en berettigelse. Matrosen kunne skryde nok så meget foran masten. Når der virkelig stod noget på spil, og der skulle tages et ansvar, så var det officererne, der havde overblikket, og som man måtte bøje sig for. Nu var jeg igen påmønstret en skude, denne gang tilhørende den kongelige danske marine, og jeg vidste, at det ville tage seks måneder, inden frigivelsens time atter slog. Jeg tog fat på den første dags oplevelser i de nye omgivelser. Den foregående dags begivenheder kunne tyde på, at man var gået ind til en galejsslaves vilkår. I flødeskæggets kæft kunne man genkende slavepiskerens melodi. Han manglede kun selve pisen i hånden.

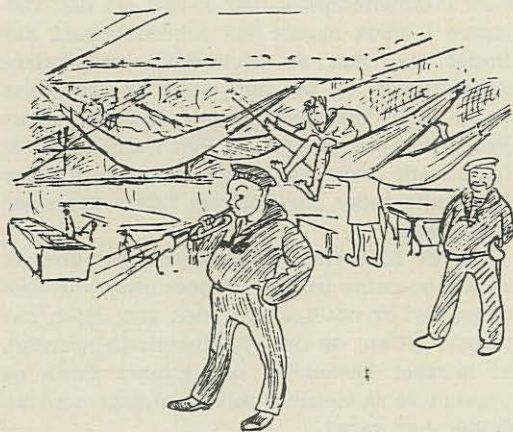
Vi blev vækket af den søde søvn ved en infernalsk hvinen og et brøstigt skrål, der rungede som en dommedagsbasun. Min sidemand mumlede: »Gå ad helvede till!« Ærgerlig over forstyrrelsen trak han tæppet op over hovedet.

Piftet blev gentaget — denne gang nærmere og mere infernalsk. Det ene hoved efter det andet hævede sig over køjekanten, og i skæret af de søvnige elektriske pærer så vi en frygtindgydende skikkelse komme ned gennem midtergangen. Et vældigt fuldskæg prydede hans vejrbitte ansigt, og i en kæde om halsen hang den djævelske fløjte. Igen piftede han en øresønderrivende trille, hvorefter han råb-

te af sine lungers fulde kraft: »Rejs! Rejs ud af køjerne alle mand!«

Det var pinedød alvor nu. Alle var lysvågne, og de var vågnet op til et nyt problem: »Av for satan!« — Ved den første bevægelse af benene, som skulle svinges ud over køjekanten, genkaldtes øjeblikkeligt erindringen om torpederingen hos lægen den foregående dag. Eftervirkningerne havde på ingen måde fortaget sig. Ud af køjen kom vi i mere eller mindre havareret tilstand. Nogle mistede balancen, når hængekøjen vippede og dumpede lige ned på det hårde dæk. Det var som at få et spark i den ømme bagdel.

Det svirrede med svovlende sproglblomster under påklædningen — ikke mindst når man skulle bukke sig for at tage skoene på eller for at snøre hængekøjen til en pølse. Med køjen under armen blev vi kostet op på dækket i en sådan fart, at mange helt glemte den ømme stive bagdel. Klokkeren var 10 min. over seks, da alle var på dækket, og fløjten peb igen, og bådsmanden tordnede: »Baksmønstring overalt!«

Udpurring om bord i »Skjold« på vintertogtet 1910 med reservekadetter. Tegningen signeret: Vpl. U.læge Schmees (Orlogsmuseets billedsamling).

MARITIM REVY

Aktuelt fra søværn, søfart og fiskeri

Chefen for Søværnets nytårsparole

I denne udtalte viceadmiral Thostrup bl.a.: »Det er jævnligt blevet fremhævet at bestræbelserne for at fremme afspænding i Europa er blevet forstærket i det forløbne år. Man må glæde sig over at ansvarlige statsmænd er kommet på talefod herom, men man må samtidig erindre sig, at en udvikling af denne karakter tager meget lang tid. Ekspertter advarer derfor mod at tage forskud på de forventede resultater.

Det må mane til eftertanke og besindighed, når man erindrer at meget stærke militære styrker er til rådighed for WP-landene, og især vil det være naturligt at minde om de betydelige maritime styrker, som efterhånden er blevet opbygget i Østersøen, og som kan anvendes til støtte for en aktiv maritim strategi.

Det er i denne situation nødvendigt for forsvaret — og her tænker jeg navnligt på Søværnet — bestandigt at være årvågen og agtpågiven overfor alt, hvad der foregår i vore farvande, og det er nødvendigt at opretholde et beredskab, som er troværdigt.«

Forsvarsviljen lever stadig

Den roligt stigende tilgang af personel til Marinehjemmeværnet fortsætter. Ved årets udgang var der 2906 mand mod 2851 året før. Marinehjemmeværnet er ved at klargøre orlogskutteren Y339, der blev overtaget fra Søværnet i december.

Farvel til det gamle hus

(se forsidebilledet)

Da chefen for Søværnet og Marinestaben den 22. januar flyttede til Vedbæk og dermed forlod Gernersgade 20, ophørte denne bygnings tilhørsforhold til Søværnet, idet den overgår til brug for Geodætisk Institut. Bortset fra perioden 1939-49 har Marinen siden 1869 anvendt bygningen til forskellige maritime formål.

Bygningen er opført i 1856 af murermester Seidelin til brug for Søetatens Pigeskole. Et minde om denne anvendelse er de relieffer,

der endnu findes over nogle af de indvendige døre.

I 1869 ændredes de hidtidige bestemmelser for uddannelse af kadetter. Det gamle Søkadetakademi blev ophævet, og Søofficersskolen blev oprettet. Da den hidtil anvendte bygning på Christiansholm ikke længere kunne bruges af skolen, og da pigeskolens bygning i Nyboder havde vist sig at være for stor til sit formål, valgte man huset i Gernersgade som skolebygning for Søofficersskolen, der overtog det 1. maj 1869.

Huset var opført som en firlænget bygning med en rektangulær åben gård i midten. En del ombygning og tilbygning var dog nødvendig for at gøre den egnet som skole for kadetterne. Der blev således blandt andet lagt tag over gården, så der fremkom en passende gymnastiksal.

I 70 år var bygningen ramme om kadetternes uddannelse indtil 1939, da Søofficersskolen flyttede til den nyopførte bygning på Nyholm.

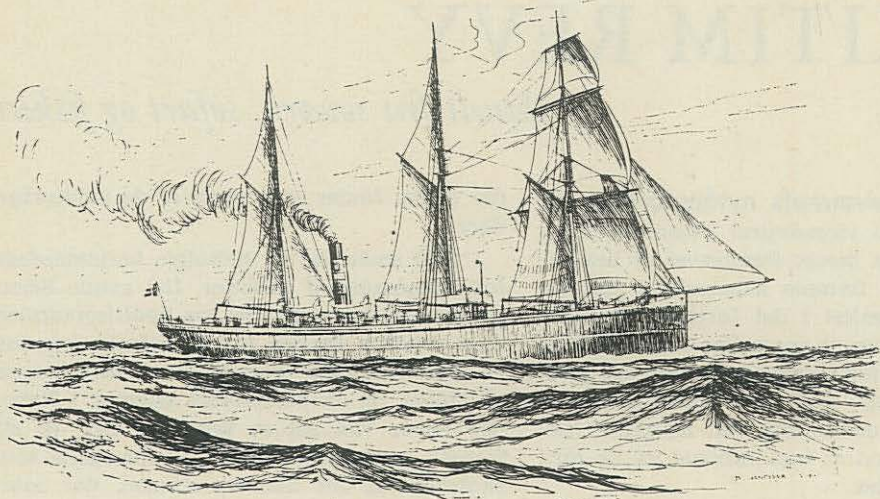
Gernersgade 20 blev derefter anvendt af Hæren som skole for Hærens Forplejningskorps, der imidlertid måtte rømme bygningen efter 9. april 1940, hvor den blev overtaget af den tyske værnemagt og anvendt som kaserne. Efter befrielsen var der en kort overgang indkasereret engelske tropper, men derefter stod den tom i flere år indtil 1949, hvor Søværnskommandoen, nu Marinestaben, flyttede ind.

Danmarks Handelsflåde

I 1972 havde den danske handelsflåde en tilgang på 121 skibe og en afgang på 77 skibe. Flåden voksede med en halv million tons brutto og er nu oppe på 1380 skibe med tilsammen ca. 4.000.000 bruttoregister tons. Heraf udgøres næsten halvdelen af 103 tankskibe.

Udlændinge i handelsflåden

I løbet af de sidste fem år er der næsten sket en fordobling i antallet af udlændinge i den danske handelsflåde. I 1971 var der 1000 flere

Dampskibet
»Thorvaldsen«
tegnet af
H. Schøsler-
Pedersen.

udlændinge end i 1966. Samtidig er antallet af danske søfolk gået ned med 2500.

I 1971 udgjorde det udenlandske kontingent ca. 3000 mand eller 17,2 %. Heraf var 417 fra andre nordiske lande, 541 fra Spanien og 977 fra asiatiske lande.

Piger til søs

Flere og flere kvinder går til søs. I 1971 tilhørte ca. 5,5 pct. af samtlige søfarende det smukke køn. Af de 938 kvindelige søfarende var de fleste ansat i restaurationsafdelingen, blandt andet 6 hovmestre. Der var 97 radiotelegrafister og, som noget nyt, en maskinelev, en styrmandsaspirant, to letmatroser, en ungmand og ni dæks-»drenge«. Også sømandsskolerne er nu åbnet for tilgang af piger.

Første danske dampskib på Sydamerikas vestkyst 1873

Som tidligere omtalt her i bladet var det første danske skib, der rundede Kap Horn, den lille brig »Perlen« der udførte bedriften i 1824 på rejse til Lima i Peru. Det første danske dampskib var »Thorvaldsen« tilhørende dampskibsselskabet »Danmark« som i 1867 var stiftet af skibsfører L. H. Carl.

Selskabet sendte allerede i 1871 nogle af sine skibe i oversøisk fart. Således var »Rolf« det første danske dampskib, der krydsede Atlanterhavet i 1871, fulgt i hælene af »Thorvaldsen«, som var bygget samme år hos B & W.

»Thorvaldsen« målte 1219 tons brutto og havde en compoundmaskine på 500 indicerede hestekræfter. For 100 år siden havde man endnu ikke fuld tillid til fremdrivningsmaskineriet, og damperen var da også udstyret med en hjælperigning som tremastet skonnert med bredfok, merssejl og bramsejl på den forreste mast. Normalt kunne den føre ialt 12 sejl, og på rejserne over Atlanterhavet var den yderligere forsynet med bovspyd og en vældig klyver.

I 1873 blev skibet chartret af et tysk rederi til at gøre en rejse fra Hamburg og Antwerpen med stykgods og passagerer til Valparaiso med anløb af Montevideo og Talcahuano på vejen. I Valparaiso lastedes hvede for hjemgående til Liverpool.

Skibets daværende førstestyrmand, H. S. A. Olsen, skrev en beretning om rejsen. En enkelt detalje heri kan give associationer om vor tids rejser til månen.

Han skrev bl. a.: »På kaptajnens anmodning lod maskinmesteren lave en trefod af jern med en høj stang og derpå et stort dansk flag af zink, malet hvidt og rødt. I den bedste havn, Raune Harbour i Sarmiente Kanalen, blev ved indløbet et stort træ savet midt over i passende højde, og på denne stamme blev trefoden med det danske flag fastspigret for at vise, at her havde været danske sømænd. Et andet sted blev der rejst en båke af sten og i denne lagt en beretning om vor tilstedeværelse der«.

»Thorvaldsen« eksisterede et godt stykke ind i næste århundrede og skiftede rederi nogle gange. I september 1915 var skibet befragtet med propplast fra Malmø til West Hartlepool. 100 sømil vest for Skagen blev det standset af en tysk undervandsbåd, besætningen blev beordret fra borde, og skibet blev sænket med kanønskud og to torpedoer. Besætningen blev senere bjærget af en svensk damper.

Et helteskib

For nogle år siden efterlyste Sovjetunionens ministerråd for kulturel udveksling oplysninger om det svenske dampskib »Eskilstuna III«, som af revolutionshistorikerne var udnævnt til »helteskib«. Ifølge den svenske avis »Dagens Nyheter« var årsagen den, at skibet var det første, som i 1919 brød den engelske flådeblokade i Den finske Bugt og nåede frem til revolutionsbyen Leningrad med medicin og kirurgiske instrumenter.

Ifølge »Dagens Nyheter« vendte skibet tilbage til Sverige lastet med hørfrø, men det blev opbragt af finske orlogsskibe på »Den hvide side« under mistanke om at være lastet med guld og kommunistisk propaganda-litteratur.

En episode fra skibets ankomst til Kronstadt: »Eskilstuna III« var ankret op for at afvente dagslysets og lodsens komme. Ved solopgang nærmede lodsartøjet sig på en mærkelig sik-sak-kurs, og da lodsens kom ombord stillede den svenske kaptajn ham nærgående spørgsmål om den mærkelige manøvrering. Svaret var: »Det var vi nødt til, for du har ankret op midt i et minefelt«.

Lille »Eskilstuna III«, der kun målte 173 tons brutto, var bygget i Malmö 1908. Skibet

Dampskibet »Eskilstuna III« før blokadebrydningen (Svensk Sjöfartstidning).

En helikopter i redningsaktion (Søværnets Taktikskole)

blev senere omdøbt til »Öregrund« og sat i fart mellem Stockholm og Gävle. Det mødte sin skæbne en oktobernat i 1922 ved en strandning, som kostede 9 menneskeliv.

Stadig flere opgaver til helikopterne ...

Søværnets Flyvetjeneste er kun 10 år gammel, men den har forlængst vist sin berettigelse og levedygtighed. Navnlig i de senere år er tjenestens hjælpeopgaver vokset stærkt. Baggrunden for oprettelsen i 1962 var, at der indkøbtes helikoptere til flådens dengang nye inspektionsskibe som var udstyret med helikopterdæk. Formålet hermed var at effektivisere skibenes inspektionstjeneste ved Færøerne og Grønland, og at forøge deres evne til løsning af hjælpeopgaver såvel på søen som i land i disse områder.

Det blev besluttet at Søværnets eget personel bemandede de nye helikoptere. Dermed etableredes et samarbejde mellem Flyvematerielkommandoen, som fik overdraget ansvaret for helikopternes materielle tilstand, og Søværnets Flyvetjeneste, der fik ansvaret for flyvningen med dem. Organisatorisk indgår Søværnets helikoptere som en »flight« i Flyvevåbnets Eskadrille 722.

Det er ikke kun i inspektionsskibene ved Færøerne og Grønland, at flyvetjenesten har mange hjælpeopgaver for samfundet. Også når maskinerne er på Værløse flyveplads, udøves en betydelig indsats, og de er et nyttigt tilskud til Flyvevåbnets helikoptertjeneste.

Som andet materiel forældes helikoptere, og for at de kan leve op til de stillede krav, først og fremmest til mulighed for blindflyvning og øget rækkevidde, må de udskiftes

oftere end andet søværnsmateriel. Sikkerhedskravene er store til et fly. Både den materielle og personelle side af Søværnets Flyvetjeneste kræver store beløb. Uddannelsen af helikopterpiloter, der foregår både herhjemme og i udlandet, er kostbar.

I fjor gennemførte Søværnets Flyvetjeneste 15 hjælpeopgaver ved Færøerne, 6 ved Grønland og 1 herhjemme. Ved alle disse redningsaktioner stod menneskeliv på spil. Desuden har man ydet assistance til Post- og Telegrafvæsenet, søopmåling, Fyr- og Vagervæsenet, politiet, toldvæsenet, Geodætisk Institut, Luftfartsdirektoratet og Vildtbiologisk Station.

Herudover er der udført mange hjælpeflyvninger for isolerede samfund på Færøerne og Grønland, hvor det på grund af afsides beliggenhed og store afstande kun vanskeligt er muligt at skaffe anden transporthjælp i en nødsituation.

Flere atomdrevne handelsskibe

Det amerikanske firma Babcock and Wilcox, der har konstrueret reaktorerne til atomskibene SAVANNAH og OTTO HAHN, skal for en amerikansk redergruppe planlægge tre atomdrevne fragtskibe. Efter at oliepriserne

er blevet fordoblet i de sidste par år og med en ventet fordobling til inden 1975, er atomkraften ved at blive konkurrencedygtig.

Den russiske handelsflåde vokser stadig

Det sovjetiske skibsregister oplyser, at handelsflåden nu består af 6.793 handelsskibe på tilsammen 16.290.800 brt. I løbet af et par år skal den forøges med 5 mio. brt. Hovedparten af skibene leveres fra sovjetiske værfter, men der er store ordrer i en lang række lande. Mange af de nye skibe er isforstærket.

Fyrskibene forsvinder

Også i Finland er fyrskibene en saga blot. Det sidste tilbageværende »KEMI«, der blev bygget for 72 år siden, skal i år ud for sidste gang. Til efteråret skal det ophugges.

Truet område

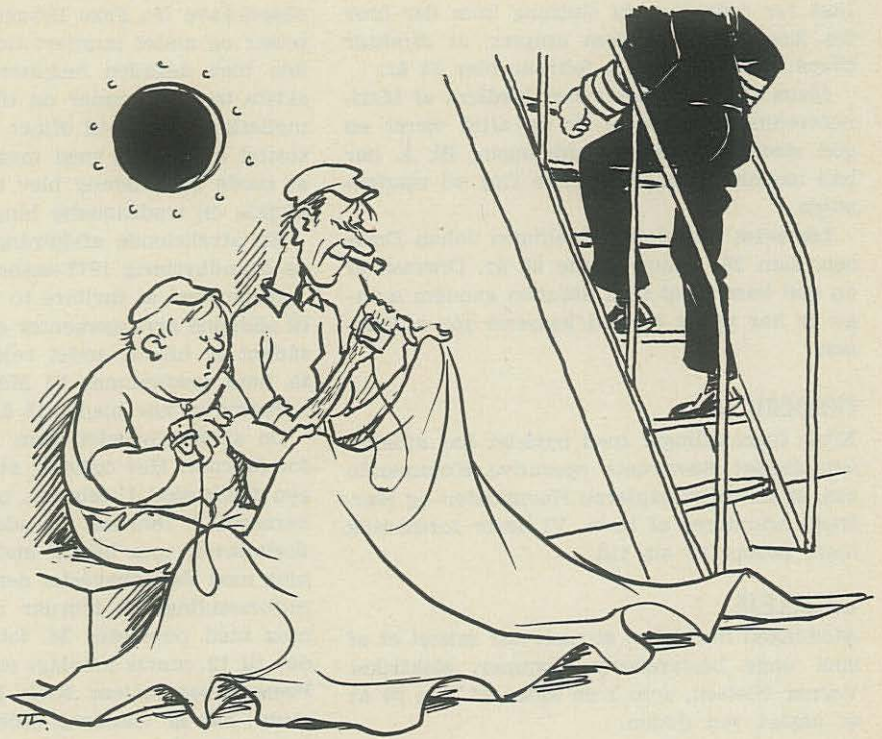
Den nordlige del af den jyske vestkyst vil være mest udsat for olieforurening, hvis der sker uheld ved den norske olieboring i Nordsoen. Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Forskningsråd har i et år hver uge udkastet 100 plasticuverter fra boreplatformen Gulf-tide. 87 % af en enkelt uges udkast blev fundet på den jyske vestkyst.

— *Tror du ikke, vi skulle øse nu?*

— *Ikke nødvendigt. Når den er fuld, løber det over af sig selv.*

— Han må
være i strålen-
de humør i
dag. Han sagde
jo godmorgen.

Fra afdelinger og distrikter

Distrikt 8

26. oktober 1972 afholdtes distriktsmøde i Kolding med deltagelse af repræsentanter for afdelingerne i Horsens, Vejle, Kolding, Sønderborg og Gråsten-Padborg. Fraværende var Fredericia, Haderslev og Åbenrå. Formanden for Kolding afdeling, M. Burcharth blev genvalgt som distriktsformand.

EBELTOFT

Af afdelingens indholdsrige og interessante lokale blad »Kabysrygtet« fremgår blandt andet, at der er tilrettelagt ikke mindre end 7 arrangementer, herunder kammeratskabsaftener i månederne januar-april incl.

De taber ikke mødet i Ebeltoft. Omtalen af sammenkomsterne slutter med håbet om, at der vil møde flere frem, end der kom til et par af arrangementerne sidste år. Til disse var der kun mødt 9 henholdsvis 10 medlemmer. Det har måske stimuleret bestyrelsens

håb, at der er optaget 6 nye medlemmer i afdelingen.

ESBJERG

Som nævnt i sidste nummer havde afdelingen 50 års fødselsdag i oktober 1972.

Nu er det meddelt, at jubilæumsfesten blev fejret ved en sammenkomst med middag 4. november på hotel Hjerting. Der var til denne mødt 152 medlemmer, foruden at repræsentanter for byen var inviteret, ligesom landsformanden var til stede. Menukortet, sange til festen samt en artikel om afdelingen var samlet i et hefte, som desuden omfattede 40 sider annoncer, flere med fødselsdagshilsener, fra byens erhvervsliv. Alt på fint glittet papir. Man kan vist roligt fastslå, at afdelingen er vel agtet og kendt i Esbjerg by.

Den 25. december døde afdelingens æresmedlem, skomagermester H. C. Haunstrup Madsen, der havde været medlem i 40 år.

Lige før redaktionens slutning kom der brev fra Ernst Madsen, som oplyser, at direktør Claus Sørensen den 2. februar blev 85 år.

Claus Sørensen har været medlem af Marineforeningen i mange år og altid været en god støtte for Esbjerg-afdelingen. Bl. a. har han skænket mange smukke ting til marine-stuen.

Ligeledes gratulerer afdelingen Johan Drevsen, som 20. januar fyldte 60 år. Drevsen er en god kammerat som desuden gennem mange år har været en god kasserer for afdelingen.

FREDERICIA

Efter forhandlinger med byrådet har afdelingen ansøgt Søværnets operative Kommando om, at patruljefartøjerne Havmanden og Havfruen adopteres af byen. Vi hører formentlig mere herom til sin tid.

GILLELEJE

Afdelingen meddeler, at man har mistet et af sine unge bestyrelsesmedlemmer, elektriker Verner Nielsen, som i en alder af kun 34 år er afgået ved døden.

GLOSTRUP, TAASTRUP OG OMEGN

Fra det humorfyldte medlemsblad »Så til Søs« citeres: »Alle de medlemmer, der kunne gå og kravle, var mødt op til julearrangementet på Falkevej. Der var så stor tilslutning, at bestyrelsen måtte efterlyse et par dybe talkener, da der blev serveret gule ærter og flæsk.

En hel del gæster deltog i julemødet, blandt andet ni medlemmer fra »Flottans Män« i Malmö. De blev især omfattet af formand Torben Jensens velkomst.

Foreninger landet over kæmper for at samle medlemmer til sammenkomster og lignende, men det er ikke noget problem for Marineforeningens Glostrup-afdeling, siger Torben Jensen. Der var overtegnet til deltagelse i julemødet. Udover de 84, som deltog, havde man måttet sige nej til 13 medlemmer. I øvrigt har afdelingen igen måttet lukke for tilgang af nye medlemmer.

Traditionen tro havde man inviteret to værnepligtige fra Holmen til julefesten, og af andre gæster var mødt to fra Frederiksberg afdeling og formanden for Københavns Skyttelav.

Det festlige arrangement blev forsødet af en

dåseøl-gave fra Faxe Bryggeri, af taler, skæperær og andet muntert tidsfordriv. Lejligheden blev desuden benyttet til at optage de sidste to medlemmer og til at overrække en mødeflidspræmie til Ejner Pedersen, der har støttet afdelingen med meget andet end blot at møde op. Endelig blev der også tid til at afvikle de traditionelle bingospil.

En afvekslende afslutning på en afvekslende og udbytterig 1972-sæson«.

Ideen med at invitere to værnepligtige med til sådanne arrangementer er strålende. Noget sådant er blandt andet vejen til fremover at få flere medlemmer til Marineforeningen.

Forøvrigt har bladet 15 års fødselsdag i år.

De sidste nyheder kom med »Så til Søs« for februar. Her oplyses, at generalforsamlingen fandt sted 1. februar, og at der afholdtes karneval 3. februar. Desuden fyres der løs i skyttelavet, som blandt andet holdt kapskydning med Brøndbyvester den 5. februar, admiral-forsamling 12. februar og fastelavnsskydning med papnæser 26. februar. Desuden er der til 12. marts planlagt en trekantskydning. Fængselsoverbetjent Niels M. Petersen, Glostrup, har af Glostrup afdelingen fået tildelt Marineforeningens hæderstegn.

HALS

F. J. Thomsen rapporterer, at fhv. lods A. M. Jensen den 1. oktober fyldte 70 år. Han blev indmeldt i Marineforeningen i 1939, da Hals endnu var en bakke under Ålborg afdeling. Siden februar 1946, da han var med til at stifte en selvstændig afdeling i Hals, har han været medlem af bestyrelsen, heraf otte år som formand. På sin runde fødselsdag blev A. M. Jensen udnævnt til æresmedlem af afdelingen.

HORSENS

Generalforsamlingen afholdtes i Håndværkerforeningen 17. februar. Der var i år ikke mindre end 12 jubilarer, og man forventede stor tilslutning.

Afdelingen gratulerer: 21. februar Chr. M. Christensen 80 år. 3. marts B. A. Chr. Jensen 60 år og Henning H. Jensen 65 år. 7. april ing. O. E. Andersen, Brødstrup, 80 år. 23. april mejeribest. J. Isager 70 år. 25. april ing. Chr. Søndergaard 90 år. 21. maj maskinfabr. O. Hansen 50 år. 4. juni losseformand O. Gottlieb 80 år. 11. juni tømrermester H. Hansen 60 år.

I Horsens fylder ingeniør Chr. Søndergaard 90 år den 25. april Alderen i sig selv er bemærkelsesværdig, men nok så meget er det at fremhæve, at Chr. Søndergaard har været medlem af Marineforeningen siden 1928. I tiden fra 1929 til 1955 — 26 år! — har han været bestyrelsesmedlem og på tårn beklædt posterne som hestformand, kasserer og sekretær.

Chr. Søndergaard er en af dem, der i det stilfærdige har været sin afdeling og dermed Marineforeningen en god og kammeratlig støtte. Uselvisk har han påtaget sig opgaverne, som de forelå, stille og diskret har han gang på gang betænkt sin afdeling og givet et nap, når han fandt det fornødent. En hædersmand hyldes på hans »runde« dag!

På 75-års-dagen udnævnte afdelingen Chr. Søndergaard til æresmedlem. På 90-års-dagen har afdelingen i taknemmelighed for Chr. Søndergaards stadig levende interesse og kammeratlige indsats hædret ham med Marineforeningens Hæderstegn.

HØRSHOLM-RUNGSTED

Lørdag den 16. december 1972 indviede afdelingen nye marinestue-lokaler på Rungstedvej 4. Det var sjette gang, marinestuen holdt flyttedag. Flytningen skete denne gang indenfor samme ejendom, nemlig fra stuen til første sal. Arbejdet i forbindelse med flytningen har alligevel været stort, og i to måneder har medlemmerne arbejdet med at gøre lokalerne i stand. Blandt andet er væggene blevet dækket med træpaneler. I forbindelse med indvielsen afholdtes en reception og om aftenen var der fest for medlemmerne med damer.

KALUNDBORG

Et af afdelingens ældste medlemmer, æresmedlem, klejnsmedlem A. M. Jørgensen (årgang 1915) afgik ved døden i december.

KOLDING

I begyndelsen af februar indkaldte bestyrelsen til generalforsamling 21. februar i marinestuen på Staldgården med dagsorden ifølge lovene. Desuden indbød man til vinterfest lørdag den 3. marts.

KONGENS LYNGBY

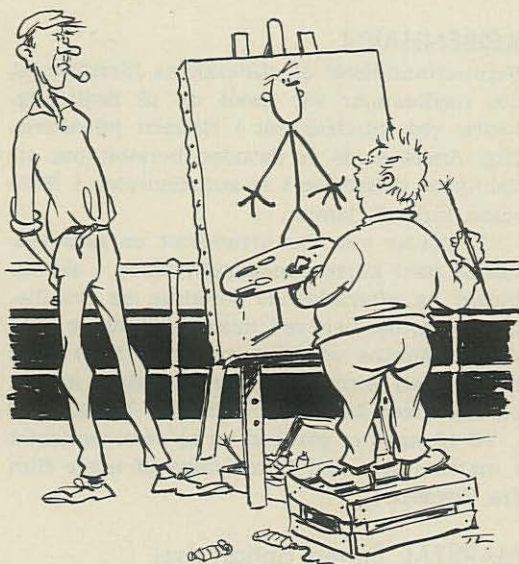
Hendes Majestæt Dronningens — og afdelingens — fødselsdag fejres 6. april i marinestu-

en på »Lottenborg«. Man venter stort fremmøde af blandt andet 13 25 års jubilarer. Opmærksomheden henledes på andre mærkedage: 27. marts Otto R. Hermansen 70 år. 2. april Egon Nielsen 60 år. 12. april Kai Birch, Virum, 65 år. 16. april J. Nimand Pedersen 75 år. 19. april Martin E. Jensen, Hvidovre, 65 år. 5. maj Chr. Gerding 75 år. 6. maj Mosberg Hansen 60 år.

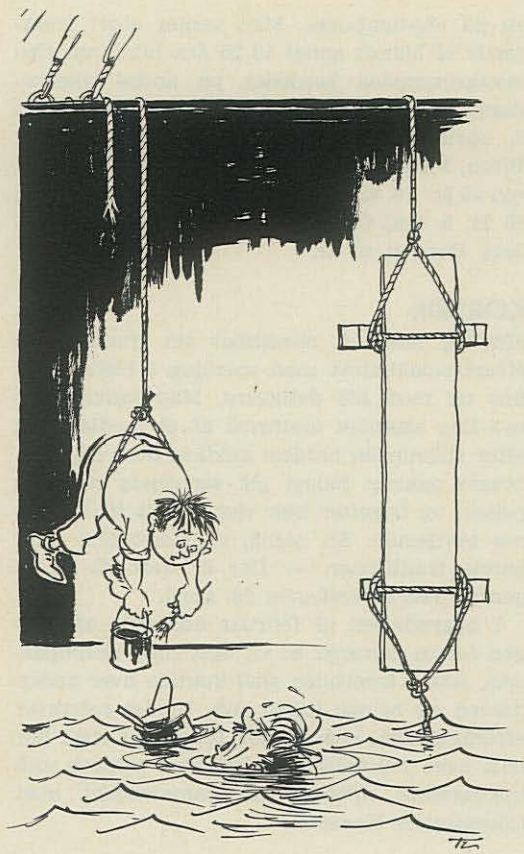
KORSØR

afdeling holdt 4. november sin traditionelle efterårs-pakkefest med spisning i KB's klubhus og med 130 deltagere. Man indviede et nyt flag skænket anonymt af et medlem, og efter spisningen holdtes auktion over de medbragte pakker. Salget gik strygende til store priser, og bagefter blev der danset til kl. fire om morgenen. En dejlig, vellykket fest efter gamle traditioner. — Der er indbudt til et gensyn ved forårsfesten 28. april.

I begyndelsen af februar udsendte afdelingen første nummer af sit eget blad »Kompasset«, som i fremtiden skal komme hver anden måned og bringe lokalt nyt. Bladet refererer efterårsfesten, som nu for 10. gang i træk har haft over 100 deltagere. Desuden bringes små interessante nyheder fra samarbejdet med flådestation Korsør.

— Smil!

— Tøsedreng!

KØBENHAVN

Februarnummeret af »Udkikken« fortæller, at 200 medlemmer var mødt op til højtideligheden ved mindeankret i Nyhavn juleaftensdag. Andet steds er desuden berettet om afdelingens deltagelse i sø-gudstjenesten i Holmens kirke 7. januar.

17. januar var der arrangeret en sammenkomst med korrespondanceskydning i skytte-lauget og efterfølgende foredrag og lysbilleder i marinestuen ved museumsdirektør Bredo v. Munthe af Morgenstjerne. Som gæst havde man formanden for Nyboders minde, og man traf aftale om gensidige besøg.

Til 12. april er planlagt en ny sammenkomst i marinestuen med fremvisning af nogle film fra Søværnet.

MARSTAL (ingen ophævelse)

Der var stemning fra først til sidst, skriver »Marstal Avis« om den fest, som Marinefore-

ningens lokale afdeling holdt »i lørdags« (dato ikke angivet).

Festen holdtes på hotel »Danmark« med det traditionelle indledningsritual: flaghejsning, bådsmandspibe og første vers af »Kong Kristian« samt velkomsttale af formand Hans Pedersen. Aftenen, der sluttede med dans, omtales af avisen som »alle tiders«.

— Og hvad har Hans Pedersen så selv at bemærke? — »Yderligere kommentarer er jo ikke nødvendige, men jeg kan dog røbe, at det eneste punkt på generalforsamlingens dagsorden faktisk var ophævelse af afdelingen. Vi har allerede nu fået tre nye medlemmer, og jeg vil gerne bede hovedkontoret om at sende mig nogle flere indmeldelsesblanketter.

Hvis kontoret har vort 1972-regnskab klar, så må De godt komme med det, så jeg kan sende de resterende penge«.

NÆSTVED OG OMEGN

Bohn-Jespersen meddeler, at der afholdes vinterfest 10. marts kl. 1815 i marinestuen, Kvægtorvet, og oplyser samtidig om følgende runde fødselsdage: 27. januar Jens Rasmussen 50 år. 14. februar Kaj Åge Hansen 50 år. 4. maj Ove Dam 60 år.

Ved generalforsamlingen 13. februar mindedes farvehandler H. C. Hansen og forhenværende kroejner J. P. Nielsen, der var gået bort i 1972.

Under formandens beretning omtaltes bl. a. distriktets fællesmøde på Menstrup kro i april og sommerudflugten, der havde endepunkt samme sted. Andre begivenheder var flådebesøg, fregatskydning og sammenkomster i marinestuen. Af aktuelle begivenheder kan nævnes vinterfesten 10. marts i marinestuen og en planlagt sommertur til Agersø.

Børge Larsen fratrådte efter eget ønske som formand, og i hans sted valgtes Knud Jørgensen.

ODENSE

Den 6. februar holdt afdelingen ordinær generalforsamling med DSB-platte og traditionel dagsorden.

PADBORG-GRÅSTEN

Afdelingen har to marinestuer, én på »Den gamle Kro« i Gråsten og én på hotel »Padborghus« i Padborg. Sammenkomsterne, de såkaldte »ulkeaftener« og andre arrangemen-

ter holdes på skift det ene og det andet sted. Nu er det på tale, at marinestuen på »Padborghus« eventuelt må nedlægges. Hvis dette bliver en realitet, er det tanken af forsøge at etablere en ny marinestue fælles for Padborg og Gråsten et sted midtvejs mellem de to byer, og således også opgive stuen på »Den gamle Kro«. Hvis det nævnte bliver nødvendigt at bringe til udførelse, så får de sandelig flyttet travlt, de braver gaster i Sønderjylland.

Sidste nyt: Padborg-stuen er nedlagt.

RANDERS OG OMEGN

Ejnar Christensen refererer: Afdelingen indledte vintersæsonen 4. november med indvielse af vore nye marinestue på hotel »Westend«, Vestergade 51.

Kl. 1830 samledes medlemmer med damer, og efter at flaget var hejst, bød formanden, P. Schytte Hansen, velkommen og udtalte håbet om, at vi her måtte få et blivende sted. Han takkede samtidig værten, hr. L. Madsen, for den store velvilje, han har vist os. Derefter overrakte formanden 25 års emblemet til maskinmester J. Kaiser, og takkede for hans mangeårige interesse for foreningen. Ligeledes rettede formanden en tak til vor mangeårige og trofaste inkassator, Niels Jensen, som af helbredshensyn ønsker at frasige sig hvervet. Der blev så pebet til skafning i det tilstødende selskabslokale. Under voksende stemning blev kaffen serveret i marinestuen, hvor der også blev danset med liv og lyst til langt ind i hundevagten.

Også »juleoptakten« den 10. december i marinestuen fik et vellykket forløb. Her deltog så mange voksne og børn, at man måtte tage de tilstødende selskabslokaler til hjælp. Efter det store sule-julebord blev der spillet lotteri og danset om juletræ til tonerne af et sømandsklaver.

Afdelingen har gennem hovedkontoret sendt 350 kroner til »Håndslag til Island«. Halvdelen er indsamlet ved generalforsamlingen og halvdelen suppleret fra afdelingens minebøsse.

SILKEBORG OG OMEGN

(beskedenhed en borgmesterdyd)

Sekretær S. Bøgh-Sørensen skriver, at man havde afholdt den sædvanlige torskespising med god tilslutning, og at man benyttede lejligheden til at udnævne en gammel gast til æresmedlem.

En sådan halvkvædet vise gør en redaktør

sur, for det havde da været nærliggende at nævne navnet på det nye æresmedlem. Bøgh-Sørensen blev ringet op på et af de tidspunkter først på aftenen, hvor man ved, det er ubelejligt, enten fordi der spises, eller fordi der høres radioavis.

Bøgh-Sørensen lod heller ikke i telefonen særlig villig til at oplyse navnet på det nye æresmedlem; men endelig blev det da oplyst, at det var ham selv. Så bøjede redaktøren beskæmmet sit hoved, græmmede sig over, at den tanke ikke var faldet én ind, at det var brevskriveren selv, der var tale om, og sad derefter længe hensunken i forbavselse over, at der endnu findes så beskedne folk i dette land.

Afdelingens nye æresmedlem er altså sekretær S. Bøgh-Sørensen, optaget som medlem den 19. januar 1922 i Odense afdeling, og overflyttet 21. juni 1954 til Silkeborg afdeling. Tilhører årgang 1918.

Afdelingen meddeler desuden, at maskinmester Oluf Nielsen den 5. marts fylder 50 år.

Ved generalforsamlingen i marinestuen 15. februar afsløredes et billede af Hendes Majestæt Dronningen. Det oplystes samtidig, at pionererne den 17. marts afholder fællesskydning på banerne i Kjellerup med efterfølgende præmieuddeling på hotel Ny Hattenæs. Ved samme lejlighed ville hæderstegn blive uddelt til jubilarerne.

SKAGEN

Formanden meddeler, at det går nogenlunde godt, men at det er lidt svært at få samling på tropperne, idet alle jo har så travlt i vore tider.

VIBORG

Sekretær Andresen har givet følgende meddelelse: »Det er med sorg, at vi må meddele, at vor mangeårige formand og medstifter af Viborg-afdelingen, bogtrykker E. Nørhaven, døde 10. oktober 1972. Æret være hans mindel«

ÅRHUS OG OMEGN

Afdelingen vil i indeværende år få en 40 års jubilar, nemlig skibsreder Ejner Nygaard, og en 25 års jubilar, mekaniker Karl Otto Andersen. Følgende medlemmer har runde fødselsdage: 24. januar direktør Joh. Johnsen 80 år. 12. februar belyningsarbejder Johannes Sørensen 70 år, og chief engineer Tage I. Hansen 65 år.

Fra hovedbestyrelsen

Marineforeningen fylder 60

Foreningens 60 års jubilæum den 30. april 1973 påregnes markeret ved en reception. Nærmere oplysninger vil blive bragt i næste nummer samt desuden meddelt direkte til afdelingsformændene.

Jubilarstævnet

Datoen for stævnet i 1973 er fastlagt til søndag den 2. september. Programmet vil blive bragt i et senere nummer af bladet.

Distriktsvalg

Hovedbestyrelsen minder om, at distriktsvalgene skal være afviklet senest i midten af marts, og at resultatet straks skal meddeles til hovedkontoret.

Sendemandsmøde

Datoen for mødet i 1973 er fastlagt til 26.—27. maj, og stedet bliver Nykøbing Falster.

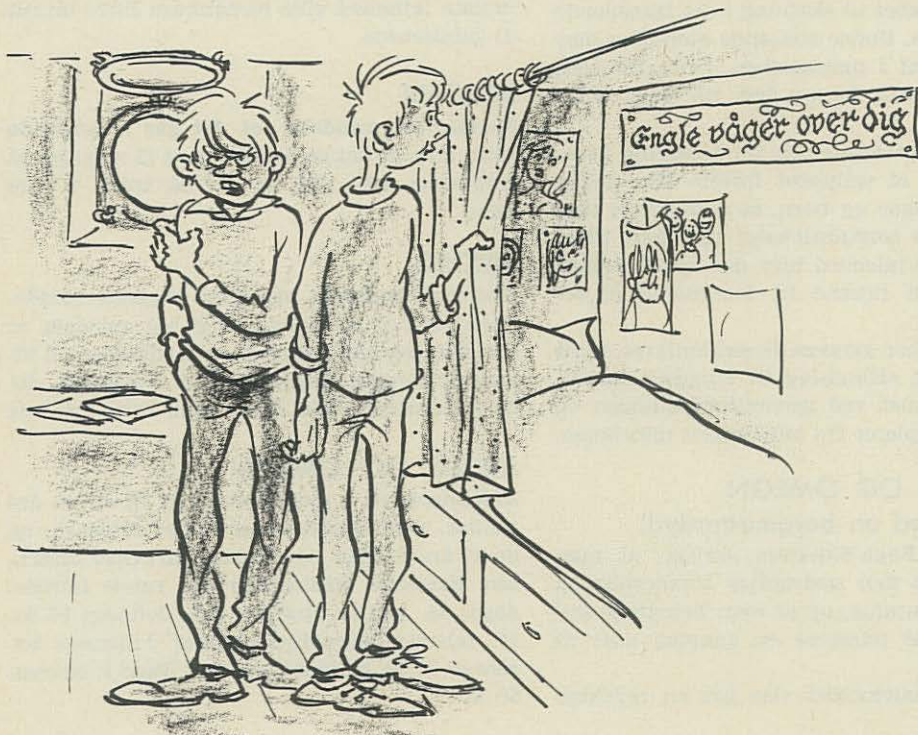
Th. Skaaning stryger kommando

Fra Ringkøbing kommer der meddelelse om, at afdelingen ved generalforsamlingen den 3.

februar har udskiftet formand og har nyvalgt K. Stræde Andersen. Den nye formand ønskes velkommen på posten med forventningerne om god indsats for at føre afdelingen videre frem. Gennem lykønskninger og forventninger til den nye formand stopper tankerne et øjeblik ved den afgående. Købmand Th. Skaaning er trådt tilbage.

Det var Skaaning, der sammen med glarmester Bang Jensen i marts 1941 tog initiativet til at starte »Marineforeningen for Ringkøbing og Omegn« som afdeling nr. 51 inden for Marineforeningen. Skaaning blev afdelingens første formand, og først nu efter 32 års virke har han fået lov til at lægge sceptret. I årene 1952-1965 var Skaaning tillige medlem af hovedbestyrelsen.

Det sker selvfølgelig, at en af initiativtagerne til start af en afdeling bliver den første formand, men det er vist en sjældenhed, at den samme mand efter 32 års virke for afdelingen også kan trække sig tilbage som formand. Igennem de mange år har Skaaning været i stand til at præge foreningsarbejdet i byen på den barske vestkyst, og i årene som

— En af dem bed mig.

HB-medlem har også de vestlige distrikter været præget af hans virke. Fordi ledersædet forlades, er der dog ingen grund til at tro, at Skaaning ikke vil bevare sin interesse for marineforeningens sag og stadig vil være at finde på »de meniges bænk«.

Med en tak for de mange års indsats både lokalt og på landsbasis har hovedbestyrelsen hyldet Skaaning med tildeling af Marineforeningens Hæderstegn i Bånd.

E. Semberg jubilerer

Den 23. februar 1973 havde E. Semberg i 40 år været formand for Nakskov-afdelingens bestyrelse efter 3 års forudgående medlemskab af ledelsen. Semberg er stadig i funktion som formand — et imponerende bevis på »undersåtternes« tillid. Siden 1960 har Semberg tillige været medlem af hovedbestyrelsen, som bringer en hyldest og tak for en djærv indsats med tildeling af Marineforeningens hæderstegn i bånd.

Juledonationer

Foreningen har i anledning af julen givet donationer til Georg Stages Minde, til Holmens Kirke, til fregatten Jylland, til Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, til Nyboders Mindestuer og til Søfartens Bibliotek.

Skyttelavens hæderstegn

Der er nu indstiftet et hæderstegn for skyttelavene. Statutterne, der er godkendt af hovedbestyrelsen, er udarbejdet parallelt med statutterne for Marineforeningens hæderstegn.

Skoleskibet »Danmark« for 25 år siden

Redaktionen er blevet anmodet om at efterlyse adressen på alle, der var med skoleskibet på sydamerikatogtet 1948-49 som elev eller besætningsmedlem. Man bedes melde sig til Mogens Arendal, Vingårdsallé 75, 2900 Hellerup.

Under Dannebrog

Næste nummer af bladet skulle helst udkomme før jubilæet. Derfor må stof, som ønskes medtaget, være redaktionen i hænde senest 1. april.

Trykning af bladet

Kontrakten med Dyva & Jeppesens forlag er udløbet og dermed bladets trykning hos

Thejls A/S. Fra og med dette nummer bliver bladet trykt i Holbæk Amts Bogtrykkeri. Samtidig skiftes fra konventionelt bogtryk til offset.

Skaf et nyt medlem

Klip nedenstående blanket ud.

Udfyld blanketten, som desuden skal udskrives af ansøgeren og hans proponent.

Send blanketten til formanden for den afdeling, hvor det nye medlem søger optagelse.

OPTAGELSESBLANKET

Fulde navn _____

Fødselsdag
og -år _____

Livsstilling _____

Bopæl
(nøjagtig
postadr.) _____

Evt. hvilken
årgang _____

Evt. udkom-
manderet med _____

Har De tidligere været
medlem af en
Marineforenings-
afdeling og da
hvilken? _____

Hvorlænge? _____

Proponent

Underskrift

Indsendt / 19

NB. Blanketten udfyldes nøjagtigt og indsendes til formanden.

Ny maritim litteratur

Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, årbog 1972

Danmarks næststørste søhistoriske samleværk har udsendt bind 31 (det største og ældste er »Tidsskrift for Søværnen«). Søfartsmuseets årbog er redigeret af museumsdirektør Henning Henningsen og inspektør Hanne Poulsen, der begge har bidraget med værdifuldt stof til bogen. Denne gang er indholdet særligt rigt og varieret, og faktisk fortjente adskillige af artiklerne særlig omtale. Pladsen tillader dog kun at fremhæve Henning Henningsen rekapitulation af en ekspedition til Amerika for 500 år siden (20 år før Columbus) ledet af de to danske admiraler eller fribyttere Pining og Pothorst. 257 s., ill., kr. 35,-. Gratis til medlemmer af selskabet Handels- og Søfartsmuseets venner (årskontingent kr. 25,00).

De danske kongers skibe

Gennem årene har kommandørkaptajn Steen Steensen skrevet mange bøger om danske orlogsskibe og dansk orlogsvæsen. Hans nye bog om de danske kongers skibe må i dobbelt forstand betragtes som kronen på hans værk (indtil videre). Steensen gør ikke et romantisk forsøg på maleriske rekonstruktioner, men holder sig i sit materiale til håndgribelige fakta og til reproduktion af originale illustrationer i nydelig gengivelse. Selv om traditionen med kongeligt ejede skibe og skibe bygget eller udrustet specielt til kongens brug kan spores til Harald Hildetand omkring år 700, begynder den konkrete beretning dog først med Christian d. IV's »Trefoldigheden«, der var et sidestykke til englændernes berømte »Sovereign of the Seas«. 119 s., stort format, kr. 68,50, Strubes forlag.

Søfartens ABC

Der er kommet en revideret udgave af lærebogen i praktisk og teoretisk sømandsskab for sømandsskoler og skoleskibe. Den er udarbejdet af A. N. Detlefsen, A. S. Frederiksen og Å. Hill-Madsen, der har foretaget ændringer i stoffet i overensstemmelse med de nye krav, som fra søfartens side stilles til en grundbog i sømandsuddannelse. Af væsentlige ændringer skal nævnes, at der er medtaget et kort afsnit om signalering, og afsnittet om navigation er udgået, idet der henvises til en ny håndbog for duelighedsprøven i sejlads. 330 s., ill., kr. 51,10, Direktoratet for Søfartsuddannelsen.

Knytteopskrifter

Mange søfolk, som stadig beskæftiger sig med speciel maritim husflid, har bistået Kaj Lund med modeller til denne samling, der indeholder mere end hundrede forskellige opskrifter på knyttede livremme, bæltter, smykker, klokkestreng, dolkeskeder, bordskånere, lampeskærme, cigaretetuier, frugtskåle, bogbind, dameveste, hængekoje m.m. Redigeret af Kaj Lund. 120 s., ill., kr. 43,50. Borgens Forlag.

Seemacht Österreich

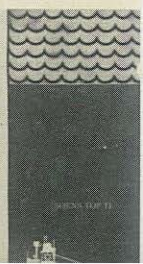
Slaget ved Helgoland, der her omtales som en østrigsk sejr, er et af højdepunkterne i den fornemt udstyrede bog, hvis forfatter er A. E. Sokol. Andre højdepunkter er det navnkundige slag ved Lissa og flådens indsats under den første verdenskrig. I øvrigt gives et helhedsbillede af den kejserlige og kongelige østrigske krigsmarine fra 1382 til 1918. Bogen er illustreret med talrige helsidegengivelser i farver af marinemalerier. 224 s., DM 58,00 net. Verlag Fritz Molten, Wien Grinzing.

Kulsejlet og andre ældre ventilations-systemer

Ordet kulsejl (uden d) har næppe nogen relation til kulde, kule eller sorte diamanter, men stammer antagelig fra det gamle danske ord kul, der betyder hætte. Dette mener Erling Pade, mesteren for denne elegante bog, som både søhistorisk og grafisk er en lækkerbisen. Emnet giver mulighed for at behandle mange sider af sejlkskibshistorien, herunder ldningsbehandling, mandskabsforhold, skibskonstruktion og sejlmagerteknik m. m. Fornemt illustreret, 71 s., kr. 48,00, i kommission hos Høst & Søn.

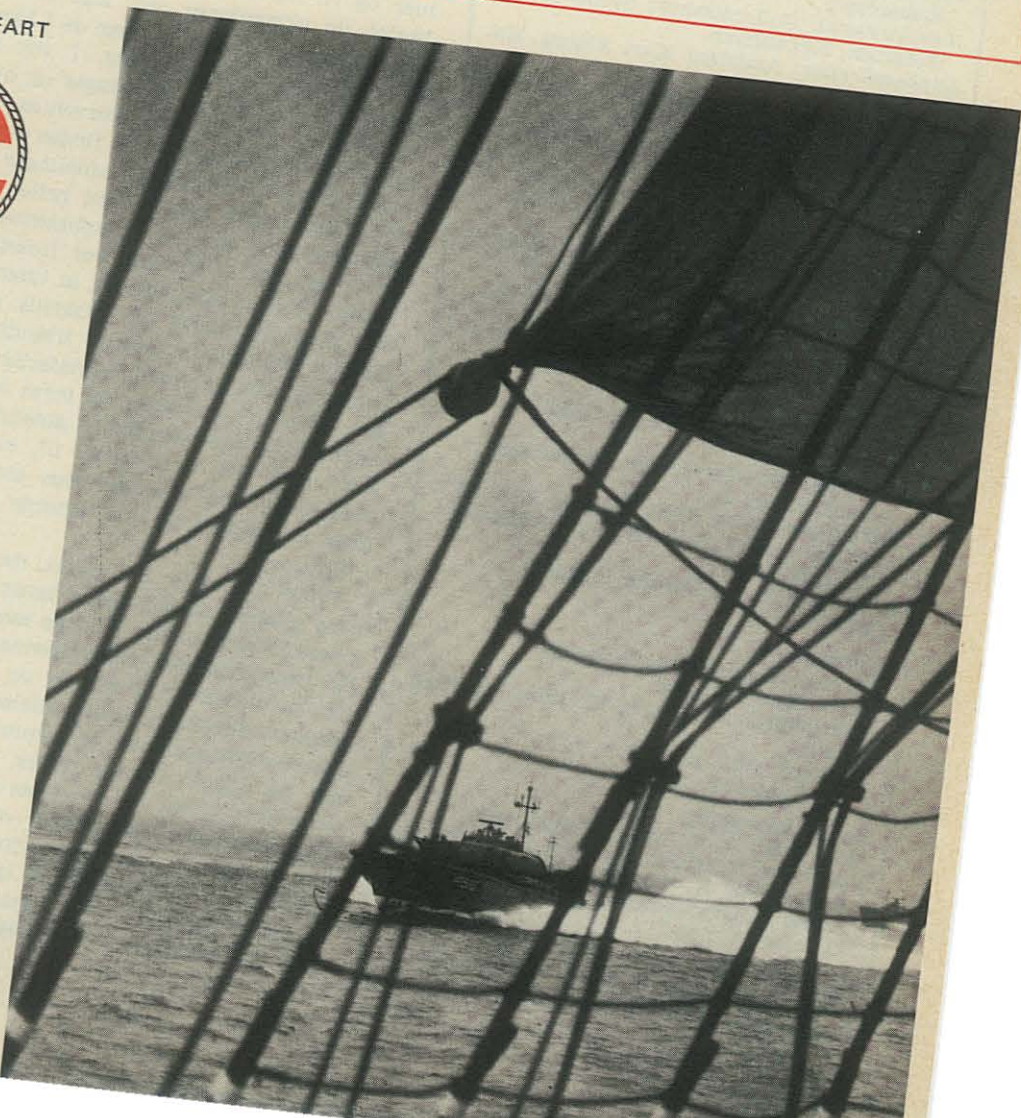
Søens Top Ti

Maskinmestrenes Forening har givet sig selv og søfartsinteresserede en flot fødselsdagsgave i anledning af 100 års jubilæet 1. april 1973. Bogens hovedfigurer er ti skibe, som er typiske for hver sit tiår. Søfartsredaktør Jørgen D. Simonsen har desuden medtaget hundreder af samtidige bifigurer og anbragt livlige sætstykker og kulisser med en sympatisk sans for betydningsfulde detaljer. Her er et værdifuldt bidrag til dansk søfartshistorie og maritim folklore — overdådigt illustreret. 208 s., udgivet af Maskinmestrenes forening. Ikke i handelen.

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

2

ANG
TO

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktschef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.
Premierløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hollænder, Haslev, Distr. IV.
Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fyelling, Odense, Distr. VII.
Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.
Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29, 1260 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29, 1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

»Søværn og Søfart«. Foto: Kaj Lund.

SAMVIRKE

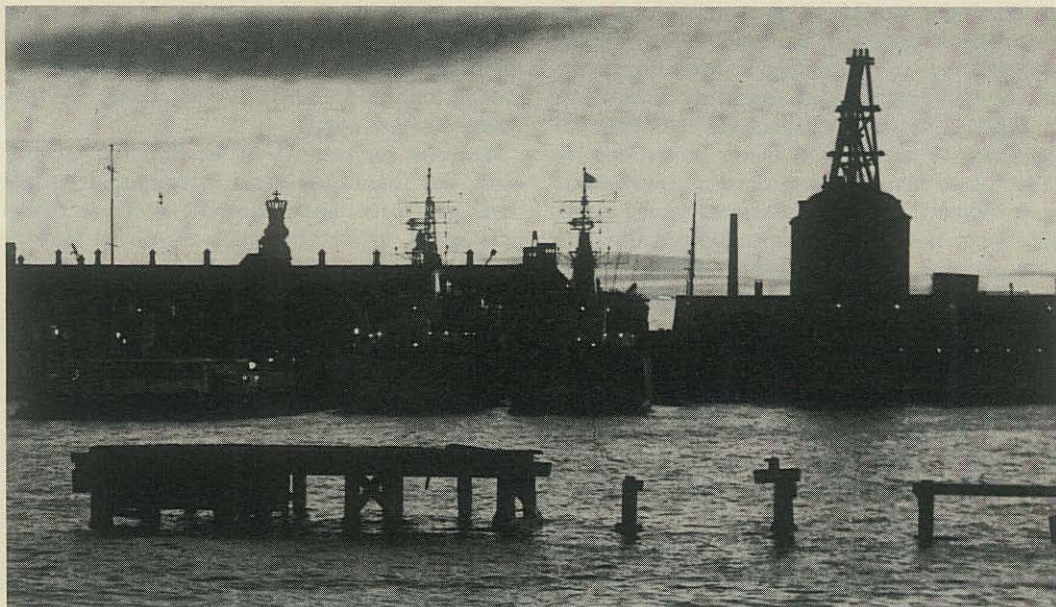
Ønsket for fremtiden

Det er blevet så moderne at tale om en generationskløft mellem ældre og yngre. Så vist som livet er en udvikling og menneskets sind og synspunkter igennem årene præges og ændres af oplevelser, skiftende tiders indtryk og påvirkninger, så sandt har der været og vil der altid være mulighed for en divergens imellem forskellige aldersklassers vurdering af forhold og tilskikkelser, stillingtagen til bevarelse af traditioner og skikke, krav om fornyelse, »modernisering«.

En forenings liv er skabt af dens medlemmer og vil derfor gennem årene være underkastet de svingninger, der kan fremkomme ved en ændret balance mellem de i foreningen repræsenterede aldersklasser. I vor 60-årige forening med dens 84 afdelinger og over 8000 medlemmer kan det ikke forventes, at der i alle afdelinger til enhver tid findes den samme aldersbalance i de enkelte afdelinger, ligesom der i foreningen som helhed heller ikke har eksisteret den samme aldersbalance igennem de 60 år. Ser vi tilbage over foreningens historie, vil vi da også opdage, at tidens rørelser har givet sig udslag på forskellig måde i de enkelte afdelingers interne livsudfoldelse og levekraft. Der er intet besynderligt i, at den ene afdeling værdsætter én form for dyrkelse af foreningslivet, den anden afdeling en anden form. Der må være plads til, at vi »følger med tiden« og erkender den almene udviklings indflydelse på vort interne foreningsliv.

Og dog — — —

Trods alt, så er der noget, der tværs igennem aldersforskelle, tværs igennem skiftende tiders idealer, binder trådene sammen, en særlig grundtone som tværs igennem de forskellige medlemmers levevilkår og livssyn, tværs igennem forskellig værdsættelse af indholdet i mødearrangementer og sammenkomster kalder på noget, som er fælles, noget der gør, at vi ikke ynder benævnelsen medlem af Marineforeningen, men hæger om benævnelsen kammerater i Marineforeningen. Dette udsprunget af det fællesskab, der er skabt ved at have tilbragt værnepligtstiden eller have haft en livsgerning i orlogsflåden, det, at have

Morgenstemning fra Holmen, hvor Søværnets fortid og nutid trives i gensidig forståelse.

Foto: Kaj Lund.

levet under ensartede vilkår, have gennemgået de samme kvaler for omstilling fra civilt liv til sømilitære omgangsformer, oplevet samme kaserneforhold, samme skibsforhold, samme traditioner, samme skikke. Indenfor mange år-gange har vi trådt på de samme dæk, hængt vore køjer på de samme kroge, haft de samme jobs og klartskibsposter, haft de samme befalingsmænd, hørt de samme historier om dem og om andre. Selv har vi haft oplevelser under orlogstjenesten, der, når de berettes, til forveksling ligner dem, der berettes af gaster, der aldersmæssigt kan være en far eller en søn i forhold til os.

Dette fællesskab er det bærende i vor forening, det der trods tidsforskydning i tjenesteperiode eller variation i tjenestested dog er bibragt os i de samme omgivelser og i den samme atmosfære — orlogsflådens ånd og traditioner. Og med det fællesskab følger også baggrunden for over aldersforskel at kunne udveksle erfaringer, erindringer, minder. Og dermed er vi inde i den ene del af foreningens formål: at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem nuværende og tidligere gaster under orlogsflådens splitflag. Som en anden del følger naturligt, at med det indblik vi igennem orlogstjenesten har fået for vor nations samhörighed med fri færden til søs og udnyttelse af søens muligheder,

går vi fuldhjertet ind for at søge at vække den mere landbetonede befolknings interesse for og støtte til søværn, søfart og fiskeri.

Foreningens dobbelte formål — vedligeholdelsen af kammeratskabet og minderne fra orlogstiden og et virke på national basis — har stået uændret fra foreningens start. Nu er det os, kammerater, der skal virke for formålets opfyldelse og lægge grunden til, at kommende generationer kan følge linien op. Og i det virke må der ikke være noget skisma mellem foreningens aldersklasser.

Enhver der har haft en gerning til søs vil have erfaret, at for at kunne udføre jobbet ombord tilfredsstillende og bringe skibet sikkert i havn kræves kammeratskab, fællesskab, som affødes af samarbejde, omgængelighed og ikke mindst tolerance overfor enkeltindviders særheder. Noget lignende gør sig gældende i et foreningsliv og navnlig i en forening som vor, der omfatter kammerater af vidt forskelligt miljø og alder. Skal foreningslivet trives, må disse forhold tages i betragtning. Vi må føle os som en skibsbesætning, hvor hver enkelt uden hensyn til egne fordele eller bekvemmeligheder tager en hånd med og ordner alting på gemytlig og kammeratlig måde. Vi skal alle hale i takt.

Lad det da på 60-årsdagen være ønsket for fremtiden, at vi ved fordragelighed og samvir-

ke kan vise offervilje til at opretholde marineforeningens struktur og idealer, kan holde sammen om at bevare Marineforeningens anseelse med hævvelse af maritime traditioner og skikke. Lad det i afdelingerne være magtpåliggende, at alle aldersklasser samvirker og føler glæde ved sammenkomster. Styrk kammeratskabet! Dyrk kammeratskab med naboafdelinger hvor muligt, ja endog udenfor landets grænser med foreninger, der har formål parallelt med vort, det udvider horisonten og

giver ekstra dybde i udveksling af minder om livet til orlogs. Sæt ind på at drage nye kammerater ind i vor forening, jo flere vi er, des bedre mulighed har vi for at støtte vort søværn og vor søfart.

Med ære og respekt og en dyb tak til alle dem, der før os har båret foreningen frem til, hvad vi i foreningens tresindstyvende år nyder glæden af, er det vor pligt at yde en indsats for dens videre beståen og virke.

Kai Hertz

Ungdommen og den 60-årige

Ved enhver »rund fødselsdag« er det skik at kaste et blik på fortiden, stoppe op og se sig omkring i nutiden, samt filosofere over fremtiden. Jeg vil først og fremmest beskæftige mig med nutiden og tillade mig også at fremkomme med nogle kritiske bemærkninger.

De sidste 10 år siden 50-års jubilæet er ikke gået sporphøst hen over vor forening. Medlems-tallet har været dalende, men det er dog et lyspunkt, at denne nedadgående tendens er holdt på et relativt beskedent plan. Vore traditioner holdes stadig i hævd de fleste steder, men til tider synes det, som om disse nu mere er blevet noget, der skal overstås, end noget der virkelig føles for. Desværre er gennemsnitsalderen i mange afdelinger alt for høj, hvilket dog på ingen måde skyldes, at der er for mange »gubber«, men kendsgerningen er, at de unge har svært ved at finde vej til foreningen. Der har da også været en udvikling igang i mange afdelinger for at gøre arrangementerne mere tillokkende, og mange steder har dette givet bonus.

Marineforeningen og samfundet

Enhver forening er et led i det samfund den virker i, men vi må se i øjnene, at især soldaterforeninger i dag har trænge kår. Det er ikke »in« at nære interesse for vort forsvar. Endvidere gives der så mange andre tilbud om fritidsbeskæftigelse. Takket være fjernsynet behøver man ikke engang at lette sig fra lænestolen. Alt bliver serveret.

Det er derfor afdelingernes opgave at kunne tilbyde noget der er anderledes, og det bed-

ste tilbud er det gode kammeratskab i et hyggeligt miljø. Her har skyttelavene deres store mission. Her aktiveres man i fællesskab, og kammeratskabet i skyttelavene og mellem lavene indbyrdes er vældig godt kørende. De årlige landsskyttestævner samt de løbende korrespondanceskydninger er led heri.

Marineforeningen og samarbejdet udadtil

Et middel til at skabe bedre muligheder for Marineforeningen har da også været de vellykkede forsøg på samarbejde med beslægtede foreninger. Mange afdelinger har erkendt, at jo flere deltagere i et arrangement, jo større succes, også økonomisk. Vi kan rundt om i landet finde mange foreninger med samme målsætning som Marineforeningen, så hvorfor ikke trække på samme hammel, både med hensyn til sammenkomster og løsning af forskellige opgaver? Lad os i denne forbindelse ikke glemme foreningens målsætning, nemlig at udbrede og forstærke befolkningens interesse for søværnet og søfarten.

Helt i top har samarbejdet været med hjemmевærnsflotillerne, et samarbejde som begge parter har draget fordel af. Ud fra de visen: »Kom I til os, så kommer vi til jer!« er der kommet skud i afdelingerne, og for ny, lig fandt den første adoption af en flotille sted, idet Københavns afdelingen den 31. marts adopterede flotille 364 — Københavns Red. Jeg tvivler ikke på, at flere vil følge efter, og måtte det være et eksempel til efterfølgelse for afdelingerne.

Marineforeningen og Søværnet

Vor vigtigste berøringsflade er og bliver Søværnet, og det er med glæde at man konstaterer, at dette forhold er i orden, og der er i Søværnet en udbredt interesse for Marineforeningens virke. Desværre kan vi under de nuværende omstændigheder ikke påregne mere »håndgribelige« beviser på denne interesse, hvor gerne end Søværnet ville. Men alligevel prøver man at tilgodese Marineforeningens ønsker, hvad enten det drejer sig om besøg af adoptionsskib, foredrag og lignende, og vi håber for begge parter, at forholdene bliver så-

Sådan begyndte det

Baggrunden for Marineforeningens stiftelse året før den første verdenskrigs udbrud synes at have været den heldige synkronisering af mange forskellige kræfter. I mange af de omkringliggende lande var blevet stiftet organisationer til fremme af interessen for de pågældende landes søforsvar. Hovedopgaven for disse foreninger var i første række støtte til og propaganda for flådebygning, men det synes dog, som om det ikke netop var de militante kræfter, som i Danmark var de mest fremtrædende.

Daværende premierløjtnant Paul Ipsen, der blev formand for Marineforeningen i 1940, havde i 1909 i »Tidsskrift for Søværnen« fremsat tanker om flådeforeninger i en form, der specielt skulle egne sig for danske forhold. Daværende premierløjtnant Herman Ewald syslede med de synspunkter, som Ipsen havde fremsat, og kom ind på tanken om at forene en flådeforenings opgaver med en kammeratskabsforenings formål.

Ewald søgte samarbejde med ligesindede, og herunder kom det frem, at andre havde arbejdet med sideløbende planer i kortere eller længere tid.

Der var for eksempel fra efterårsindkaldelsen i 1888 en gruppe gamle skibskammerater, som blandt andet havde været på togt med fregatten »Jylland«, og som blev ved med at arrangere hyggelige sammenkomster år efter år.

Også forårsholdet fra 1888 kom ind i billedet. På 25 års dagen for deres indkaldelse den 14. april 1913 mødtes 75 af de gamle gaster

ledes, at det nære samarbejde kan udbygges og forstærkes.

De unges fødselsdagsønske:

— Gør Marineforeningen større, ikke blot i medlemstal, men også i befolkningens om-dømme.

— Få flere unge ind i rækkerne. Drag dem ind i kammeratskabet og ind i bestyrelsesarbejdet, således at de virkelig føler sig hjemme, så foreningens livskraft kan bevares.

Kurt Flatau, årgang 1961.

på Holmen for at mindes den forårsdag, da de meldte sig på gamle »Dannebrog«. Ved denne lejlighed henvendte Frederik Christensen sig til kommandør J. Nyholm med anmodning om bistand til at danne en sammenslutning af gamle marinere. Nu kom der realiteter ind i billedet (se under ROSKILDE side 22).

Kommandør Nyholm fulgte initiativet op ved at samle de forskellige interesserede parter. Der blev udarbejdet forslag til love for en landsforening og indkaldt til et stiftende møde på Hotel Phønix den 30. april 1913.

For fuldstændighedens skyld skal det nævnes, at man på dette tidspunkt allerede så småt var igang i provinsen. Første september 1910 blev der i Århus dannet en sammenslutning af gamle orlogsgaster under navnet »Selskabet De danske Marinere (senere »Aarhus Amts Marineforening«) med 76 medlemmer i starten og med skorstensfejermester Bredahl som formand.

Tilsvarende stiftedes den 24. september 1912 foreningen »De danske Marinere for Vejle og Omegn« med 13 medlemmer i starten og med bagermester P. A. Andersen som formand. Men det nye var en landsomfattende forening.

Den 30. april 1913 — mødet på Hotel Phønix — betragtes som Marineforeningens stiftelsesdag. Foreningens konstituerende generalforsamling fandt sted 21. juni 1913. Her vedtog man de forelagte love, og der blev valgt en bestyrelse på 15 mand med kommandør C. F. Maegaard som formand. I bestyrelsen indgik initiativtagerne, herunder H. Ewald, Frederik Christensen og J. Nyholm.

Foreningens første kontor blev etableret i

Chr. d. IX's Gade 5 med justitsråd, kaptajn Froda som leder, og overretssagfører Poul Kjær blev sekretær for landsforeningen.

Ved udarbejdelse af foreningens love havde man haft den målsætning, at foreningen skulle have et bredt og neutralt sigte, og at al politisering skulle være bandlyst, og gennem de 60 år er der ikke sket nogen principiel ændring i foreningens formålsparagraf, der lyder:

»Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenestgørende i søværnet«. Dertil bestemmes, at:

Foreningens virksomhed omfatter afholdelse af foredrag om søværnet og søfarten, afholdelse af sammenkomster, herunder jubilæer, udgivelse af et medlemsblad samt lejlighedsvis udgivelse af skrifter om maritime emner, indsamling af billeder, bøger og lignende materiale af historisk interesse, uddeling af præmier til personer af orlogs- eller handelsflåden for gode ydelser eller fortjenstfulde handlinger, filantropisk virksomhed til fordel for mænd, der har været knyttet til søen, eller disses efterladte samt oprettelse af en grundfond til fremme af foreningens formål.

Til det agitatoriske arbejde fik man fra starten god støtte af et antal officerer og underofficerer, der indmeldte sig i foreningen og beredvilligt stillede sig til rådighed ved rejser med oplysende foredrag om maritime emner. Ligeledes blev af et antal bestyrelsesmedlemmer gjort en stor indsats gennem rejser i provinsen med det formål at få oprettet lokale afdelinger.

I foreningens andet leveår var medlemstallet nået op til 3.000, og på den tid modtog admiral, Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar valget til Marineforeningens æresformand.

I foråret 1914 trådte foreningen også for første gang frem for offentligheden i anledning af 50 året for kampen ved Helgoland 9. maj 1864. Festlighederne blev arrangeret i samarbejde med Søofficersforeningen og Underofficersforeningen »Ørnen«.

Det blev en tradition, at Marineforeningen bidrog til understregning af maritime mærkedage, og efterhånden tog man sig også af andre opgaver. Under den 2. verdenskrig iværk-

satte man en indsamling af blade, bøger og tidsskrifter, som fordeltes i søværnets og handelsflådens skibe, man begyndte allerede i 1914 udsendelsen af medlemsbladet »Under Dannebrog« med kaptajn H. Ewald som den første redaktør, og man udgav en sangbog med sømandssange, der blev så vellykket, at Marineministeriet lod anskaffe 1400 eksemplarer til flådens skibe.

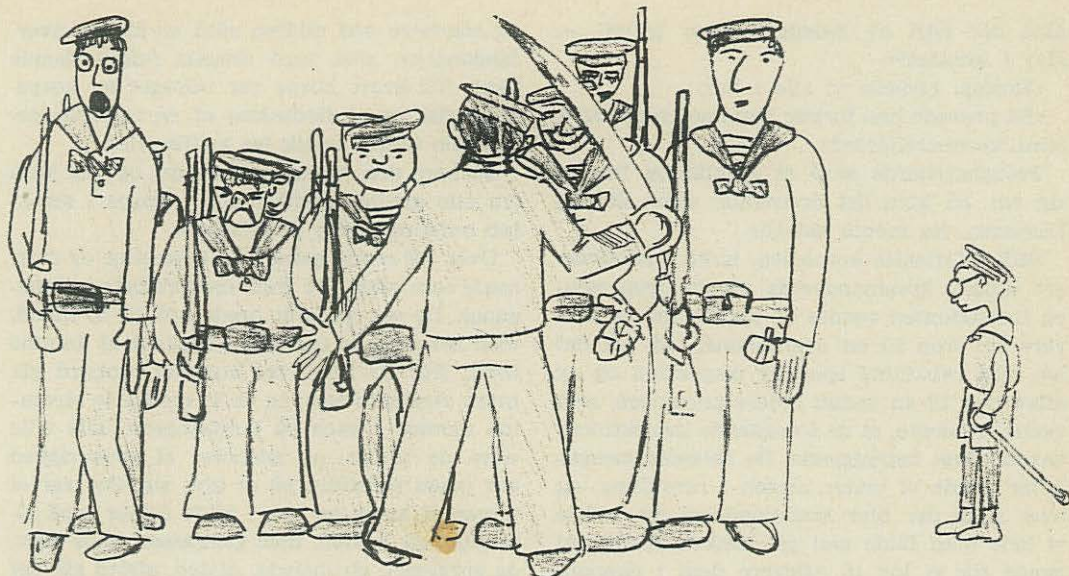
Arrangement af jubilæer hører også til de opgaver, som Marineforeningen påtog sig fra de første år. Deltagelse i disse festlige sammenkomster er ikke forbeholdt medlemmer af foreningen alene.

Marineforeningen betragter det også som en betydningsfuld opgave at forsøge tilværelsen for flådens mænd af alle grader, når skibene i eskadre eller enkeltvis anløber en dansk havn. Man bistår byens øvrighed eller står selv for arrangementet ved festlige sammenkomster og forskellig underholdning, der kan bidrage til god forståelse mellem byens borgere og søværnet.

Til afdelingernes aktivitet hører oprettelsen af skyttelav. Det første blev stiftet i 1916 af Københavns afdeling, hvis formand var overretssagfører E. Schoustrup. Oprindeligt var skyttelavene tænkt som en fortsættelse af det kammeratlige samvær ud over vinterens sammenkomster, der som regel sluttede i marts. Men de fleste steder bliver skydningerne fortsat med iver også om sommeren.

Etableringen af marinestuer er en af de opgaver, man først kom ind på noget senere. Møder og sammenkomster blev oprindeligt afholdt i dertil egnede lokaler i byens hoteller, og om sommeren i forbindelse med udflugter til lands eller til vands. Den første egentlige marinestue oprettedes 1927 i Randers, hvor daværende formand Charles Mortensen fandt på at kombinere behovet for et permanent lokale med sømændenes almindeligt kendte mani for at samle på og udstyre deres omgivelser med effekter, der har relation til »skib«.

Eksemplet fra Randers dannede hurtigt skole. De fleste steder deltog medlemmerne selv i udsmykning og indretning af lokalerne, der ofte blev indrettet som en chefkåhyt, som hurtigt kunne ændres til et mandskabsrum med bakker. Lokalerne blev udstyret med billeder, våben og skibsinventar, og i dag står de danske marinestuer som en perlekæde af små søfartsmuseer, hvoraf mange gemmer klenodier af høj karat.

Underofficer med dragen sabel foran en front af gaster i exercérpåklædning. Blyantstegning fra 1920 af underkanonér »fløs« Henning Clausen, kaserneskipet »Fyen« (Orlogsmuseet).

BAKSMØNSTRING OVERALT!

Udtog af en værnepligtigs dagbog IV

ved M. Rise

I anledning af Marineforeningens runde fødselsdag har »Under Dannebrog« (organ for søværn og søfart) prøvet at tilpasse længden af dagbogsudtogene, så læserne netop i dette nummer kan få et indtryk af, hvordan en professionel sømand fra handelsflåden opfattede den første rigtige arbejdsdag som værnepligtig i marinen, dengang vor forening var ung.

Sidste gang oplevede vi udpurringen og sluttede, da det nye hold blev kostet op på dækket med de snørede hængeskøjler. Klokkeren var 10 minutter over seks om morgenen, da fløjten peb, og bådsmanden tordnede: »Baksmønstring overalt!«

Som vilde dyr stormede vi ned under dækket igen til vore respektive bakker. Sammen med syv andre stillede jeg op ved bakke nr. 73. Bakke er på marinesproget det bord, man spiser ved. Det vil sige i marinen spiser man ikke, man »skaffer«.

Et flødeskæg var dukket op. Det var en sølle korpsartillerist, der snusede som en anden detektiv. Min nabo med det sure fjæs

stod strunk som en pind, og uden at fortrække en mine serverede han en morsomhed: Hør De der, får vi kaffen serveret i kongeligt porcelæn?

Den kongelige korpsartillerist (af laveste grad) værdigede ikke spørgeren et svar, men nøjedes med at sende ham et gennemborende blik. Så lød det med myndig fistelstemme: »Sjette trop ret!«

En ny mastodont kom til syne. Han havde to gule vinkler på ærmet og mønstrede os kritisk. Så begyndte han at råbe vore numre op: »syvoghalvfems - treoghalvfjerds?« Min side-mand med det sure fjæs svarede af sine lungers fulde kraft: »Her!«

Nu først lagde jeg rigtigt mærke til side-manden, hvis frejdige fjæs var prydet af en rødblisset tud, der tilmed var tværet ud, som havde den fået hundreder af begmænd. Det var et åsyn, som uden ord sagde: »Kom bare an min ven!«, og næsen var bevis på, at en hel del havde taget ham på ordet.

Mastodonten var ikke tilfreds med svaret og brølede: »Når jeg råber et nummer op, så

skal der højt og tydeligt svares halløj! — Har I forstået?»

»Halløj« brølede vi alle i kor.

»Så prøvede han forfra: Nummer syvoghalvfems-treoghalvfjerds?»

Treoghalvfjerds stod et øjeblik og tænkte sig om. Så kom det drævende: »Her, åh nej forresten, jeg mente halløj!»

Sådan fortsatte komedien, indtil flødeskægget endelig kommanderede »Sjette trop rør«, og mastodonten vendte os ryggen for at aflevere sin trop til en overkanonér. Så gik det løs med retstilling igen, ny inspektion og ny aflevering til en endnu højere personage, som skulle inspicere, at de foregående inspektioner havde været betryggende. De helvedes hængeskøjer havde vi under armen i rørstilling, og hver gang der blev kommanderet ret, måtte vi lade dem falde ned på dækket. Langt om længe fik vi lov til aflevere dem i depotet. Vort sovegemak skulle jo om dagen benyttes til spisning og andre formål.

Aldrig så snart var vi kommet ned ad trapperne, før bådsmanspiiben igen lod sine triller lyde, og efter hvert pift rungede brølabens stemme: »Kongens kvarter vasker sig, Dronningens kvarter drikker te!« Afsted, afsted, ned på kajen, ind i skuret, hvor vaskekummerne stod i lange rækker, afklædning til bæltstedet og et forfriskende morgenbad i iskoldt vand. Så klunset på igen og tilbage til vor bakke, hvor kokken og hans hjælpere lagde ud fra deres bur. Teen var noget værre pjask, som kun blev formildet af det tilhørende fedtebrød med salt.

Klokken var allerede syv, og hvad havde vi ikke gennemgået allerede: Ret og rørstillinger i det uendelige og masser af pift og kommandoråb. Endda skulle dagen nu først til at begynde.

Bådsmanspiiben skingrede igen, og skæg-aben dukkede op: »Alle mand til baksmonstring!« I et kolossalt virvar søgte alle til deres respektive bakker, og så dukkede flødeskægget op igen med sit ret og rør, hvorefter vi måtte gennem rituallet med inspektion, aflevering til næste overordnede, ny inspektion osv.

Divisionerne fik ordre til at stille op nede på kajen. Vi halsede og humpede afsted med værkende bagparti og gjorde vort bedste for at blive opmarcheret i snorlige geledder med bistand af et stort opbud af flødeskæg og artillerister. Der hørte to mand til hvert korps,

og nærmere ved midten stod en klynge overfandangoer, som med skepsis fulgte slagets gang. Til hvert korps var udpeget en korpsartillerist og et flødeskæg af en underkorporal. Alle ordrer udgik fra artilleristen.

Så kom den første kommando, og den kom fra alle artilleristerne i kor: »Korps i strakt løb ombord i skib og tilbage!»

Over 300 mand satte sig i bevægelse og stormede som vilde dyr frem mod skibets to landgange. De var akkurat brede nok til to mand, men her masede alle på og ønskede at komme først. Når de først var kommet ombord gik turen straks tilbage, og de to modsatte strømme mødtes i kaos på landgangene. Alle ville være de første, og ansporet af ærgerrighed var ingen indstillet på at give sig. Det var et virvar af arme og ben i vilde fakter med albuestød og puffen, med grimasser, vilde eder, og gurglende strubelyde. Afsted, afsted gik det så sveden haglede, og så stivheden forsvandt i de ømme baller.

Hvem kom først? — Jeg ved det ikke, men det var også fuldstændig lige meget. Aldrig så snart var flokken samlet på kajen igen, før den blev sendt afsted i samme ærinde under det påskud, at det ikke gik hurtigt nok første gang. Om igen og om igen, og hver gang gik det endnu livligere. Nede på kajen stod de høje herrer og morede sig kosteligt over de mange groteske situationer, som opstod.

Jeg har en lumsk anelse om, at de med vilje søgte at spille på vore lavere instinkter ved at sætte os op mod hverandre, så de lettere kunne dominere os.

Da denne farce var overstået, kom turen til en mere aktual disciplin. Nu drejede det sig om anstandsøvelser under ledelse af overartillerist Hansen bistået af et flødeskæg. Overartilleristen var hele tiden foran os, medens flødeskægget holdt sig diskret agterude, så han kunne holde øje med vore bagpartier. På den måde havde de to herrer overblik over situationen og kunne straks gribe ind, hvis nogen opførte sig uregelmønt.

Anstand er noget med at hilse på militær vis. Man tager jo ikke huen af, når man hilser. Man fører hånden op i honnørstilling nøjagtigt ved overkanten af øret. Legemet er stift som en pind, hælene klasket sammen, tærne ført udad, så fødderne danner en ret vinkel og den anden arm strækkes ned langs kroppens side med samlede fingre. Det syntes at være nemmere sagt end udført, og både Han-

sen og flødeskægget havde nok at gøre med at rette på tommeltotter og skubbe alle mulige andre legemsdele ind på deres rette plads.

I forbindelse med den reglementerede hilseform blev vi undervist i at benytte den i en række forskellige situationer. En af dem husker jeg endnu, fordi den forekom temmelig ofte. Når man skulle på lokum, rettede man sig op, slog hælene sammen, førte hånden op til honnør og udtalte klart og tydeligt: »Må jeg forespørge løjtnanten om tilladelse til at aftræde på naturens vegne?«

Skulle man en dag være på orlov inde i byen og tilfældigvis havde forvildet sig op gennem Strøget, og der så pludselig dukkede en overordnet op forude, så gjaldt det om i en fart at gøre sig beredt, træde ud til yderste fortovskant, vende sig med front mod husets væg, indtage retstilling, gøre honnør i det øjeblik, monstrumet var tre skridt borte og blive stående, indtil han var passeret tre skridt forbi. Skulle det dreje sig om en admiral, ja, så måtte man naturligvis helt ud i rendestenen.

Der var meget at lære, og alt blev hamret ind med syvtommersøm, om og om igen, ret og rør, honnør for overordnede, honnør for flaget, honnør for fanden og hans pumpestok. Hansen svovlede, og flødeskægget rettede tommelfingre. Det var en lille forsmag på livet i søværnet og en opkvikker så kras som nogen morgenbitter. Klokken var blevet 8.30. Hurra, det var frokosttid. Tropperne samledes igen i divisioner med parade, ret- og rørstillinger, inspektioner fra korpsartillerist til overartillerist, videre til løjtnanten og videre igen til dennes overmand. Endelig hed det: »Division rør! Division frokost!«

Så gik det i stormløb op ad landgangene hen over dækket og ned på banjerne til vor bakke, hvor det stod på dejlige herreretter. Den brunlige væske i blikkrusene blev denne gang kaldt for kaffe, og til rugbrødshumplerne fik hver mand en klat margarine. Desuden var der fedt ad libitum. Kaffen var det rene sikorievand med mudder i, men skorperne gled da ned, og fedtemaden var faktisk mere populær end den dyre margarine. Saltkarret kom rigtigt i brug som pålæg. Arrige var vi, men mætte blev vi da.

Klokken ni dukkede fløjtetrilleren op igen, værdig som en konge af Jerusalem. Kommandoen lød: »Alle mand til mønstring!«. Nu kendte vi efterhånden rumlen. Vi masede op

En »bakke« om bord i panserskonnert (senere torpedoskib) »Esbern Snare« i 1918. Værnepligtige maskinister under skafning. Foto: Undermaskinmester H. Koefoed Th. Jensen (Orlogsmuseet)

på dækket og gennemgik paraden med meldinger fra Herodes til Pilatus og fandt os i at blive behandlet som små drenge der har rakt tunge til læreren og bliver grebet på fersk gerning.

Disse dagbogsnotater kan tages op på flere måder, eftersom de bliver læst af menige eller overordnede. Der kan også drages slutninger for eller imod. Hvad jeg søger at fremhæve, er imidlertid kun den menige mands reaktion mod den situation, han er ude i. Så troværdigt som muligt søger jeg at illustrere miljøet, som det opfattes af den værnepligtige. Det skal endda indrømmes, at en hel del af de værste skruptudser er skåret fra.

De næste øvelser foregik med gevær i hånd. På depotet fik hver mand udleveret sådan et monstrum, som i alvorlige situationer er beregnet til at slå en fjende ihjel med. Nu tog vi det i hånden og følte det, som om vi legede sørøvere. Med geværene gik turen ned på kajen, hvor vi straks efter blev beordret ombord igen i strakt løb. Det var morgengymnastikken om igen, frem og tilbage, ikke hurtigt nok, afsted igen og så fremdeles.

Efter fem-seks ture dannede vi korps igen, og nu fik vi de første instrukser i geværøvelser. Her kom vi naturligvis alle til kort, for det viste sig, at et gevær kan bruges til meget andet end at skyde med. Man kan tage geværet ved fod, man kan tage gevær på skulder, man kan præsentere gevær osv., alt skal foregå i takt. Denne første dag fik vi det indtryk, at det anstandsmæssige var af langt større betydning end geværets rigtige brug.

Allerede klokken 11 var pipet helt taget fra os, vi var møre, og vommen skreg af sult. Vi satte naturligvis næsen op efter en dejlig

middag, men først skulle vi igennem ritualer med ret og rør og meldinger nede fra og op-efter osv. Jo tak, nu kunne vi det efterhånden udenad. Så halsede vi ned til vor bakke, hvor menuen stod på oksekødsuppe, kogt på en ko i konfirmationsalderen, trevlet og senet, dertil kogte kartofler i stedet for bollerne samt en lille smule urter. Landkrabberne havde svært ved at tage mosten, medens vi fuldbefarne søfolk kendte rumlen fra koffardiskibene og fandt det hele upåklageligt.

De første personlige kontakter mand og mand imellem sker fortrinsvis under spisningen ved hver bakke, der på den måde bliver ligesom en sammensvejet enhed, så længe skolen varer. Kontakter blev også knyttet under det efterfølgende frikvarter oppe på dækket, hvor vi sad og havde det lunt og rart under det tjærede tag, og hvor vi slentrede frem og tilbage og søgte så småt at finde ud af hinanden.

Piber og cigaretter blev tændt, snakken gik, og alle var enige om, at her ikke var særligt rart at være. Man burde taget meget mere hensyn til vore ømme bagdele, underofficererne burde ikke bruge sådan en skrap kaje, og undervisningen i anstand var den rene parodi. Alle følte, at dette ikke havde noget som helst med sølivet at gøre, og så var der jo maden, som var under al kritik.

Alt for hurtigt tikkede uret. Præcis klokken 13 dukkede skæggen op igen med sin fløjte og sit dommedagsbrøl: »Klar til mønstring alle mand!«

Inspektionen som vanlig med ret og rør, med melding fra og til. Når løjtnanten havde fået sin melding, kom han skridtende hele geleddet ned og vurderede hver enkelt mand med kendermine. Bag ham gik »Sofus« med protokollen, og »Sofus« nedkradsede ubønhørligt alt, hvad der var at kritisere.

Nu gik det løs med gymnastikken, som kun ganske få af os havde dyrket siden drengeårene. Vi blev ordentlig heglet igennem med knæbøjninger, armsving, hop og løb, så de sidste giftstoffer efter gårdsdagens vaccination blev arbejdet ud af kroppen. Øvelserne varede til klokken 14.30, og som andre skoledrenge fik vi bagefter frikvarter, der varede nøjagtigt et kvarter.

Så fulgte igen pifteri og mønstring. Hvorefter vor afdeling blev sendt til roning.

Vi søgutter, som havde anker på ærmet, brystede os, for her var da et emne, hvor vi

kunne regne med at være på hjemmebane. — Ak du milde, vi blev sørgeligt skuffede.

Nede på kajen stod en bådsmand, en fuldbefaren søulk, som havde opsiget med bådene. Det var dog artilleristerne Hansen og flødeskægget, der skulle have kommandoen i denne hersens jolle. — Det var jo at gøre nar af en ærlig sømand.

Vi jumpede ned i fartøjet, som man i marinen kalder en travalje. Det er en slags redningsbåd med plads til otte roere foruden de to »admiraler«. Hansen satte sig ved roret, og flødeskægget anbragte sig på forpligten, hvor han blandt andet havde til opgave at skubbe fra eller hive ind, hvis vi kolliderede med andre fartøjer i lejet. Treoghalvfjerds havde den første åre, og jeg opdagede straks, at han var rigtig sømand som jeg. Han var 27 år og havde besejlet alle verdens have, siden han var 14. Ligesom jeg var han blevet shanghaget af marinen, fordi han ville en lille tur hjem og hilse på sin gamle mor.

Roning foregår som bekendt på den måde, at man tager en åre, stikker den ned i vandet og tager lange, seje tag, så båden glider som en kane fremover — ganske let og ligetil. Både treoghalvfjerds og jeg vidste hvad det ville sige at ro. Vi havde føling med båden og føling med vandet, vi kunne skive åren og holde takten, men bag os sad en række fummelfingrede landkrabber, som første gang havde en åre i hånden. Resultatet blev et miskmask med kolliderende årer, med slag over knoerne, skubben i ryggen og med Hansens skælden og smælden og rakken ned på os som nogle sølle bondetampe.

Det er naturligvis en frygtelig fornærmelse at kalde en fuldbefaren matros for en bondetamp, især når fornærmelsen kommer fra en artillerist. Jeg blev godt gal, men jeg hører til de mere sagtmodige. Til gengæld var det treoghalvfjerds, som tog hævn. Han sad med sit sure grin, og syntes blot at more sig stille over Hansens raseri, og han forstod at vise Hansen, hvad en bondeknold kunne præstere med en åre: Et ordentligt sjask af søvand lige i fjæset med passende mellemrum.

Treoghalvfjerds og jeg var søm sagt ikke novicer i faget. Begge havde vi sejlet vandet tyndt gennem alle krigsårene, og selv om det var i handelsflåden, havde vi dog haft kanoner ombord og lært at betjene dem. Vi havde også haft samkvem med Royal Navy og andre orlogsskibe under ophold i Malta, Rhodos, Salo-

niki, Fortsyte, Aden og Bashra. Det skal dog indrømmes, at selve roningen ikke er det eneste problem ved håndtering af en åre, især når det drejer sig om Den kongelige danske Marines ro-reglement. Der hører også anstand til. Årerne skal lægges ud, tages ind, rejses lodret osv., og de otte årer skal altid følges i takt og altid pege i samme retning. Der var noget at lære, og der var da kommet lidt mere orden i suppedasen, da tiden udløb klokken 16.

Dagens besvær var ikke forbi: På kajen i gelede, ret og rør, meldinger og så ombord i trav. Her blev kongens kvarter sat til at efterse tøjet i randsejen og lære at pakke ud og ind, medens dronningens kvarter havde det mere livligt med brandmanøvrer.

Klokken 17 stod det på aftensmad: Skipper-labskovs fra tønden med argentinsk bøffelkød, godt saltet sul fra halvfemserne med masser af løg, hele peberkorn og masser af laurbærblade. Det var herligt, men de arme knolde-sparkere skummede af raseri og kaldte det for svinemad.

Frihedens time var kommet. I små grupper travede vi frem og tilbage på dækket og følte

os allerede som gamle i gårde, medens vi drøftede dagens begivenheder mand og mand imellem.

Klokken 19.30 blev der pebet til gurgling. Alle mand mødte op med deres spølkum og fik den fyldt op med saltvand. Normalt udfører man denne funktion diskret uden alt for megen larm, men når et par hundrede mand i den kåde alder bliver sat til at gurgle samtidig, så bliver det en koncert, der kan forslå.

Klokken 21 blev der piftet for sidste gang. Skægaben dukkede op: »Alle mand til baks-mønstring!« Så stod vi der igen: Ret og rør, meldinger frem og tilbage, og da det var overstået, lød kommandoen: »Til køjs overalt!«

Køjerne blev hentet frem fra deres skjul og hængt op under dækket. Søvnige, trætte gaster lempede sig op. Der blev sladret lidt fra nabo til nabo i en afslappet atmosfære. I den snævre køje kunne man endelig være sig selv. For de fleste havde det været en voldsom omvæltning i tilværelsen, og hvis nogen håbede på at kunne flygte fra situationen gennem søde drømme, skulle den stakkels ømme røvballer hurtigt bringe dem tilbage til realiteternes barske verden.

Vi er alle i samme båd

Overskriften er en strofe fra en populær vise, som kom frem i besættelsestiden. Meningen var naturligvis, at vi kommer hinanden ved.

Alle der færdes på søen, er vel ikke bogstaveligt i samme båd. Der er tværtimod en broget mangfoldighed af skibe, fartøjer og både, som året rundt besejler de danske farvande, både her i det sydlige Danmark og rundt Færøerne og Grønland, men alle disse sejlede kommer dog i høj grad hinanden ved, selv om sejladser tjener vidt forskellige formål, det være sig transport af gods og passagerer, fiskeri, lystsejladser og meget andet.

Der må være og er gensidig hensyntagen blandt de sejlede. Hjælpsomheden — når der er behov derfor — er der så sandelig også. Men problemerne, som til daglig findes eller i særlige situationer opstår for de sejlede, kan ingen altid klare alene.

Nogen må på særlig vis være organiseret for som samfundets overvågende og udførende organer at skabe bedst mulige sejladsbetingelser og tryghed for alle, som sejler.

Det har gennem århundreder været Mari-nens opgave udover de sømilitære, at løse de andre samfundet påhvilede opgaver i de danske farvande. Disse opgaver har en naturlig tilknytning til det søværts forsvar af riget, og Marinens materiel er til rådighed, når der er behov for at repræsentere samfundets myndighed på søen.

En del opgaver, som tidligere var pålagt Ma-rinen — nu benævnt Søværnet — er efterhånden henført til civile institutioner under Forsvarsministeriet. Det drejer sig om Søkortar-kivet, Fyrvæsenet, Lodsvæsenet og Rednings-væsenet. Disse er nu fra 1. april i år samlet i én organisation, som benævnes Farvandsdirek-

toratet. Hvorvidt dette direktorat skal forblive under forsvarsministeriet eller, som der tales om, skal overgå til Handelsministeriet, hvorunder søfarten hører, vil fremtiden vise; men selv om dette skulle ske, vil Søværnet, dets stabe, marinedistrikter og enheder dog stadig være et uundværligt led ved løsningen af de sikkerhedsmæssige opgaver på søen i samarbejde med og til gavn for alle sejlende.

SØOPMÅLING

Søværnet bistår Søkortarkivet med at gennemføre en systematisk opmåling af de danske farvande for at sikre den civile skibsfarts færden til og fra dansk havn og gennem vore stræder. Denne omfattende og komplicerede opgave er ikke blevet mindre med årene — tværtimod. Der stilles større krav til søkortene end nogensinde før.

Det evigt foranderlige og urolige hav bevirker en ændring af vanddybderne, og dette i forbindelse med kravet til søopmålingen om større nøjagtighed på grund af de stadig større skibes voksende dybgang har gjort søopmålingen i vore farvande til uafbrudt arbejdsindsats. Grønlands indlemmelse i riget som et amt med deraf følgende stærkt øget besejling af farvandene, har også stillet nye krav om en intensiveret søopmåling.

I 1972 har en halv snes af Flådens skibe og fartøjer været beskæftiget med søopmåling på to vidt forskellige områder. Takket være lån af statsisbryderen ELBJØRN har man kunnet forøge den årlige opmåling i danske farvande, mens der samtidig er udført et stort

opmålingsarbejde på den grønlandske vestkyst. Desuden er der foretaget opmåling i Nordsøen af den planlagte storskibsroute, der kommer til at strække sig fra Hanstholm til lidt syd for Sild. Denne søopmåling foretages i samarbejde med de andre Nordsølande samt Sverige med det formål i fællesskab at fastlægge en sikker og nøjagtigt opmålt rute for de store tankskibe til Danmark og videre til Den botniske Bugt.

Det store arbejde vil blive fortsat på samme måde i år.

FISKERIINSPEKTION

Søværnets fiskeriinspektion er i stadig virksomhed i mange farvande. Ved den grønlandske vestkyst, rundt om de færøske klippeøer og langs den sydjyske vestkyst inspicerer enheder fra Søværnet året rundt for at overvåge, at de gældende love om fremmede fiskeres adgang til at opholde sig indenfor fiskerigrænsen bliver overholdt.

Der er nok at se til. Som eksempler kan nævnes, at der ved Færøerne indenfor de seneste 8 måneder er foretaget 4 anmeldelser for ulovligt fiskeri. Disse sager er afgjort ved Færøernes ret samt i tre tilfælde også ved landsretten. De samlede bøder androg 145.000 kroner og for tre sagers vedkommende blev fangst og redskaber konfiskeret.

Også i Nordsøen har der været tale om en række anholdelser som har ført til ikendelse af bøder efter retsafgørelse. Endelig foretages der i grønlandske farvande omhyggelig over-

Et af Søværnets inspektionsskibe og tre af Søkortarkivets specialfartøjer opmåler en storskibsroute (Søkortarkivet).

Inspektionsskibet »Ingolf» har beordret en trawler til standsning for nærmere undersøgelse (Foto: Søværnet).

vågning af fiskeriet med de til rådighed værende fartøjer — herunder tilsyn med overholdelse af reglerne for laksefiskeri.

Inspektionsskibene varetager som tidligere omtalt også en mangeartet stationstjeneste. I de nordatlantiske og grønlandske områder, hvor der ofte er langt til nærmeste hjælp i en nødsituation, er inspektionsskibenes opgave også at yde hjælp og bistand — uanset hvor og hos hvem hjælpebehov opstår.

Inspektionsskibene løser herunder transportopgaver med skibet selv eller med helikopter, udfører brandslukning til søs og i land, indsettes i søredningsopgaver og yder i øvrigt hjælp af enhver art, når assistance er påkrævet for at redde menneskeliv eller materielle værdier.

KAMP MOD OLIEFORURENING

En særlig omtale fortjener bekæmpelse af olieforurening, hvor det praktiske arbejde i forbindelse med rapportering, ledelse og koordinering af bekæmpelsesaktioner er overdraget til Søværnets operative Kommando. Der deltages blandt andet i det forebyggende arbejde ved at koordinere en frivillig meldetjeneste for store tankskibe. Meldetjenesten omfatter afgivelse af positionsrapporter fra skibene samt udstedelse af situationsrapporter

og mødemeldinger. Ca. 25 tankskibe deltager hver måned i denne meldetjeneste.

Konstateres olieforurening i danske farvande, søger Søværnets operative Kommando at bedømme forureningens omfang. Kommandoen indstiller til miljøstyrelsen om bekæmpelse skal iværksættes, og skal dette ske, leder og samordner man aktionen. Den kan for eksempel omfatte indsættelse af militære og civile skibe og fartøjer samt af materiel fra redningskorps, Civilforsvar og Flyvevåben. Søværnets indsats i forureningsbekæmpelsen er en virksomhed, som må forventes at vokse stærkt i fremtiden.

MINERYDNING

Mineuskadeliggørelse er måske det arbejde, der høres mindst om. De fleste af Søværnets øvrige serviceydelser for samfundet er ofte så dramatiske og så spændingsfyldte, at de naturligt indtager en førsteplads i radio og TV samt på dagspressens forsider.

Selv i dag, 28 år efter den anden verdenskrigs afslutning, dukker der stadig spræng- og andre legemsbeskadeligelsesfarlige genstande frem, ja, der kommer endog miner og minedele fra 1. verdenskrig for dagens lys. Mineuskadeliggørelse er en opgave, som er pålagt Søværnet, og følgende er fastsat for denne

tjenestes virksomhed: »Søværnets opgaver i forbindelse med uskadeliggørelse af søminer, torpedoer og andet sprængfarligt sømilitært materiel samt beholdere eller ammunition indeholdende kemiske kampstoffer, farlige eller ukendte kemikalier udføres af Søværnets mineuskadeliggørelsestjeneste«.

Mineuskadeliggørelsehold er opstillet og fordelt over hele landet og kan med kort varsel rykke ud, såfremt en situation opstår, hvor holdets hjælp er nødvendig.

Holdene består normalt af 2-3 mand, og personalet, der er fast ansat i Søværnet, gennemgår en gennemgribende uddannelse i identifikation af farlige genstande, i sprængningsteknik over og under vandet samt i svømmedykning, idet en formodet eller overset sprængfarlig genstand lige så ofte ligger under havets overflade som på den.

Mineuskadeliggørelseholdenes virksomhed i 1972 kan illustreres med følgende oversigt over uskadeliggørelse af farlige genstande pr. 1. december: 22 søminer, 6 torpedoer, 7 flybomber, 8.515 granater og håndvåbenammuniton, 112 pyrotekniske genstande, 7 dele af miner, 14 granater og beholdere med giftgas, 2 dydebomber, 8 bøjer og paravaner og 22 andre farlige genstande.

De farlige genstande findes over hele landet. Holdene har kørt over 70.000 km for at uskadeliggøre dem. Der er udbetalt 168.500 kr for

Søværnets frømand gør klar til aktion (Fjernkendingsskolen).

uskadeliggørelse, dusører til findere, godtgørelse til fiskere for tabt arbejdsfortjeneste samt til erstatning for ødelagte fiskeredskaber.

SØREDNINGSTJENESTE

Den organisation indenfor Søværnet, der er mest kendt af befolkningen for assistanceydelser, er Søværnets operative Kommando i Århus. Dens virksomhed viser, at der i tilslutning til løsning af farvandsovervågningen, som er en af Søværnets militære hovedopgaver i fredstid, kan løses mange bistandsopgaver som sekundære funktioner.

Søredningscentralen i Århus leder og koordinerer årligt ca. 300 større eller mindre redningsaktioner, der omfatter eftersøgninger, pumpeassistancer, evakuering af besætninger og patienter, slukningshjælp og lægeråd. 40 pct. af aktionerne skyldes professionelle søfolks færden, ca. 45 pct. ikke professionelle søfolk, og de resterende 15 pct. iværksættes i situationer, hvor det ved eftersøgning ikke har været muligt at konstatere nogen søulykke.

Redningscentralen trækker i sin humanitære virksomhed på alle de militære ressourcer, Flådens skibe, Søværnets Flyvetjeneste, Flyvevåbnets helikoptere, Marinehjemmeværnet, marinedistrikterne og alle de hjælpemidler, som det civile samfund kan stille til rådighed.

Søredningscentralen under Søværnets operative Kommando må normalt for at effektivisere en eftersøgning eller iværksætte en assistance anmode luftredningscentralen i Karup om hjælp, og sædvanligvis stiller man herfra en eller flere af Flyvevåbnets helikoptere til rådighed for søredningstjenesten. I samarbejde med luftredningstjenesten har søredningstjenesten gennemført flere omfattende og vellykkede operationer, der såvel herhjemme som i udlandet har vakt stor opmærksomhed. Den vellykkede Skagerak-aktion blev et typisk eksempel.

DYKKERUDDANNELSE M. M.

Søværnets Dykkerkursus er det eneste i Danmark, der har autorisation til at uddanne dykkere. Det er statens rådgiver i alle spørgsmål om dykkermateriel, herunder dykkermateriel til sportsdykning.

Søværnet har uddannelsesstilbud til personel fra handelsflåden, fra andre civile statslige eller private myndigheder og firmaer om ud-

dannelse i brandbekæmpelse, i røgdykning, i ABCD. (atomar, bakteriologisk, kemisk og havari) uddannelse samt i brugen af redningsmidler. I 1972 modtog ca. 1000 civile et af ovenstående uddannelses tilbud.

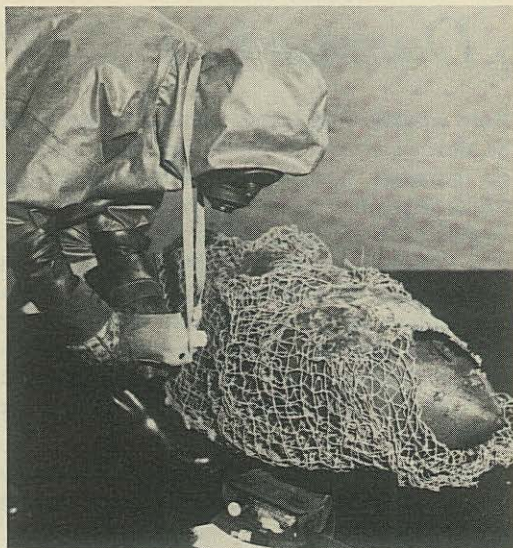
Det ovenanførte har været en opsummering af de større særlige opgaver, som Søværnet med sit materiel og veluddannede personel kan løse — og hermed også bistå det civile samfund. Der findes imidlertid mange andre, men det vil her kun være muligt at nævne enkelte af de aktioner, som Søværnet har været med til de sidst forgangne år.

Der er ydet svømmedykkerassistance ved kabeloptagning fra havbunden, hjælp til toldvæsenet med skibe og fly, behandling af dykkersyge i Søværnets dekompressionstanke, lokale redningsaktioner ved badeulykker langs kysterne, afprøvning af dykkermateriel for politiet ved sportsdykkerulykker, undersøgelse af skibe efter telefonbombetrusler m. m. Der er desuden afholdt foredrag om sikkerhed til søs i sejlsportsforeninger og om sprængfarlige genstande i fiskeriforeninger. Hertil må lægges den hjælp, der ydes af flådestationer og forter m. v. til de lokale myndigheder, når behov foreligger.

Udsendelsen af oplysninger og advarsler til skibsfarten må også nævnes. Dagligt foreligger der for Søværnets operative Kommando en mængde oplysninger, som har betydning for skibsfarten. Oplysningerne udsendes via kystradiostationer og flåderadiostationer. De udsendes som »Navigational Warnings«, »Mine Warnings« eller »Decca Warnings«. Desuden sendes over Danmarks Radio P 1 en daglig farvandsefterretning til de søfarende. Stoffet til udsendelsen kommer blandt andet fra Færvandsdirektoratet. Søværnets operative Kommandos kvindelige medarbejdere er af Danmarks Radio godkendt som speakere, og en af dem oplæser hver aften kl. 1810 meddelelsen fra et studie i Søværnets operative Kommandos bunkerkompleks.

Søværnet kommer os alle ved

Som det fremgår af foranstående yder Søværnet på mangfoldige områder bistand til det civile samfund, og når der lyder røster, som anbefaler indskrænkning eller endog afskaffelse af Søværnet, må man vel have lov til at spørge: »Hvem skal så klare de mange opgaver?«

Dykker fra et af Søværnets mineuskadeliggørelseshold iført beskyttelsesdragt undersøger en sennepsgasbombe (Søværnets Våbenskole)

Søværnet er — for at vende tilbage til vor overskrift — med i samme båd som den civile skibsfart. Søværnet kommer alle andre søfarende ved. Det kan ganske enkelt ikke undværes, og det kan heller ikke tåle at blive reduceret mere, end det allerede er blevet i de senere år.

Søværnets øverste ledelse, chefen for Søværnet og marinestaben, har blandt andet følgende bemærkninger til de mange hjælpeopgaver, som man deltager i:

Aldrig før i Søværnets historie har det i fredstid hjulpet så mange så meget. Materialet taler for sig selv. I klare tal kan det belyses, at Søværnets samfundsopgaver i de senere år er vokset stærkt, og at disse opgaver fylder en stor del af søværnets daglige tilværelse.

Når Søværnet kan yde bistand til samfundet på alle disse områder, skyldes det at organisationen til brug for andre formål er i besiddelse af gode hjælpemidler. Samtidig betyder indsatsen for samfundet et supplement til træningen af Søværnets enheder og dermed et bidrag til effektivisering af beredskabet.

Omfanget af Søværnets bistand til samfundet er større, end de fleste gør sig klart, og det er vort håb, at oplysningerne herom vil skabe en forståelse for, at det danske Søværn stedse bør have midler til at løse sine særlige opgaver på forsvarlig vis.

„Danmark“ i 40 år

Vore smukke fuldriggede skoleskibe har altid af Marineforeningen været omfattet med særlig interesse. Ikke alene appellerer de til det romantiske, men de er også repræsentative gesandter for en lille nation med gamle sømandstraditioner. Først og fremmest bør man dog vurdere de sejlførende skoleskibe ud fra det faktum, at her kan danske drenge under ledelse af gode pædagoger og under primitive men betryggende forhold få en opdragelse til hårdførhed, rådsnarhed, selvstændighed og pligtfølelse.

Det største af de nu eksisterende danske sejlførende skoleskibe har i 1973 pløjet havene gennem 40 år.

Den danske regering vedtog den 23. marts 1932 en lov, der gav bemyndigelse til at anskaffe et skoleskib med det formål at give unge sømænd adgang til at erhverve sådan praktisk sejskibuddannelse, som var ønskelig for navigatører i handelsflåden, eller som til enhver tid var krævet for at kunne blive indstillet til de nautiske eksaminer.

På den tid krævedes endnu for at blive styrmand eller skibsfører, at man blandt andet

havde gjort dækstjeneste i sejskib i en vis tid, og få år tidligere var to store sejlførende skoleskibe gået tabt for landet («Viking» ved salg og «København» ved forlis).

Statens skoleskib «Danmark», der er tegnet af ingeniør Åge Larsen og bygget på Nakskov skibsværft, måler 790 tons brutto og har en total længde af 77 m fra nokken af jagerbommen til nokken af mesanbommen. Stormasten er ca. 40 m høj og storraen 20 m lang. Sejlarealet er 1.636 m², og længden af det stående og løbende gods ca. 14.000 m.

«Danmark» stod ud på sit første togt i 1933 og gjorde årlige togter af ca. 10 måneders varighed med unge danske sømænd.

Under den anden verdenskrig var skibet i USA og blev blandt andet benyttet til at give ca. 5.000 unge amerikanere et kursus i sømandskab efter dansk mønster.

Siden 1946 har «Danmark» atter hvert år været på togt som skoleskib for danske sømænd og på rejserne vist det danske flag i mange havne: Øerne i Atlanterhavet, Sydafrika, Sydamerika, Vestindien og Nordamerikas kyster — både ved Atlanterhavet og Stillehavet.

Foto: Kaj Lund

Fra hovedbestyrelsen

Vor forenings 60-års dag 30. april

Dagen markeres med kransedlægning ved Marineforeningens to æresformænds sarkofager i Roskilde Domkirke.

Fra kl. 1000—1200 afholdes en beskeden reception i Søofficers-Foreningens lokaler, Overgaden oven Vandet 62B, hvor Marineforeningens hovedbestyrelse vil modtage gæster. Der er udsendt indbydelse til forskellige personer og venner af Marineforeningen. Repræsentanter for foreningens afdelinger er velkomne.

Marineforeningens hovedbestyrelse beder om, at eventuelle blomster eller lignende ovationer konverteres til bidrag til Marineforeningens grundfond til dens virke for foreningens formål.

En rund fødselsdag

Marineforeningens næstformand, underdirektør Svend Worm Petersen fyldte den 7. april

70 år og blev i den anledning af hovedkontoret hyldet efter gode skotske traditioner.

Sendemandsmødet 1973

Marineforeningens sendemandsmøde vil som tidligere meddelt finde sted i Nykøbing Falster i dagene 26. og 27. maj. Allerede i marts blev til alle afdelinger udsendt anmeldelseskemaer, hvor man kunne bestille kuverter til de planlagte fælles spisninger samt adgangskort til kammeratskabsaften og til safaritur for damerne. Desuden var der givet mulighed for at forudbestille værelser med angivelse af priser for de specificerede hoteller.

Man tilråder at reservere værelser i god tid og henstiller desuden, at tilmelding til arrangementer og spisninger samt tilsendelse af betaling herfor sker senest 10. maj 1973 til Turistbureauet, Banegårdspladsen 13, 4800 Nykøbing F. Giro nr. 81 952. Telefon (03) 85 13 03.

Program for lørdag den 26. maj

Fra kl. 16.00 er der åbent for medlemmer i den smukke særprægede marinestue i Store Kirkestræde ved gågaden.

Kl. 18.00 afholdes festmiddag på Grand Hotel, Falsterhus. Menuen består af aspargessuppe, andesteg og is med diverse vine og til en kuvertpris af kr. 45,00 incl. vin.

Kl. 20.00 kammeratskabsaften på Grand Hotel, Falsterhus, med underholdning og forskellig optræden samt dans til Palle Bendix' orkester. Adgangskort kr. 15,00 for herrerne og gratis for damerne.

Program for søndag den 27. maj

Kl. 9.00 sendemandsmøde i teatersalen på Grand Hotel, Falsterhus.

Kl. 9.00 starter desuden en safaritur for damerne. Mødestedet er ikke angivet, men det bliver formentlig ved Grand Hotel, Falsterhus. Busserne kører over Frederik IX's bro til Lolland, gennem Maribo med den smukke domkirke og videre til den landskendte Knuthenborg Park. Herfra går turen over Bandholm og Guldborg tilbage til Nykøbing. Undervejs vil der blive serveret forfriskninger. Turen koster kr. 15,00 pr. deltager.

Kl. 12.30 holdes frokost på Grand Hotel, Falsterhus, hvor der serveres stort koldt bord med varme retter til en pris af kr. 22,50 pr. kuvert.

Dagsorden for sendemandsmødet

1. Valg af dirigent.
2. Landsformanden aflægger årsberetning.
3. Landskassereren fremlægger det reviderede regnskab til godkendelse og decharge.
4. Behandling af indkomne forslag.
 - a. (HB) Forhøjelse af indskud ved indmeldelse (jfr. lovenes paragraf 6).
 - b. (Skagen) Forslag om mødested 1974 i Skagen.
5. Valg af hovedbestyrelsesmedlemmer.
 - a. Meddelelse om valg i dist. II, IV, VII, VIII, IX.
 - b. Valg af landsformand.
6. Valg af revisor og revisorsuppleant.
7. Eventuelt.

Velkommen til Nykøbing Falster

På byens vegne byder fungerende borgmester Børge Jørgensen velkommen til sendemændene og gør opmærksom på, at den by, man skal gæste, er landsdelens største med et indbyggertal på 26.000.

Byen har haft købstadsrettigheder i snart 450 år og er faktisk meget ældre. På trods af sin høje alder kan man dog ikke opvise bemærkelsesværdige fortidsminder. Til gengæld

Marinestuen i Nykøbing F. er indrettet i en smuk gammel bindingsværksbygning.

Interiør fra marinestuen i Nykøbing, Falster.

trøster man sig med, at Nykøbing Falster ligger midt i et rigt naturområde nær ved Østersøen med Danmarks skønneste badestrande og omgivet af skove og atter skove.

Man kan fremvise en spillevende by med store velindrettede forretninger, driftige virksomheder og gode hoteller og restauranter. Byen har i de seneste år gennemgået en rivende udvikling både på det industrimæssige, bolig-mæssige og trafikmæssige område. Nykøbing Falster danner faktisk i dag Lolland-Falsters trafikale knudepunkt. Dette falder i tråd

med, at byen ved amtssammenlægningen i april 1970 blev centerbyen for Storstrøm amt.

Børge Jørgensen slutter med at ønske Marineforeningens sendemænd et godt og udbytte- rigt møde i håb om, at man også vil benytte lejligheden til at stifte nærmere bekendtskab med den smukke by og dens dejlige omegn.

Også Marineforeningens snart 60-årige lokale afdeling med formand A. Resen Andersen i spidsen ønsker hjertelig velkommen til sendemændene og håber, at man vil få et par dejlige dage sammen.

Fra afdelinger og distrikter

BORNHOLM

Marineforeningen har altid nydt stor bevågenhed hos den bornholmske presse, og vi har fået et trespaltet avis-klip (udateret) med referat af generalforsamlingen. Det skal da også siges, at det forløbne år har bragt store begivenheder, bl. a. sendemandsmødet i Rønne og lokalafdelingens 50 års jubilæum. Formand Sigurd Andersen kunne oplyse, at afdelingen har 340 medlemmer. Samtlige valg til bestyrelsen var genvalgt.

BOGENSE

Afdelingen holdt generalforsamling 6. marts, og formand A. Vestergaard mindedes maskinmester Svend Nielsen, som nu er gået bort, og som havde været medlem i 20 år. Bestyrelsen blev genvalgt.

BRØNDERSLEV (genoplivet)

Afdelingen, som i længere tid har haft en stille periode, er nu genoplivet med en snes med-

lemmer, og med Lars Mose-Jensen (tidligere Skagen) som formand.

DISTRIKT I

Fredag den 13. april arrangerede distriktet sejltur på Sundet med udgangspunkt i Tuborg havn og med servering af en overdådig middag og dans ombord.

DISTRIKT IV

4. marts afholdtes årsmøde i Næstveds marinestue, hvor Bent Hollænder blev genvalgt til distriktsformand og Bohn-Jespersen til næstformand. Man drøftede blandt andet sommerturen, som formentlig denne gang skal gå til Agersø.

FREDERIKSBERG (Skum for boven)

»Skum for boven« er navnet på en ny lille lokal-bulletin, der fortæller, at nu bliver der pustet liv i Marineforeningens Frederiksberg-afdeling. 6. marts afholdtes generalforsamling med distriktsformand Torben Jensen som dirigent. Her blev valgt ny bestyrelse med Henning Stub som formand. Generalforsamlingen afsluttedes under hyggelige former i restaurant Ny Renæssance.

Afdelingen har fået egne lokaler i Hjemmeværnsgården på Fabrikvej nr. 10, og her blev indbudt til sammenkomst 4. april for at medlemmerne kunne se, hvad bestyrelsens nye unge kræfter duer til.

GLOSTRUP, TÅSTRUP OG OMEGN

Ved generalforsamlingen 1. februar kunne formand Torben Jensen berette om stor aktivitet i det forløbne år og om godt samarbejde til alle sider. Afdelingen har nu 153 medlemmer og kan formentlig prale med landets bedste gennemsnitlige mødedeltagelse (46 %) ved de mange arrangementer i årets løb. I forbindelse med generalforsamlingen fik A. V. Christensen overrakt den smukke Richardpokal af Jens Rosenfeldt Christensen, der er formand for skytte-lavet, og Niels Pedersen fik af Torben Jensen tildelt Marineforeningens hæders-tegn for mange års fortjenstfuldt arbejde i bestyrelsen.

Afdelingen havde 1. marts en sammenkomst i marinestuen med fælles skafning og fremvisning af farvefilm fra sejlskibenes tid ved inspektør Christensen fra den canadiske ambassade. Af planlagte arrangementer kan desuden nævnes en underholdning ved sangeren

Absalon fra Tåstrup, en distrikts-arrangeret sejltur på Øresund med dans om bord og yderligere en sejlads med det maritime hjemmевærn.

Skyttelavet har været meget aktivt i vinter-sæsonen og trænet til den festlige fregatskydning 28. april samt til den mere alvorlige konkurrence i Randers om landspokalen.

HALS

Den ordinære generalforsamling fandt sted 17. april i marinestuen. Bestyrelsens formand Egon E. Hjelm oplyser, at man har haft en tilgang på 13 nye medlemmer, så afdelingens medlemstal nu er oppe på 111.

I anledning af runde fødselsdage gratuleres: 22. april Carl Kjær 75 år. 21. juni Chr. P. Sørensen 80 år. 23. juni Martin Sørensen 60 år.

HANSTHOLM/THISTED

I marinestuen på Hanstholm kro blev generalforsamlingen afholdt 10. februar, og formand Lars Peter Kruse kunne aflægge beretning om et godt år med mange aktiviteter. Man har bl. a. været behjælpelig med arrangement af havnefesten i Hanstholm og med byfesten i Thisted, hvor alle mønstrede i hvide marineuniformer. Skyttelavet, der har anskaffet to nye rifler, har brugt dem godt hver mandag aften.

Afdelingens sekretær Åge V. Nielsen fortæller iøvrigt, at man har fået kontakt med en selvstændig lille marineforening, som kalder sig »Hansted-batteriernes Marineforening«. Medlemmerne i denne (populært kaldet Hansted-basserne) var alle medlemmer af det marinekommando, som i et års tid efter den anden verdenskrigs ophør havde bevogtning af det tidligere tyske fæstningsanlæg ved Hansted. Medlemmer af denne forening deltog i aftenfesten efter generalforsamlingen og fortalte om gamle dage i Hanstholm. Festen fandt sted på Hotel Hanstholm, hvor der blev danset til langt ud på natten.

HELSINGØR

Sekretær Preben P. Hansen oplyser, at den årlige generalforsamling fandt sted 25. februar i Færggården. Åge Dyrbye havde været nødt til at trække sig tilbage som formand på grund af tidnød, og i hans sted blev kommandoen overtaget af H. B. Christiansen. Preben Hansen oplyser iøvrigt, at den årlige fregatskydning er planlagt til afholdelse 3. juni ved Nygård på Hellebæk skydebaner.

KALUNDBORG

Der var generalforsamling 17. februar, og på det efterfølgende konstituerende bestyrelsesmøde blev det vedtaget, at Jens Holm fortsætter som formand. Der er desuden nedsat et festudvalg, som skal tage sig af arrangementet i forbindelse med afdelingens 50 års jubilæum i 1974. Afdelingen fik af H. Svendsen, der nylig fyldte 60 år, overrakt en smuk flagstang dekoreret med et anker. I forbindelse med sin tak udtalte Jens Holm ønsket om, at afdelingen snart kunne få en ny marinestue, hvor så smuk en gave kunne komme rigtigt til sin ret.

KERTEMINDE

Formand Ejgil Fincks kunne ved generalforsamlingen den 8. marts fortælle, at man efter en tilgang på 12 nu havde 80 medlemmer. Der har især været aktivitet i skyttelavet, som hævdede sig smukt ved landsskydningen i Glostrup, og som i øvrigt kan fejre sit 25 års jubilæum i november i år.

Afdelingen gratulerer: 28. februar fhv. toldopsynsmand Hans Johannesen, Boelshav, Munkebo, 80 år. 8. maj restauratør J. Due Nielsen (stifter af afdelingen og første formand i mere end 25 år) 75 år. 14. maj fhv. lodsformand V. Kjær Rasmussen, 80 år. 26. maj fisker Johs. Rasmussen 75 år.

KOLDING

Et referat af den store vinterfest i marinestuen i Staldgården den 3. marts foreligger endnu ikke, men vi har da festprogrammet, hvoraf fremgår, at sammenkomsten var tilrettelagt som et protestmøde mod de stigende mælkepriser. Af menuen fremgår, at der trods alt blev serveret fløde til kaffen. Desuden blev der danset — til musik af Søværnets Tambourkorps.

KGS. LYNGBY

Marinestuen på Lottenborg var sæde for generalforsamlingen den 21. februar, hvor man nedstemte et forslag om oprettelse af et jubilæumsfond, men til gengæld vedtog et forslag fra bestyrelsen om at hæve kontingentet med 5 kroner til 30 kroner om året fra og med 1974.

Der har i øvrigt været en sammenkomst i marinestuen 15. marts med film og foredrag af forsvarrets oplysnings og velfærdstjeneste. Til 13. april var arrangeret en sejltur sammen med andre afdelinger, og 16. april blev Dron-

ningens fødselsdag fejret under festlige former i marinestuen.

Afdelingen gratulerer: 5. maj Chr. Gjerding, Virum, 75 år. 6. maj MosbergHansen, Virum, 60 år. 23. juni Edvin Nielsen, Hørsholm, 70 år. 30. juli Chr. F. Ravn, Bagsværd, 75 år.

KØBENHAVN

På grund af store omvæltninger i afdelingen har R. Meyer måttet opgave at udsende »Udkikken« i marts. Man har haft rigeligt at gøre med at rømme marinestuen i restaurant »Roma«, hvor man ellers havde håbet at kunne blive sæsonen ud.

Sammenkomsterne fortsætter uden for stuen. Blandt andet besøgte man 15. marts Holmens museum under ledelse af velfærdsofficeren fra Flådestation København, og man sluttede i MHV-huset med en filmforevisning og kammeratligt samvær. Det følgende arrangement fandt sted 31. marts, hvor afdelingen adopterede en marinehjemmeværtsflotille og dens fartøj med påfølgende frokost på Holmen.

MARSTAL

Det ser ud til, at Hans Pedersen ikke fortryder, at han er flyttet til Marstal, og marstallerne er tilsyneladende heller ikke kede af Hans Pedersen, for efterhånden er medlems-tallet af Marineforeningens lokale afdeling steget til 56, og der kommer fortsat nye medlemmer.

Ved generalforsamlingen den 10. marts i marinestuen på hotel »Danmark« var der godt fremmøde både af medlemmer og af gode ideer. Kasserer, skibsreder Holger Hansen kunne tilmed fortælle om overskud i kassen. Under »eventuelt« overrakte formanden en dirigentklokke som gave til afdelingen, og under »diverse« var der god afsætning på den kogte torsk med tilbehør.

Afdelingen gratulerer: 14. februar skibsmægler Kurt Albertsen (mangeårigt bestyrelsesmedlem) 50 år. 30. marts fabrikant Åge Hansen, 60 år. 12. april hotelejer Viggo Snoghøj (ejer af blandt andet hotel Danmark) 75 år. 12. juni driftsleder Knud Grønne (medstifter af afdelingen og mangeårigt bestyrelsesmedlem) 70 år.

NYKØBING F.

Sekretær Erik Borchersen Madsen rapporterer, at generalforsamlingen blev afviklet i god

orden den 26. februar med godkendelse af beretning og af regnskabet, som ser nydeligt ud. Bestyrelsen blev genvalgt, og man lagde planer for sendemandsmødet og det kommende 60 års jubilæum. Læs mere herom andet steds i bladet.

NÆSTVED

Bohn-Jespersen fortæller, at afdelingen den 10. marts afholdt vinterfest i marinestuen med et halvt hundrede deltagere. Ved denne lejlighed overrakte formand Knud Jørgensen, Marineforeningens ærestegn til den afgåede formand Børge Larsen. Der blev iøvrigt talt og sunget, spist og danset. På programmet for april står en mandeaften i marinestuen og et besøg af adoptivskibet »Flora« .

Afdelingen gratulerer i anledning af fem kommende runde fødselsdage: 1. juni bådsmand W. Schalge, 50 år. 4. juni radioforhandler Albert Gahrn, 75 år. 29. juni frisørmester Knud E. Svendsen, 50 år. 7. juli tømrer Verner Andersen, 60 år. 2. august kolonnechef Knud Sørensen, 50 år.

ODENSE

Af et tilsendt udflugtsprogram fremgår, at afdelingens medlemmer med damer den 7. april var på bustur gennem de skønne sydfynske egne til sydspidsen af Langeland, hvor man blev vist rundt på fæstningsværkerne og derefter spiste i fortets cafeteria.

PADBORG-GRÅSTEN

Den ordinære generalforsamling fandt i år sted 13. marts på Fårhus Kro. Alle bestyrelsesvalg var genvalg. Formand Herluf Hansen oplyser, at han havde været nødt til at tage afstand fra meddelelsen i sidste nummer af »Under Dannebrog« om marinestuen i Gråsten. Der havde indsneget sig visse misforståelser, og sandheden er, at marinestuen på »Den gamle Kro« agtes opretholdt. Med hensyn til et mødested i Padborg-området holder man situationen flydende, indtil der har været ført nye forhandlinger med den nye ejer af »Padborghus«. Hotellet har været handlet et par gange i løbet af det sidste halve år, men den nuværende ejer vil efter alt at dømme drive hotellet videre på langt sigt. Derfor vil man forsøge at komme ind på hotellet igen, så afdelingen i givet fald kan holde sit 25 års jubilæum på det sted, hvor den blev stiftet 30. november 1949.

RANDERS

Ved den årlige generalforsamling, som blev afholdt 10. februar på hotel Westend, hvor afdelingens marinestue nu har fundet et passende nyt lokale, blev alle bestyrelsesmedlemmer genvalgt, og P. Schytte Hansen fortsætter som formand. Skyttelavets formand Palle Madsen fortalte om planerne i forbindelse med lavets 50 års jubilæum 22. august, og senere på aftenen (efter torsken) havde man en vellykket filmunderholdning.

Sekretær Ejnar Christensen oplyser, at afdelingen har mistet en god kammerat, maskinmester Vhorvald Schmidt, der gik bort den 11. februar.

På afdelingens program for eftersæsonen stod blandt andet en kombineret stiftelsesfest og fastelavnsfest den 10. maarts i marinestuen og en katteskydning den 16. marts i Dronningborghallen.

RINGKØBING

I sidste nummer af »Under Dannebrog« kunne hovedbestyrelsen oplyse, at Th. Skåning havde fået tildelt Marineforeningens hæderstegn i bånd. Her kommer supplerende oplysninger direkte fra K. Stræde Andersen i Ringkøbing:

10. marts fejrede man afdelingens 32 års stiftelsesfest på hotel Ringkøbing. Man startede med et rask lille pladespil, hvorefter skibsorkesteret spillede op til dans. Under festen tog den nye formand ordet for at hylde den afgåede skipper, som ved sidste generalforsamling havde ønsket at forlade kommandobroen på grund af svigtende stemme. Th. Skåning blev omtalt som initiativtageren til stiftelsen af afdelingen i 1941 sammen med fhv. glarmester Arne Jensen og stationsleder F. Husted. Gennem sine 32 år som formand havde han gjort et stort og uselvisk arbejde, som nu belønnedes med en sund og levedygtig afdeling med ca. 150 medlemmer og en god økonomisk ballast.

I forbindelse med festlighederne blev to nye medlemmer budt velkommen i afdelingen. Det oplyses desuden, at afdelingen kan gratulere til to runde fødselsdage: 3. april K. Bank Enevoldsen, Hvide Sande, 60 år. 25. april Harald Jepsen, Vester Tim, 70 år.

ROSKILDE (hyldest til en igangsætter)

Formand Flemming Petersen sender en hilsen fra Roskilde afdeling, som i anledning af Marineforeningens 60-årsdag ønsker at hylde en

af de gamle kammerater. I 1913 tog han et initiativ, der gjorde det muligt for orlogsgaster i hele landet at samles under tvangfri former i kammeratligt samvær.

Afdelingen fik for mange år siden tilsendt et brev, hvori pensioneret pakhusformand Frederik Christensen gav detaljeret oplysninger om Marineforeningens opståen for 60 år siden. Brevet var på 4 sider og skrevet med tuschpen i 1935. Her gengives nogle uddrag, idet vi samtidig henviser til artiklen »Sådan begyndte det« på side 5-6:

ROSKILDE - DECEMBER 1935

Efter fleres opfordring har jeg bestemt mig til at skrive om, hvorledes det gik til, at Marineforeningen blev stiftet. Disse oplysninger ønskes dog ikke offentliggjort, så længe jeg lever.

Jeg må gå tilbage til året 1912, da jeg fik den idé, at det kunne være interessant, om der kunne samles nogle af de 800 mænd, som den 14. april 1888 meldte sig på gamle »Dannebrog«.

I januar 1913 tog jeg ind på orlogsværftet og talte med chefen om min plan. Han var meget elskværdig og forstående og bad mig skrive et andragende om, hvad vi ville se og hvad vi ville have. Så skulle han nok give sin anbefaling.

Derefter gik jeg op på Ritzau's Bureau og var heldig at træffe nu afdøde direktør Gamst, der var min skibskammerat. Han lovede at sende det ud, så det kom i samtlige landets blade den næste dag. Derefter fik vi travlt med at besvare de mange forespørgsler, der strømmede ind. — Jeg besvarede selvfølgelig dem alle, og da vi nåede den 14. april, mødte ca. 75 af mændene, og vi havde en fornøjelig og billig eftermiddag. Vi besøgte Arsenal- og modelbygningen, »Olfert Fischer«, en undervandsbåd og kasernen, hvor vi drak kaffe af de gamle ølmugger. Så heldige var vi, at en af de faste kokke havde været med os i eskadren, og han serverede fløde til kaffen i form af Vestindisk rom. — Senere samledes vi i Witmachs lokaler på Gammel Holm for at indtage middagen.

Ved kaffen foreslog jeg så, at vi skulle danne en forening for gamle marinere. Dette modtoges med stort bifald, og en del af mændene henvendte sig straks til daværende kommandør Nyholm og opfordrede ham til at begynde at skrive love, hvilket han dog nægtede,

Afd. pakhusformand Frederik Christensen, en af Marineforeningens pionerer.

for, som han sagde: Når man lige har spist middag og kaffe med tilbehør, så kan man ikke skrive love, men I skal snart høre fra mig. Allerede få dage efter blev jeg tilsagt til møde hos kommandøren på Søkvæsthuset, og her traf jeg første gang sammen med grosserer Valdemar Schou, daværende premierløjtnant Herman Ewald, grosserer Georg Lohse, ingeniør Holger Tuxen og papirhandler K. L. E. Jensen. Som det nedsatte udvalgs formand valgtes ingeniør Tuxen. Det gik temmelig rask med møderne, hvor der blev gjort udkast til love osv., og allerede den 30. april stiftedes foreningen på hotel »Phoenix« ...

Der har været stilhed om Roskilde afdeling siden maj sidste år, men nu synes der pludselig at ske noget. På én gang indløb der tre numre af afdelingens lokale bulletin samt en række avisclip, hvoraf fremgår, at der væltede masser af kegler, og at der huseres en hel del i den hyggelige marinestue »Kahytten« på hotel Prindsen.

Ved generalforsamlingen 15. februar trådte tre bestyrelsesmedlemmer tilbage, deriblandt formand K. Eskildsen og næstformand E. Bertelsen. Den tidligere formand I. Strangholt fik af E. Bertelsen overrakt et erindringsbæger

og den afgående næstformand fik selv overrakt en smukt erindringsgave. Den meget velbesøgte generalforsamling valgte tre nye bestyrelsesmedlemmer, og på det følgende bestyrelsesmøde konstituerede denne sig med Flemming Petersen som formand.

Af andre nyheder kan nævnes, at man har vedtaget at nedskære bestyrelsesmedlemmernes antal fra syv til fem med to suppleanter. Desuden gør man nu en kraftanstrengelse for at sikre og lette indbetalingen af kontingent, som nu kan ske på girokort eller i en af Sparrekassens afdelinger.

Man har indført åbent hus i marinestuen hver søndag formiddag — en ny måde at ryeste foreningens medlemmer sammen på. En af disse søndage er reserveret til rengøring og pudsning af marinestuens klenodier, og der lokkes med gratis sildebord til de fremmødte.

Øvrigt er der særlig aktivitet i afdelingens kegleklub som har spilledage hver anden fredag. Sidste fredag i april holdes afslutningsfest, og allerede fredag den 4. maj starter man på en frisk med forårsfest.

SLAGELSE

Formand E. Thaarup oplyser, at afdelingen i februar mistede et af sine ældste medlemmer, autoforhandler Carl M. Jensen, som vil blive savnet af kammeraterne. Han havde været medlem lige siden afdelingens start i 1925.

Ved den ordinære generalforsamling den 1. marts viste optællingen, at man efter afgang af 7 og tilgang af 18 nye medlemmer nu kunne mønstre 73 mand. Der har været mange arrangementer med god tilslutning, og man har nu selvstændige lokaler til marinestue i Løvegade 28. Her er 4 stuer og køkken, og man holder åbent hver torsdag aften samt lørdag formiddag.

SØLLERØD

»Vigtigste generalforsamling i mands minde« er overskriften på den indkaldelse, hvoraf redaktionen har fået tilsendt et eksemplar. Afdelingens ordinære generalforsamling blev afholdt 14. marts på Lollikhus, og her var fra bestyrelsen fremlagt et forslag til drøftelse: Skal afdelingen fortsat bestå, eller skal den nedlægges?

En sådan beslutning kræver naturligvis en ekstraordinær generalforsamling, men der foreligger endnu intet om, hvorvidt der er udsendt »indkaldelsesordre«.

THULE

Ved generalforsamling den 24. februar oplyste formand John Adelfred Jensen, at det nye år blev indviet med en tragisk meddelelse, idet en af kammeraterne, Knud Gjetting afgik ved døden 1. januar. Det blev desuden oplyst, at afdelingen den 15. december havde haft en vellykket kammeratskabsaften, og at man 13. januar havde haft yderligere en god sammenkomst, hvor man sluttede med en yderst spændende lodtrækning: Præmierne bestod i retten til at rydde op efter festen.

Øvrigt oplyser sekretær Jørgen Chr. Rasmussen, at afdelingen den 11. marts havde arrangeret modtagelsen af chefen for Grønlands Kommando, kontreadmiral E. Franch Pedersen i den smukke marinestue.

VIBORG

Ved generalforsamlingen den 8. februar blev Vagn Christensen valgt som ny formand. Peter Vindum, som den 12. december fylder 80 år, er gået ned fra kommandobroen, men forbliver dog ombord som æresmedlem.

Sekretær Willy Andersen fortæller, at man den 3. marts havde en vellykket fastelavnsfest med deltagelse af damerne. På programmet står i øvrigt en fregatskydning den 2. juni. Man mødes ved Gammel Vagt som sædvanlig. Efter træningen skal damerne hilse på den nye fregatkaptajn, og så skal der danses.

ÅLBORG

Sekretær Chr. Thomsen oplyser, at generalforsamlingen blev afholdt den 15. februar i marinestuen på hotel Kong Frederik. Alle valg var genvalg. Formand Eivind Samuelson oplyste på generalforsamlingen, at der var indledt et nært samarbejde med Marinehjemmeværnet. Man har allerede planlagt det første fælles arrangement i april.

Fra redaktionen

UNDER DANNEBROG NR. 2

Redaktionen og trykkeriet beklager bladets forsinkelse på grund af storstrejken.

UNDER DANNEBROG NR. 3

Stof som ønskes medtaget i næste nummer af bladet, skal være redaktionen i hænde senest 1. juli.

Ny maritim litteratur

Danmarks kapervæsen 1807-14

Er man en smule interesseret i dansk søhistorie, må man med glæde hilse den nye udgave af Kay Larsens bog, som udkom første gang i 1915, og som i mange år har været stærkt efterspurgt. Værdien af den nye udgave er endda forøget takket være supplement med et fartøjs- og personregister udarbejdet af Hanne Clausen. I bogens indledende afsnit fortælles om krigssituationen i almindelighed, om kaperiets forhold og om regler og forordninger. Derefter følger en omtale af alle kendte kaperudrustninger i alfabetisk orden efter skibsnavne og med oplysning om deres konkrete resultater. Til slut bringes et afsnit med mere detaljerede og ofte dramatiske beretninger. 228 s., ill., kr. 58,50, Rosenkilde & Bagger.

Rudkøbing-skibe

Emil Godtfredsen har gennem mange år samlet oplysninger om skibe hjemhørende i Rudkøbing og malket talrige kilder. Her bringes et stort antal »biografier« af skibe i alfabetisk orden efter skibsnavne og med angivelse af byggedata. Hvor det er muligt, bringes et resumé af skibets skæbne og der er ikke sparet på personnavne. Titlen dækker emnet og ikke mere, idet forfatteren har afstået fra at give et helhedsbillede af skibsfarten fra Rudkøbing. Til gengæld slutes af med nogle kortfattede udpluk af den lokale dagspresse fra 1869 til 1924. 164 s., kr. 48,50. Udgivet af Rudkøbing Sømandsforenings Hjælpekasse.

Byg et flaskeskib

Per Christensen har udarbejdet en vejledning for begyndere i den vanskelige kunst at bygge et skib i en flaske. Forfatteren kan næppe være ekspert i sejlskibsteknik, men hvad der mangler i det sømandsmæssige, er halet hjem i det pædagogiske. Teksten er kortfattet og let fattelig, og den ledsages af store klare tegninger og fotos. Her vises, hvordan man bygger en sejlforende tomastet topsejlskonner ind i en flaske, og har man først lært dette, kan man selv arbejde videre på at perfektionere sig. 32 s., kr. 12,65. Forlaget Tommeliden.

Jane's Fighting Ships 1931

Foranlediget af den store efterspørgsel på de ældre udgaver af den navnkundige fjernkendingsbog for orlogsskibe er der hvert år bragt genoptryk af særligt interessante årgange. Til de udgaver, som der specielt har været bud efter, hører 1931, som blandt andet omtaler

en række skibe og skibstyper, der blev udviklet på grundlag af traktaterne efter første verdenskrig. 512 s., stort format., ill., £ 9,45. David & Charles, Newton Abbot.

Square Riggers, the Final Epoch

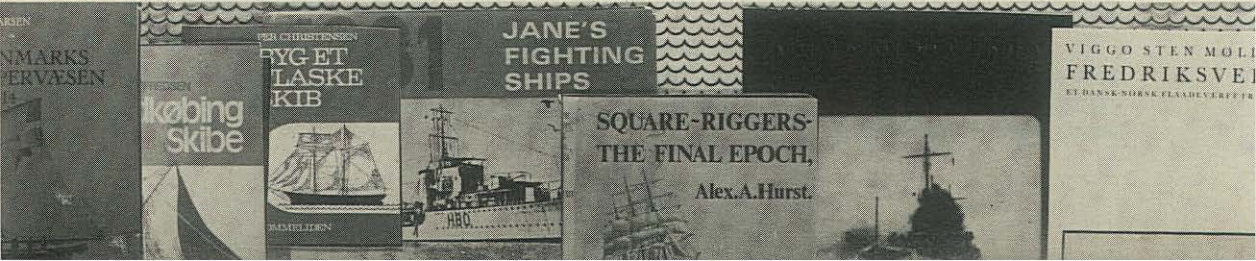
Et enestående resumé af de store fragtførende sejlskibes sidste krampetrækninger fra slutningen af 1. verdenskrig op til 1958 er skabt af Alex E. Hurst, en af Englands mest kendte sejlskibshistorikere. Rygraden i denne beretning er naturligvis transporterne af hvide fra Australien til Nordeuropa, men også de andre traditionelle fartområder, hvor en del sejlskibe overlevede, er behandlet. Storsejlere fra alle nationer er medtaget, dog med undtagelse af de egentlige skoleskibe. Af danske skibe omtales blandt andre de barskibe, som op til 1936 var beskæftiget i farten med farvetræ fra Vestindien til Frankrig. Et fornemt opslagsværk med over 250 illustrationer og gode indexer. 541 s., £ 8,80. Teredo Books, Sussex.

American Steel Navy

En beretning om den amerikanske flåde, fra man fik det første store skib i 1883 og op til 1908, da 16 store hvide amerikanske slagskibe sejlede jorden rundt og demonstrerede genopbygningen af Nordamerikas sømagt. I første afsnit introduceres skibene fra dampfregatter, monitorer og primitive torpedobåde til armerede krydsere og slagskibe. Andet afsnit fortæller om skibenes besætninger og om livet ombord i krig og fred. Hertil kommer en række tillæg, blandt andet med skibsprofiler. Iøvrigt er bogen overdådigt illustreret med spændende og gode fotos. 396 s., stort format, \$ 29,95. American Heritage Press, New York.

Fredriksvern - Et dansk-norsk flådeværft fra 1750

Der findes endnu håndgribelige minder om det galejværft, som Frederik V lod anlægge ved Oslofjorden i 1756 som en modvægt mod den svenske flådebase i Göteborg. Flådeværftet Fredriksvern ved Stavern er nedlagt, men endnu eksisterer de smukke fæstningsanlæg og mange af de oprindelige bygninger. Viggo Sten Møller har huseret på stedet og desuden studeret værftets historie i danske og norske arkiver. Resultatet vil man finde i denne bog, der er smukt illustreret, og hvor der også er husket en tegning af en galej. 86 s., ca. kr. 62,00. Forlaget Rhodos.

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

3

NG
973 NR.

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktschef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.

Premierløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hollønder, Haslev, Distr. IV.

Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.

Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fyelling, Odense, Distr. VII.

Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.

Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29,

1260 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29,

1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj

Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

Ungdommens færden til søs kommer os ved. — Læs side 7.

Nordisk kammeratskab

Det har ofte været omtalt, at tjenesten i orlogsflåden er en naturlig basis for uddybning af kammeratskabet og samarbejdet mellem de skandinaviske broderfolk. Deres tid »i trøjen« med dens virke, oplevelser og minder har stort set udfoldet sig efter parallelle linier. Der er her en baggrund for at knytte kasteender sammen fra land til land, også når den civile tilværelse efter tjenestetiden stiller problemer til løsning — faglige, kommercielle eller måske turistmæssige.

Som et led i bestræbelserne for at formidle kontakter vore lande imellem er der fra vor forening tilgået norske og svenske afdelinger af Orlogsforbundet og Flottans Män adresse-liste over vore afdelingsformænd. Tilsvarende sendes til vore afdelinger adresselister for afdelingsformænd i Norge og Sverige.

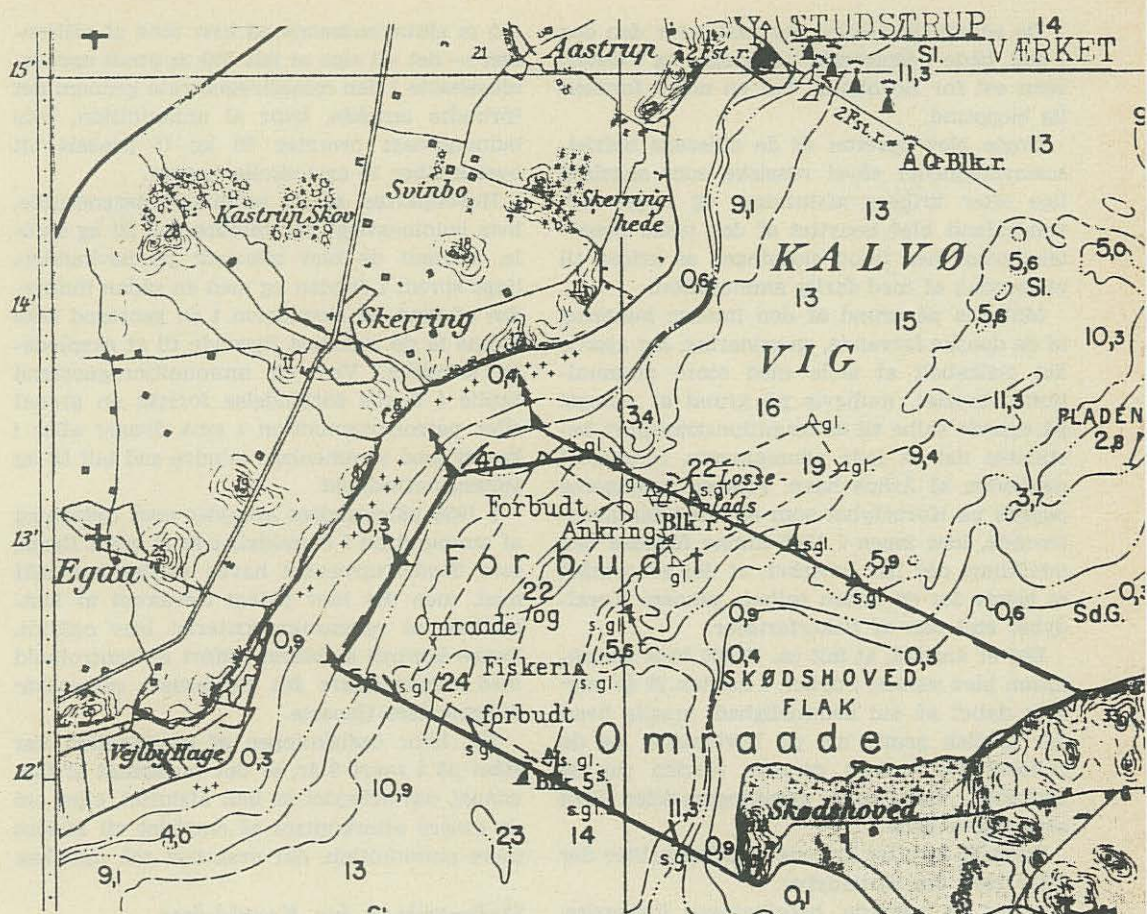
Alle kammerater i Marineforeningen kan altså efter behov gennem deres afdelingsformænd få opgivet adressen på en kontaktperson i de andre lande, og det forventes, at hver afdelingsformand efter bedste evne vil formidle en ønsket kontakt, om et sådant behov forebringes fra vore skandinaviske kammerater.

Finland er også kommet med i billedet, men her må peges på sprogveskighederne. Hvis der imidlertid er behov for kontakt, så kan hovedkontoret hjælpe.

Skulle det dreje sig om en ønsket kontakt, der ikke er lokalt geografisk bestemt, eller et særligt emne som for eksempel en hobby, så giv et praj til hovedkontoret.

Hovedsagen er, at vi gamle orlogsgæster er med til at bygge bro mellem vore nordiske lande gennem samvirke på de enkeltes interesseområde.

Kai Hertz.

Udsnit af søkort over Kalvø Vig med ammunitions-lossepladsen og den minestrøgne rute.

Hvad Koraldybet gemte

VED ORLOGSKAPTAJN B. G. LARSEN

Historien om hvad Koraldybet gemte, er samtidig en beretning om en søværnsindsats til gavn for det civile samfund, en indsats blandt mange året igennem.

Koraldybet er den efter danske forhold ret dybe rende (ca. 20 m), der forbinder det nordvestlige hjørne af Århus Bugt med Kalvø Vig, vigen mellem det jyske hovedland og Mols.

Koraldybet, hvis funktion gennem århundreder har været som passagevej for fiskefartøjer, fik i perioden efter den anden verdenskrigs afslutning i 1945 en ny funktion.

For Danmarks vedkommende var et af problemerne så hurtigt som muligt at få ryddet

krigens efterladenskaber bort, og blandt de efterladenskaber, der havde prioritet ved bortrydningen, var de store mængder af ammunition af enhver slags fra håndvåbenammunition op til 1000 kg flyvebomber, som var opmagasineret næsten overalt i landet, idet de allierede befrielsesmyndigheder mente, at der kunne være fare for selvdetonationer i den stærke sommervarme.

I Århus-området blev alt, hvad der kunne samles sammen af ammunition — ikke mindst fra de tyske flyvepladser — ført ned til Århus havn for derfra at blive sejlet til et »dumping area« ude i havet.

De »dumping areas«, der eksisterer den dag i dag, både i Skagerak, i Kattegat og i Østersøen øst for Bornholm, har en noget forskellig baggrund.

Nogle blev oprettet af de allierede befrielsesmyndigheder såvel russiske som engelske lige efter krigens afslutning, og nogle farvandsafsnit blev benyttet af den tyske besættelsesmagt hen imod slutningen af krigen til at komme af med farlig ammunition.

Muligvis på grund af den intense minering af de danske farvande, en minering, der gjorde det risikabelt at sejle med store ammunicionsmængder, muligvis på grund af mangel på egnede skibe til ammunitionstransport bestemtes det at lade »dumpingen« foretage i nærheden af Århus havn. Fiskeriforeningerne pegede på Koraldybet som et egnet farvandsområde, idet ingen i 1945 kunne forudse den udvikling, der har bevirket, at der er opstået et behov for en anden sejlads gennem Koraldybet end den af fiskerfartøjer.

Det er anslået, at ialt ca. 17.000 tons ammunition blev sænket i dybet. I næsten 20 år vogtede dybet på sin hemmelighed, nemlig hvad der faktisk gemte sig på havbunden, og da behovet for sejlads gennem renden var så beskeden, opfattedes dumpingområdet ikke som nogen gene.

Først 20 år efter krigens afslutning, blev der atter røre om Koraldybet.

Århus by voksede, befolkningen forøgedes, nye industrier skød op, og hermed voksede behovet for elektrisk kraft. Det besluttedes at bygge et kraftværk på den lille halvø Studstrup i Kalvø Vig for at kunne producere elektrisk kraft. — Men et kraftværk skal have olie til kraftproduktionen.

I begyndelsen af 1963 ansøgte I/S MIDT-KRAFT Ministeriet for Offentlige Arbejder om tilladelse til bygning af en havn ved Studstrup i forbindelse med etablering af et kraftværk (Studstrupværket).

Tilladsen blev gjort afhængig af, at der blev minestrøget en rute og oprenset en rende gennem dumpingfeltet under indtryk af den fare for selvdetonationer som en tankskibspassage eventuelt kunne forvolde med dertil hørende fare for olieforurening af de omliggende farvande og strande.

Efter en række forhandlinger blev det på et møde i den daværende Søværnskommando den 14. februar 1966 aftalt, at oprensningen skulle omfatte en 50 m bred sejlrende og en

150 m sikkerhedszone på hver side af sejlrenden — det vil sige et ialt 350 m bredt oprensningsbælte i den minestrøgne rute gennem det forbudte område, hvor al ammunition, hvis ladningsvægt oversteg 50 kg (i praksis alt over kaliber 15 cm) skulle fjernes.

Hovedparten af de ammunicionsgenstande, hvis ladningsvægt var mindre end 50 kg skulle, såfremt de blev efterladt på havbunden, ligge spredt i ét plan og med en sådan indbyrdes afstand, at eksplosion i én genstand ikke kunne få de nærmest liggende til at eksplodere samtidig. Ved en ammunicionsgenstand skulle i denne forbindelse forstås en granat eller patronammunition i små dynger eller i kasser med sammenlagt mindre end ialt 50 kg sprængstofindhold.

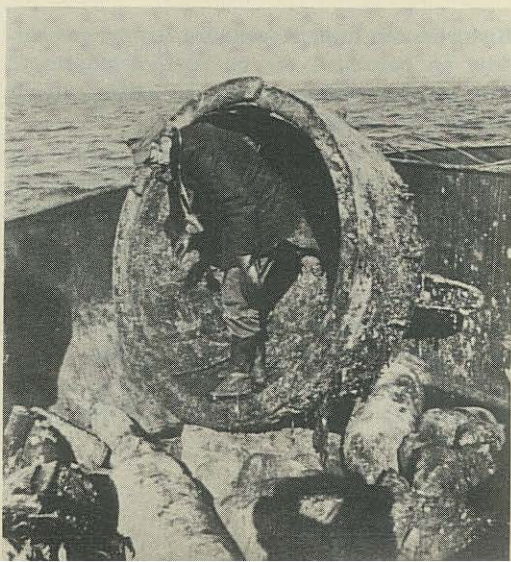
I 1966 påbegyndtes arbejdet med optagning af ammunition i Koraldybet af et civil firma, som Studstrupværket havde sluttet kontrakt med, men det blev pålagt Søværnet at kontrollere, at oprensningskriteriet blev opfyldt. Denne kontrol er blevet udført af kontrolhold med minedykkere fra Søværnets mineuskadeliggørelses-tjeneste.

Nu, hvor opfiskningen af ammunition har stået på i snart 6 år, er det vanskeligt at forudsige, om arbejdet er helt afsluttet, eller om en senere efterkontrol af området vil afsløre mere ammunition, der eventuelt må opfiskes.

Elefantminen fra Koraldybet

Under ammunicionsrydningen i Koraldybet stødte man på en usædvanlig stor enhed, der rummede en sprængladning på ikke mindre end 3.600 kg. Ingen kunne umiddelbart forklare, hvad dette monstrum var beregnet til, og

Fragment af en elefantmine.

Nogle af de sytten tusind tons ammunition, som Koraldybet gemte.

man gav det derfor arbejdsnavnet »elefantminen«. De to spørgsmål, der rejste sig ved fundet af »elefanten«, var:

1. Hvad skulle denne store sprængladning bruges til, og hvorledes skulle den føres frem til sit mål?
2. Hvorfor var denne sprængladning havnet i Jylland?

Det lykkedes gennem tyske kilder, der havde haft med konstruktionen af »minen« at gøre at få oplyst følgende:

- Projektet med den store sprængladning og dens fremførings- og styreorganer havde kodenavnet MISTEL.
- MISTEL var et af de mange krigsprojekter, som ethvert krigsførende land har under udvikling, men på grund af krigens hurtige afslutning, blev dette projekt aldrig færdigt.
- »Elefantminen« var ingen mine, men krigsladningen til et flyfremført missil. Foran krigsladningen skulle der påmonteres en ballistisk kappe med et anslagstændrør i næsen nøjagtigt i centrum for hulladningen, og bag sprængladningen skulle der monteres en raketmotor samt styreorganer.
- Våbenet var tænkt at blive fremført af et højtflyvende fly og udløses herfra og ved hjælp af radiosignaler styres mod sit mål,

der enten kunne være et betonsikret underjordisk hovedkvarter, for eksempel bunkeren under Admiralitetet i London eller mod et lønnende skibsmål, for eksempel et slagsskib.

- Hvor langt man var kommet med konstruktionen af raketten, der skulle føre missilet mod målet, vides ikke.
- Yderligere oplystes det, at kun 16 af disse store sprængladninger var blevet lavet. Det mærkelige var, at sprængladningerne ikke alle havde nøjagtig de samme dimensioner. Under eksplosionerne i Koraldybet i slutningen af tresserne sprængtes en del af disse ladninger. Besvarelsen af det andet spørgsmål »hvorfor disse sprængladninger var blevet bragt til Jylland?«, kan man kun filosofere sig til.

Hvor »elefantminen« var blevet produceret vides ikke, men det har nok været for at fjerne dem fra den fremrykkende trussel, det være sig enten fra øst eller fra vest, at man har bragt dem til det eneste ikke krigshægede område i Europa, nemlig til Jylland.

Missilladningerne blev som al anden efterladt tysk ammunition samlet på havnen i Århus for først 20 år senere at blive opdaget og erkendt som et led i et tysk projekt, der aldrig nåede at blive gennemført.

GEYSER - ulykken i 1923

Den 25. maj var det 50 år siden, der skete en alvorlig ulykke om bord i krydseren GEYSER. Herom fortæller »Søværnsorientering«:

Under kommando af kommandør H. L. E. Wenck, der havde sit kommandotegn vajende i GEYSER, var øvelsesafdelingen for sommeren 1923 nogle uger forinden stævnet ud fra Holmen. Fredag den 25. maj var hele styrken ankreth op ud for Masned Sund efter en uges hektisk aktivitet med henblik på en afslappede lørdag-søndag. Som noget af det sidste på ugens øvelsesprogram skulle der om formiddagen foregå en demonstration på agterdækket af GEYSER, idet anvendelsen af et nyt svensk tågeudviklingsapparat skulle vises for delingens skibschef.

Da tågeudviklingsapparatet, hvis hovedindhold bestod af fosfor, blev antændt, skete der en eksplosion, hvorved brændende fosfor spredtes ud over agterdækket og de mange tilskuere. Ved eksplosionen kom 55 til skade, blandt disse én så alvorligt, at han et par uger senere døde af sine kvæstelser.

Torpedobåden SØLØVEN, der havde bragt delingens skibschef over til GEYSER, lå stadig på siden af denne, og her blev de sårede straks bragt om bord for at blive sejlet til Masned Sund og derfra videre til Garnisons- sygehuset i Vordingborg.

Det brændende og ætsende fosfor medførte, at mange af de tilskadekomne blev mærket for livstid, og for adskillige betød ulykken, at der blev sat en brat stopper for al videre tjeneste i Marinen.

Det følgende er uddrag af en dagbog, skrevet af *Anker Hermann Jørgensen* fra Mandø. Han var værnepligtigt befaren om bord i GEYSER, da ulykken skete.

Fredag den 25. maj 1923: Natten gled stille over i morgendæmning, -gry og dag. Efter natten øvelser var eskadren atter samlet, da solen kom op og begyndte at skinne som en rigtig sommersonne. I disse første morgentimer gik vi i gang med at vaske tøj. På grund af farten har det ikke kunnet lade sig gøre før, men i dag er det næsten også, at det første ordentlige vejr har været på tapetet. Fra tøjvask gik vi sådan efterhånden over til rengøring på anviste rengøringssteder. Nå — og da

jeg nu sådan for eksempel går og gør mig umage med mit specielle område, der ligger lige i umiddelbar nærhed af officerernes kabys, hører jeg et knald fra dækket og tænkte, at nu skulle vi nok til noget nyt krigsvæsen, særligt da hele eskadrens chefer og andre spidser var kommet anstigende langs siden i SØLØVEN.

Straks efter eksplosionen blev der en del panik og råben på agterdækket, og så for det som et lyn over hele skibet, at en eksplosion havde forårsaget en stor ulykke. Vildt opløb på dækket. På dækket løb forbrændte og stadig brændende officerer og råbte på vand, på agterdækket lå nogle særligt hårdt ramte, og udenbords lå et par stykker, der i deres brændende attrå efter vand havde taget den nærmeste vej til dette herlige element. Efter dette første forvirrede overblik kom der mere stil i tingene — en synlig brand blev hurtigt slukket, og så godt som alle gik i gang med at lindre de brændende og ætsende sår i de ulykkeliges ansigter. Doktor og sygepassere arbejdede under højtryk. De arbejdede støt og sikkert, og den ene havarist efter den anden fik sin foreløbige behandling med olie og kalkvand, hvorefter de blev transporteret om bord i SØLØVEN — de hårdt sårede på båre. De mindre hårdt sårede med assistance og de let sårede gik over det smalle gangbræt og blev skrevet af til landlov som ellers, når vi ligger ved land, og hustruer og kæresten venter.

Da sidste mand var vel anbragt, og et lille hold var kommanderet med som sygepassere, satte SØLØVEN sig i bevægelse mod Masned Sund og med 20 knob fart pløjede den knivskarpe bov sig frem gennem vandet. Om bord var der stille, når maskinernes gungrende slag lades ude af betragtning — doktor og sygepassere gik med besvær omkring på den overfyldte torpedobåd og gav patienterne medicin og morfinindsprøjtninger. Ved båre og madrasser sad vi mindre udlærte sygepassere og badede de stygt forbrændte løjtnanter, kaptajn-løjtnanter og orlogskaptajner, der kun ved en undertrykt stønnen tilkendegav, at de var forbrændt af fosfor, som stadig ulmede i sårene og i enkelte tilfælde brændte det sidste livslys ud af deres øjne.

Efter den vilde fart løb vi ind til bolværket ved Masnedsund, hvor folk med båre ventede os — underrettet ad trådløs vej. Atter måtte vi hanke op i de ca. 40 mere eller mindre ødelagte mænd, og vi så dem alle anbragt i sygevoغن, der tillige med et tredje kompagnis vogne ventede for at bringe dem til hospitalet i Vordingborg. Hele dagen lå vi så med SØLØVEN, der senere fik selskab af de øvrige torpedobåde — og GEYSER ankrede op på redan. På kajen var der stadig folkestimmel, og atter og atter måtte vi til at forklare, hvorledes og hvordan og hvor mange; i den overvejende del af forklaringerne hed det sig, at en ny slags røgbombe skulle prøves i overværelse af alle officererne; men hvor så fejl og ansvar ligger, ved vel ingen endnu — om det er i laboratoriets recept eller officerernes behandlingsmåde. Men ellers svirrer nu de vildeste rygter i det fine sommervejr. Nu i aften ved vi, at 4 er så langt ude, at de betvivles at overleve det — at chefen har mistet synet på det ene øje, og at denne dag for mange er den sidste aktive tjenstedag i Den danske Marine. Nu i aften er luften og stemningen endnu trykket, og rundt omkring i bakkerne sidder de værnepligtige og taler med dæmpede stemmer om deres opholdssted og første tanker i eksplosionsøjeblikket.

En fortæller om kaptajnøjtnant Nellemoes, der absolut ville have sig en cigaret, skønt

A'propos forsiden

Søværnets Operative Kommando oplyser, at man i første halvdel af 1973 har haft et betydeligt større antal redningsaktioner end i tilsvarende periode sidste år. Tilsvarende har Søsportens Sikkerhedsråd registreret 81 ulykkehændelser blandt fritidssejlere, hvorunder 23 personer omkom. I samme periode af 1972 registreredes kun 67 hændelser med 14 omkomne.

Nytten af registrering og analysering af søulykkerne kan læses i tørre tal. 41 af dem, der druknede i 1972 bar ikke redningsvest. Mindst 30 af de omkomne ville være blevet reddet, hvis de havde gjort det. Til gengæld ville yderligere ca. 50 være omkommet, hvis de ikke havde båret redningsvest.

»På havet er små fartøjer meget små« hedder det i en brochure, som Søsportens Sikker-

Krydseren GEYSER 1926 (Orlogsmuseets billedsamling)

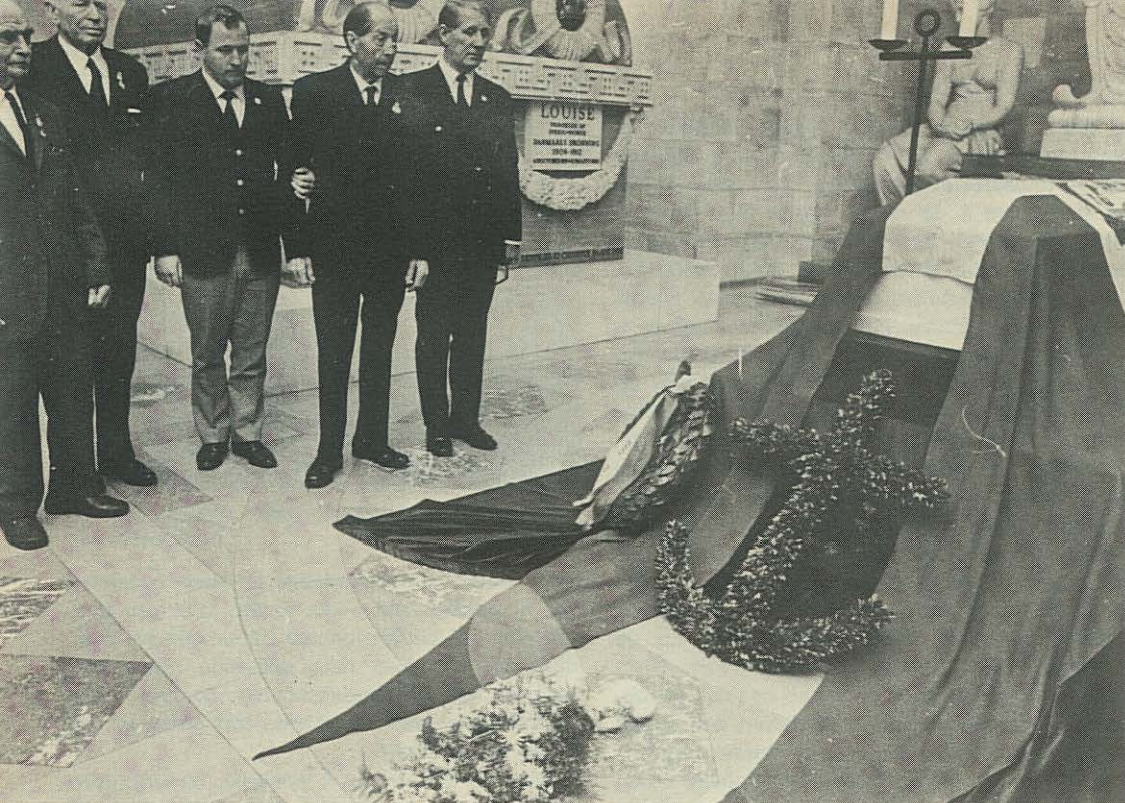
hans ansigt var ukendeligt og hans overlæbe var et blodigt kød — en anden taler om chefen, der ved landsætningen i Masnedsund bandede på, at solen ikke generede ham, men høfligst bad om undskyldning, da han hørte en kvindelig læge i bestemte ord påstå, at det netop var tilfældet.

Men nu kravler vi i poserne, og udkiggen varskoer som sædvanligt hver halve time, at alt er vel — ankerlanternen klar. Oppe på Vordingborg hospital ligger 4 mand, der svæver mellem liv og død, og rundt omkring i det lille forårsfriske Danmark banker urolige hjerter, der tørster efter at høre et — alt vel — fra messer og banjer i GEYSER.

hedsråd har udgivet. Den hedder »Sejl sikkert i småbåde« og fortjener at blive læst. Brochuren, der udleveres gratis fra alle FDM's ekspeditionskontorer har bud til alle sejlere, men først og fremmest til dem, der anvender småbåde, og som ikke har det fornødne kendskab til færden på søen.

Brochuren kan også fås ved henvendelse til Søsportens Sikkerhedsråd, Handelsministeriet, Slotsholmsgade 12, 1216 København K.

Marineforeningens medlemmer har alle en eller anden berøringsflade til søen, og mange har direkte kontakt med fritidssejladser. Hvis vi yder vort bidrag til at lære ungdommen at færdes sømandsmæssigt på søen, tjener vi samtidig foreningens formål: At styrke nationens interesse for søværnet og søfarten!

Ved Kong Frederiks bære i Roskilde Domkirke 20. april. Fra venstre H. C. F. Poulsen og S. Lykner, æresmedlemmer af Marineforeningens Roskilde-afdeling, lokalforeningens formand Flemming Petersen, fhv. landskasserer Janus Sørensen og nuv. landskasserer S. Thorlund Nielsen. Hendes Majestæt Dronning Ingrid har ved højchefen bragt en hjertelig tak for kransen.

Fra hovedbestyrelsen

MARINEFORENINGENS JUBILÆUM

Mandag den 30. april indledtes med kransnedlægninger kl. 09.00 i Roskilde Domkirke. Foreningens æresmedlem, tidligere landskasserer, Janus Sørensen, lagde kransen ved H. M. Kong Frederik IX's sarkofag, og den nuværende landskasserer ved H. M. Prins Valdemar's sarkofag. Til stede i domkirken var endvidere blandt andre repræsentanter fra Roskilde-afdelingen, samt pressen.

Kl. 10.00 påbegyndtes receptionen i Søofficers-Foreningens smukke lokaler. Mange gæster og venner af Marineforeningen mødte op, og det var især en ære at se viceadmiral Vedel, og chefen for Søværnet, viceadmiral S. S. Thostrup. Endvidere deltog enkelte af foreningens æresmedlemmer, repræsentanter for flere afdelinger, samt formanden for Danske Soldaterforeningers Landsråd, oberst Ulf Jensen, præsterne fra Holmens Kirke, Handelsflå-

dens Velfærdsråd, Søfartens Fremme og mange andre.

Foreningen modtog mange tilkendegivelser, deriblandt hilsner fra Norge og Sverige, for hvilke vi er taknemmelige.

Kl. 12.00 afsluttedes receptionen, og der afholdtes derefter en beskeden frokost, hvori deltog de fremmødte hovedbestyrelsesmedlemmer og enkelte gæster.

Kurt Flatau

SENDEMANDSMØDET

Årets sendemandsmøde blev afviklet i dagene 26. og 27. maj i Nykøbing Falster. Om lørdagen afholdtes kammeratskabsaften, hvori deltog sendemændene med damer, ialt omkring 150 deltagere. Det blev en festlig aften, hvor alle morede sig, og dansen gik til klokken 1.

Søndag morgen blev damerne sendt afsted på safari-tur til Knuthenborg parken, samt rundt på Lolland-Falster, og sendemændene

samledes samtidig til møde i teatersalen på Grand Hotel.

Mødet blev åbnet af landsformanden, der takkede Nykøbing Falster for det smukke arrangement, hvorefter man overgik til den egentlige dagsorden. »Veteranen«, orlogskaptajn J. K. Olsen, blev valgt til dirigent, og som andet punkt aflagde landsformanden årsberetningen. I denne kom han blandt andet ind på årsagerne til den stagnation, som foreningen for tiden er i. Han påpegede, at et foreningsarbejde er et samarbejde mellem bestyrelse og medlemmer. En forudsætning for fremgang er, at dette samarbejde udløser nye tanker og ideer, som også kan bringe flere unge ind i foreningen. Endvidere blev årets begivenheder ridset op, hvorefter årsberetningen blev overgivet til behandling. Efter enkelte kommentarer blev beretningen enstemmigt vedtaget.

Landskassereren gennemgik det reviderede årsregnskab og beklagede, at han år efter år måtte tordne for døve øren vedrørende kontingentrestancer, idet det jo kun var de »pæne« afdelinger, der mødte op til sendemandsmøderne. Efter enkelte bemærkninger blev regnskabet enstemmigt vedtaget.

Under indkomne forslag havde hovedbestyrelsen stillet forslag om forhøjelse af indskuddet ved indmeldelse fra kr. 10 til kr. 20, men et modforslag bevirkede, at indskuddet fra 1. januar 1974 bliver forhøjet til kr. 15. Med hensyn til sendemandsmødet 1974 havde Skagen stillet forslag om at afholde dette møde i Skagen i april måned. Der var en del diskussion, hvor sendemændene gav udtryk for at man ønskede mødet afholdt i maj. Fra Marstal tilbød man at undersøge mulighederne for at holde mødet i 1974, såfremt Skagen ikke kunne påtage sig det i maj, hvorefter hovedbestyrelsen ud fra dette fik bemyndigelse til at fastsætte mødestedet i 1974.

Under valg til hovedbestyrelsen gennemgik landsformanden resultaterne fra distriktsvalgene, og blev derefter selv genvalgt. Revisorerne blev ligeledes genvalgt. Under eventuelt fremkom direktør Steen Carstensen fra Søfartens Fremme med ideen om at sammenlutte bladene »Søfart« og »Under Dannebrog« ud fra et rationaliseringshensyn, og flere sendemænd kom frem med andre tanker, hvorefter landsformanden afsluttede mødet.

Der afholdtes en frokost, hvorefter man satte kursen hjemover efter en dejlig week-end.

Nykøbing Falster har grund til at være stolte af det gode arrangement, og man må da håbe, at flere fremover vil deltage i Marineforeningens sendemandsmøder, både af hensyn til selve mødet, men i lige så høj grad for at få mulighed for at træffe kammerater fra andre afdelinger. Det må desværre indrømmes, at det er »Tordenskjolds soldater«, der deltager i sendemandsmøderne, hvilket vil sige, at eventuelle vidtrækkende beslutninger, såsom kontingentfastsættelse, træffes af et lille udsnit af Marineforeningens afdelinger. Det må derfor være i alles interesse at komme til sendemandsmøderne og der gøre sin stemme gældende.

Kurt Flatau

JUBILARSTÆVNE 2. SEPTEMBER

Stævnet afholdes søndag den 2. september 1973 med møde på Holmen.

Marineforeningen indbyder alle, der blev indkaldt til Søværnet i årene 1968—63—58—53—48—43—38—33—28 osv. til at deltage i Jubilarstævnet til minde om tjenesten i Søværnet.

Det påpeges, at det ikke er en betingelse, at man er medlem af Marineforeningen for at være med, og Marineforeningen ser gerne, at så mange som muligt deltager. Det er ikke alles adresser, som er foreningen bekendt. Imidlertid viser erfaringen fra tidligere, at det først og fremmest er den personlige påvirkning fra kammerat til kammerat, der samler de gamle gaster i Jubilarstævnet, hvorfor det henstilles til alle interesserede at hjælpe til med at skaffe den gode tilslutning. Det er festligt at møde på Holmen og træffe de gamle kammerater fra ens årgang. Skriv derfor til dem og foreslå, at I mødes på Holmen søndag den 2. september for at genopfriske de fornøjelige minder dra dengang.

Dagens program

Kl. 10.30 stilles ved Værftbroen for enden af Prinsessegade (buslinie 8). Stævnet indledes med parade for chefen for Flådestation København og Marineforeningens landsformand. Efter en kort andagt med nedlæggelse af krans ved mindesmærket for Søværnets personel, der satte livet til 1940-45, er der afmarch med Kvindelige Marineres Musikkorps i spidsen. Turen går efter et besøg i Søværnets museum i »Bohlendackhus« til de kendte steder på Holmen, og vi ender på den gamle Marinekaserne.

Kl. 12.30 skaffes på kasernen, hvorefter der musiceres i kasernegården.

Ca. kl. 15.00 slutter Jubilarstævnet 1973 på Holmen.

Til trods for arrangørernes frivillige indsats kan et sådant stævne ikke blive helt gratis, men på den anden side har Marineforeningen forsøgt at gøre prisen så rimelig som mulig, idet vi jo gerne ser, at der kommer mange deltagere.

Prisen for at være med bliver derfor kr. 45,00 pr. deltager. Dette beløb dækker deltagelse i jubilarparaden samt jubilarfrokosten på Marinekasernen bestående af biksemad med spejlæg, 2 øl, 2 snaps, kaffe og ostemad. Såfremt man kun ønsker at deltage i jubilarparaden vil dette koste kr. 10,00. I prisen er indbefattet udgifter til musik, dekoration, til- og afrigning af spisesal m. m., materiel og tryksager.

Af hensyn til tilrettelæggelse er det absolut nødvendigt, at man tilmelder sig på forhånd med navn, *nøjagtig* adresse, samt årgang.

Tilmelding til jubilarstævnet — som er *bindende* — skal ske *senest onsdag den 29. august* til Marineforeningens hovedkontor, Bredgade 29, 1260 København K, telefon (01) 15 28 86. Kontortid 10.00-13.00, lørdag lukket.

Tilmelding sker nemmest og hurtigst ved indbetaling af beløbet på foreningens *postkonto nr. 1608*, eller ved check, postanvisning, eller ved personlig henvendelse på kontoret. Billet og program vil da omgående blive tilsendt eller udleveret.

Efter onsdag den 29. august vil billetter ikke blive tilsendt, men ligge klar til afhentning ved Værftsbrovagten om søndagen mod fore-

visning af postvæsenets kvittering for beløbs indbetaling. Af hensyn til indkøb af proviant, er onsdag den 29. august fastsat som sidste frist for tilmelding, og uden forudtilmeldingen kan plads ved skafningen ikke påregnes, og deltagerne opfordres til — i egen interesse — at lette arrangørerne i arbejdet.

Ved stævnet er der mulighed for at købe 25, 40 og 50 års jubilæumstegn for aftjening af værnepligt, når dokumentation for indkaldelsesår forevises. — VEL MØDT.

Jubilarudvalget

50 ÅRS JUBILARER FRA »VALKYRIEN«

Apropos Marineforeningens jubilarstævne har »Under Dannebrog« fået henvendelse fra forfatteren Carl Østen, der i 1923 var orlogsgast i krydseren »Valkyrien«. Anledningen er ønsket om at samle flest muligt af togtets deltagere til en 50 års jubilæumsfest.

En tilsvarende aktion er igang på foranledning af Svend Worm-Petersen og Jens Kaj Olsen. Det oplyses, at Arveprins Knud, der deltog i togtet som kadet, og viceadmiral Wedel, der dengang var kaptajn-løjtnant om bord, har givet tilsagn om deltagelse, for så vidt ingen hindringer opstår.

Jubilæumsfesten vil blive fejret i tilknytning til Marineforeningens årlige jubilmøde 2. september. Interesserede bedes henvende sig til Marineforeningen, Bredgade 29, 1260 København K., telefon (01) 15 28 86.

LANDSSKYTTESTÆVNE

8.—9. SEPTEMBER

Læs hilsenen fra Randers afdelingens skytte-lav side 14.

Fra afdelinger og distrikter

Ebeltofts admiral har fået land i sigte.

BRØNDERSLEV

Det ser ud til, at der nu sker noget i Brønderslev, skriver Georg Petersen fra Frederikshavn den 26. februar. Han har deltaget i et møde arrangeret af Mose Jensen (tidligere Skagen), hvor man enedes om at søge at få stablet en afdeling på benene i Brønderslev. Man gjorde forberedelser til at indkalde til en stiftende generalforsamling, og man diskuterede mulighederne for at få opklaret, hvad der eventuelt måtte være tilbage af de effekter, som tilhørte den tidligere nedlagte afdeling i Brønderslev.

Ebeltoft-sluppen er drejet bi, raslebøsserne er i sving, og flagbærerne tager en rundtur omkring »fartøjet«.

DISTRIKT VIII

Det halvårlige distriktsmøde var arrangeret 3. maj i marinestuen, »Cafe Hjørnet« i Haderslev. Dagsordenen omfattede beretning fra hovedbestyrelsesmødet og beretninger fra de lokale foreninger samt planlægning af sommerudflugten.

EBELTOFT

Jørgen Brøgger (næstformand og sekretær) oplyser, at man på afdelingens stiftelsesdag den 28. februar afholdt den traditionelle generalforsamling med forudgående torskespising. Generalforsamlingen udnævnte énstemmigt formand, gårdejer Åge Andersen, til æresmedlem. Et af de mange punkter på dagsordenen var planlægning af de kommende fastelavnsfester.

Lørdag den 3. marts startede de voksne fra afdelingen sammen med medlemmer fra Ebeltoft Fiskeriforening fastelavnsfesten på Motel Vibæk med god tilslutning, højt humør, god mad, ballondans, festlige sange og anden underholdning.

Om søndagen var det børnenes tur. Katten blev slået af tøndens i marinestuen, hvis værtinde, fru Gerda Nielsen, serverede varm kakao og hjemmebagte fastelavnsboller. Der var præmier til de bedste masker, og der var kåring af kattedronning, kattedronning, ridder af splinten, ridder af tøndebåndet og rumfarts-

minister. Sidstnævnte titel tilfaldt den, der først ramte ved siden af.

Hovedfesten (både for voksne og børn) afholdtes fastelavns mandag med genoplivelse af den gamle Ebeltoft-tradition med at lade »sluppen« sejle gennem byens kanaler. Dette gamle ceremoniel, som tidligere har været arrangeret af fiskeriforeningen gennem mindst 75 år i forbindelse med indsamling af penge til dårligt stillede fiskere, har ligget stille i 11 år. Takket være Marineforeningens initiativ og et stort forarbejde med støtte af de gamle gaster fra »dengang« kunne det nu atter løbe af stabelen.

Gasterne mødte i marinestuen kl. 8 om morgenen, og efter servering af en bolle varm punch lod man fortøjningerne gå for en 8 timers rejse gennem byen i »sluppen«, som er et hestetrukket køretøj, festligt og maritimt pyntet, festligt bemanded med admiral, lodhiver, bådsmand, roere og harmonikamusik og festligt eskorteret af flagbærere og raslebøssebærere. Det blev en begivenhedsrig rejse i sik-sak gennem byen, hvor man ikke alene måtte krydse mellem forfriskninger og fastelavnsløjer, men også oplevede at få en svingom med patienterne på Ebeltoft sygehus og et ekstra frikvarter på legepladsen på Ebeltoft skole, medens de gamle raslebøsser samlede ind til Røde Kors og Dansk Sømandskirke i Fremmede Havne.

Iøvrigt fortæller »Kabysrygtet« fra Ebeltoft, at årets fregatskydning fandt sted 18. marts på Hotel Vigen med pæn tilslutning. Hermed sluttede vintersæsonen, der blandt andet har omfattet en række kammeratskabsaftener med interessant film og foredrag. Sommerens arrangementer er allerede påbegyndt. Det første var en fisketur 27. maj med kutteren »Freden« af Ebeltoft.

GLOSTRUP

Afdelingen gør som sædvanlig en ekstra indsats for at henlede sine medlemmers opmærksomhed på jubilarstævnet den 2. september, idet man rundsender en liste med angivelse af navnene på samtlige jubilare fra 55 til 5 år.

Medlemsbladet »Så til søs« fortæller at man ved en kammeratskabsaften den 5. april havde underholdning ved kapelmester Kaj Bruun og sangeren Tage Absalon. Den 13. april var der udflugt for medlemmer med damer. Den formede sig som en sejltur til Sverige med en af Øresundsbådene. Den 28. april sluttede skyttelavet sin sæson i Glostrup-Hallen med fregatskydning og efterfølgende middag og præmieuddeling i »Kahytten«. Sæsonen sluttede med en lille sundtur i en af marinehjemmeværnets kuttere.

Afdelingen gratulerer i anledning af runde fødselsdage: 18. maj Leif Larsen 45 år. 20. maj Kjeld Askholm Larsen 35 år. 4. juli V. V. S. A. Buck 60 år. 20. juli formand Torben Jensen 40 år. 3. august Mogens Henriksen 30 år. 12. august Valdemar Stryhn 75 år. 3. september Willy Christensen 55 år.

HALS

Afdelingen lykønsker: 26. august Niels Nielsen 80 år. 27. august Verner Sørensen 60 år. 10. september Christian Brovst Nielsen 60 år. 11. september Lauritz Bergmann 60 år. 23. oktober Hilmer Olesen 50 år.

HOBRO

Her sker atter noget, skriver Henning Melin. 28. februar afholdtes ordinær generalforsamling i marinestuen på Højskolehotellet med påfølgende kammeratligt samvær. Et særligt arrangement var besøget 15. april om bord i det gamle fyrskib X, der nu under navnet »Sildehagen« er klubskip for Hobro sejlklub. Damernes aften afholdtes 26. april, da afdelingen var inviteret »bag ved skranken« i Hobro

bank og fik forklaret en hel del om bankvæsen. I tilgift blev vist filmen »Flåderevue 1971« og »Himmerland«, og aftenen blev afsluttet i bankens frokoststue.

HORSENS

Hans Møller har sendt en udsklip fra »Horsens Folkeblad« med referat af begivenhederne i forbindelse med overrækkelse af hæderstegnet til ingeniør Chr. Søndergård. Det foregik i tilknytning til afdelingens traditionelle torsskispisning med efterfølgende generalforsamling, hvor formanden kunne oplyse, at medlemstallet igen var gået frem, så der kun mangler et par stykker i at nå de hundrede.

Til runde fødselsdage lykønskes: 30. juli glarmester Verner Hansen 60 år, 1. august købmand Chr. Sørensen, Vrigsted, 70 år. 23. september læge Frode Henriksen, 60 år. 8. november biografejer Krøyer Hansen 80 år. 5. december autoforhandler Nikolaj Rose 60 år.

HUNDESTED

Ved generalforsamlingen 15. februar på Hundested Kro kunne formanden med tilfredshed konstatere, at året var gået godt for afdelingen både til søs og til lands. Man deltog aktivt i den årlige havnefest, hvor afdelingens rohold ganske vist blev nr. sidst i den store regatta. Til gengæld tog man senere revanche ved at leje en af færgerne fra Jydsk Fægefart og tage på måneskinstur. Der har desuden været arrangeret en teatertur og en meget vellykket julestue på kroen, skriver Jørgen Christensen.

KOLDING

I samarbejde med Rotary og den lokale officersforening arrangeredes 17. april på Koldinghus Staldgård en orientering om Søværnets Operative Kommando i Århus. Kommandør Lennholm gennemgik i ord og billeder søværnets daglige arbejde.

M. Burcharth oplyser, at afdelingen har haft den sorg at miste et trofast medlem, tandlæge Niels Westerlund, som gik bort i en alder af 94 år, efter at man lige til det sidste havde haft glæde af hans tilstedeværelse ved foreningens arrangementer. I flere år havde han været medlem af afdelingens bestyrelse, og han var naturligvis æresmedlem. Westerlund var i marinen i den periode, da man hav-

*Hjemmeværnskutter
nr. 57 lægger fra land
med gæster fra Marine-
foreningens Køge-
afdeling.*

de jernmænd og træskibe og havde blandt andet sejlet med fregatten »Jylland«.

KØBENHAVN

Dronningens fødselsdag blev fejret af afdelingen den 16. april ved en sammenkomst med damer i Studenternes Roklub. Der blev vist film fra Søværnets Operative Kommando og en dokumentarfilm om »Herredømmet til søs«. Som gæster havde man inviteret venner fra foreningen »Nyboders minde«.

KØGE (adoption)

E. Franch fortæller, at formanden i sin beretning ved generalforsamlingen den 20. februar blandt andet gjorde rede for, hvorledes man måneden før havde adopteret Marinehjemmeværnets kutter nr. 57. I forbindelse med adoptionen blev det med flotillens chef aftalt, at afdelingens medlemmer skulle have en sejltur, så snart lejlighed bød sig, således at samarbejdet kunne markeres i praksis.

Lejligheden opstod i forbindelse med fregatskydningen 28. maj. Ved disse arrangementer bruges de første timer normalt til afhentning af sidste års fregatkaptajn, og det blev der ikke brug for i år. Tidligt om morgenen mødtes alle interesserede i marinestuen og gik i samlet trop til kutterens kajplads, hvor man blev modtaget af flotillens chef, Lasse Lerdorf, og inviteret på en velkomstdrink i kahytten. Der blev udvekslet milde gaver, og så gik turen ud på den spejlblanke Køge Bugt.

Efter hjemkomsten blev kutterens mand-

skab inviteret med til fregatskydningen, og man havde en hyggelig dag sammen.

Det fortælles desuden, at afdelingen traditionerne tro 1. juli nedlagde en krans ved mindstøtten for Ivar Huitfeldt og Niels Juel.

NYKØBING F. (60 ÅR)

Fra afdelingen er modtaget et velskrevet indlæg, hvis forfatter beskedent skjuler sig i anonymitet. Det fortæller på udmærket måde om udviklingen i en af Marineforeningens driftige afdelinger og giver samtidig et lille bidrag til belysning af hovedforeningens første fremstød:

Da man efter landsforeningens stiftelse i 1913 tog fat på at skabe lokalforeninger rundt om i Danmark, gik en af de første agitationsrejser sydpå til Lolland-Falster, hvor vi i dag finder nogle af foreningens ældste afdelinger.

Som nr. 3 i rækken stiftedes den 17. november 1913 en afdeling i Nykøbing Falster. Kammerjunker Malthé-Bruun fra Nakskov og premierløjtnant Ewald talte om foreningens mål ved et godt besøgt møde og opfordrede til dannelse af en lokal forening. Ved den stiftende generalforsamling 3. marts 1914 kunne man allerede mønstre et medlemstal på næsten 100. Få måneder senere deltog den nystiftede afdeling sammen med andre nationale foreninger i Nykøbing F. i en stort anlagt veteranfest, hvor man især hyldede heltene fra slaget ved Helgoland.

Sagfører C. B. Olivarius, der havde været formand og ledende kraft siden starten, fratrådte i 1915. Han efterfulgtes af købmand

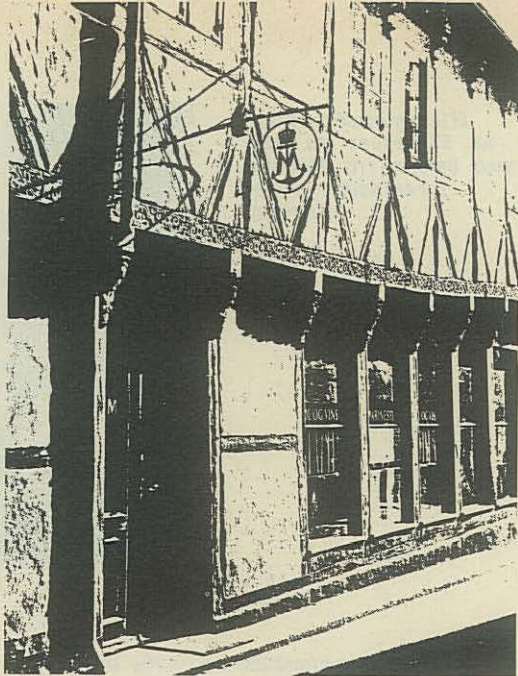
W. Sidenius, som tillige i en periode var medlem af hovedbestyrelsen, og som i 1963 var den første i landet, der modtog 50 års-tegnet. I 1932 blev han udnævnt til æresmedlem af afdelingen. Ved sin død i 1966 testamenterede han 12.000 kr. til brug for foreningens formål i afdelingen.

Efter 1920 blev formandsposten bestridt af C. Jørgensen fulgt af Lauritz Christensen, H. M. Jørgensen, A. Bjerregård og købmand Hans Pedersen. Især de to sidstnævnte skabte en periode af virksomhed og trivsel. Hans Pedersen var tillige medlem af hovedbestyrelsen indtil 1962. Efter hans tiltrædelse skete en fordobling af medlemstallet, blandt andet takket være en energisk indsats fra samtlige medlemmer. Hans formandstid var præget af det festlige 25 års jubilæum og af marinestuens indvielse 25. august 1938. Medlemmerne tog et rigtigt skippertag og foretog selv indretningen af marinestuen i et lokale i en gammel fredet ryttergård fra 1620. Stuen er blevet en seværdighed, som også har styrket Marineforeningens anseelse i byen.

I tidens løb har afdelingen været aktiv i forbindelse med talrige flådebesøg og samarbejdet med bystyret om løsning af forskellige officielle opgaver. Blandt andet har man på Østre kirkegård rejst et mindesmærke for en amerikansk pilot, der blev skudt ned på Falster i 1944. Dette mindesmærke holdes stadig i hævd. Afdelingens flag er blevet brugt flittigt og er efterhånden slidt op. Det blev indviet 12. oktober 1915 som en gave fra damerne, og man håber at blive betænkt med et nyt i forbindelse med 60 års jubilæet.

Man håber også, at man i samarbejde med bystyret igen kan adoptere et af flådens skibe som en bekræftelse på samhørigheden med Søværnet. I 1948 var det efter anmodning fra og i samråd med Marineforeningen, at Nykøbing by overtog fadderskabet for torpedobåden »Krabbe«, som førte byens våbenskjold, indtil skibet blev ophugget.

Marineforeningens afdeling for Nykøbing F. og omegn har i sit tresindstyvende år den glæde at blive ledet af en god og handlekraftig bestyrelse, som vil videreføre virksomheden i overensstemmelse med foreningens formål. Bestyrelsen omfatter: H. Resen Andersen (formand), Erik Madsen (næstformand), Børge Cederstrøm (kasserer), Arne Petersen (sekretær), Chr. Witzel, Flemming Andersen og Robert Olsen.

*Marinestuen i Nykøbing F. er en seværdighed.
Foto P. Gjerding.*

NÆSTVED

Sekretær Bohn-Jespersen meddeler, at Næstved havn i begyndelsen af april havde besøg af korvetten »Flora«. Det blev festlige dage både for besætningen og for byen. Udover de officielle sammenkomster havde Marineforeningen arrangeret en udflugt, der blandt andet omfattede et besøg på Faxe Bryggeri. Desuden afholdtes i marinestuen en kammeratskabsaften med rekordbesøg fra korvetten.

Der har ivojrigt været afholdt en »manneaften« i marinestuen midt i april, og der er planlagt en sommerudflugt til Agersø samt en fregatskydning i begyndelsen af september.

Foreningen lykønsker i anledning af runde fødselsdage: 4. september lagerarbejder Niels H. Larsen 50 år. 15. september fabrikant H. Brodthagen 75 år. 29. oktober vulkanisør H. Schiønnemann Larsen 50 år.

RANDERS

Fra Marineforeningens skyttelav i Randers hilser Palle Bjerg Madsen alle skyttelavene og gør opmærksom på, at landsskydningen afholdes i Randers den 8. og 9. september. Der skydes efter Dansk Skytteunions regler. Der kan deltage 10 skytter på hvert hold, og de fem bedste tæller til landsresultatet. Der skydes på tidelt ringskive med 31 DSU, og der skydes kun ét skud til hver skive. Der kan gives to prøveskud.

Stævnet kan forhåbentlig indledes med en kammeratskabsaften om lørdagen. Skydningen finder sted søndag formiddag med påfølgende frokost og præmieuddeling. Om formiddagen afholdes desuden skyttelavsmøde med deltagelse af to mand fra hvert lav.

Skulle der være afdelinger af Marineforeningen, som påtænker at oprette et skyttelav, vil undertegnede gerne være behjælpelig eller etablere kontakt med nærmeste skyttelav. Vi anmoder nyoprettede skyttelav om at lade høre fra sig og meddele adresse og telefonnummer på ledelsen, så vi kan fremsende anmeldelser til landsskydningen.

Alle oplysninger om Marineforeningens skyttelav kan iøvrigt fås ved henvendelse til følgende adresse: Marineforeningens skyttelav, Randers afdeling, c/o Palle Bjerg Madsen, Søren Møllers Gade 3, 8900 Randers. Telefon (06) 42 28 58.

ROSKILDE

Af det sprælske meddelelsesblad fremgår, at afdelingen efter sidste års succes endnu engang har arrangeret et sommerstævne og indbudt gæster fra en række nordsjællandske afdelinger. Turen gik til det historiske arkæologiske forsøgscenter i Lejre og rundedes af i Roskildehallens restaurant med flaghejsning, spisning, sang, musik og dans.

Til søndag den 19. august indbydes medlemmerne til fregatskydning om formiddagen, og når solen står i zenith, vil pigerne møde op på skydebanen med madkurvene.

SØLLERØD

4. juni arrangeredes en udflugt til gamle marineminder. Man mødtes på Rådhuspladsen i Holte og kørte til Holmen, hvor man fik forevist de vigtigste seværdigheder og fik lejlighed til skibsbesøg. Hjemturen gik via Tårnbæk Kro.

ÅLBORG (adoption)

Som den anden i rækken af Marineforeningens afdelinger foretog man den 3. maj i Ålborg adoption af Marinehjemmeværnets kutter nr. 85, »Hjortø«. Adoptionen fandt sted ved en højtidelighed på slotskajen, hvor afdelingens formand, Eivind Samuelson, som et synligt bevis for adoptionen overrakte flotillichef Ankeråa en plakette til ophængning i kutteren. Bagefter havde man nogle timers

hyggeligt samvær i marinestuen med marinehjemmeværnets folk.

Afdelingens skovtur den 1. juni foregik i busser til Gjøl Kro. Kammeraterne fra Nørresundby var inviteret med, og programmet stod på stegt ål, underholdning, musik og dans.

Skaf et nyt medlem

Klip nedenstående blanket ud.

Udfyld blanketten, som desuden skal underskrives af ansøgeren og hans proponent.

Send blanketten til formanden for den afdeling, hvor det nye medlem søger optagelse.

OPTAGELSESBLANKET

Fulde navn

Fødselsdag

og -år

Livsstilling

Bopæl

(nøjagtig
postadr.)

Evt. hvilken
årgang

Evt. udkom-
manderet med

Har De tid-
ligere været
medlem af en
Marineforenings-
afdeling og da
hvilken?

Hvorlænge?

Proponent

Underskrift

Indsendt / 19

NB. Blanketten udfyldes nøjagtigt og indsendes til formanden.

Ny maritim litteratur

Vikingens Årshefte

Under redaktion af Axel Bærensen bringes en række interessante artikler og interviews, som bidrager til en status over dansk skibsfart ved indledning til 1973. Årsheftet bringer omtaler og billeder af alle nye danske skibe, som tilkom i 1972, samt af de skibe, som er blevet leveret til udlandet fra danske værfter. Ligeledes er medtaget en oversigt over de enkelte værfters produktion samt en liste over alle de skibe, der i 1972 blev indmeldt i Danmarks Rederiforening. 90 s., kr. 14,00. Vikingens Forlag.

Langli-dreng bliver fisker

Den djærve fiskeri-pioner, Claus Sørensen i Esbjerg, har udsendt sine erindrings første bind, der med ovennævnte titel dækker perioden fra 1888 til 1910. Bogen er præget af sin mand, der ikke alene har oplevet en masse, men også har iagttagelsesevne og fortællerevne. Her er et stykke kulturhistorie, der dækker både forfatterens og Esbjergs barndom og et vigtigt kapitel af det danske fiskeris udviklingshistorie.

Bogen er skabt i samarbejde med museumsinspektør A. Hjort Rasmussen og er beriget med et fint billedmateriale. 123 s., kr. 21,50. Engers Hansens Forlag, Esbjerg.

James Cook: Stillehavets erobrere

Alistair Maclean, kendt som forfatter til spændingsromaner på historisk basis, har her givet det historiske første prioritet og helliget sig en beretning om den britiske opdagelsesrejsende James Cook.

Cooks liv har i sig selv givet inspiration til utallige spændingsromaner, siden han fra 1768-99 udforskede Stillehavet fra nord til syd på tre store ekspeditioner. Bogen er overdådigt illustreret med talrige samtidige tegninger og stik (mange i farver), 185 s., kr. 64,00. Gyldendal.

Ship modelling Hints & Tips

En håndbog for begyndere og viderekomne, udarbejdet af J. H. Craine, der er ekspert i

historiske modeller. Specielt gives tips vedrørende historisk korrekte fittings. Det gælder jo om, at man i en model ikke rammer et par hundrede år ved siden af ved fremstilling af detaljerne. 117 s., ill., £ 1,80 netto. Conway Maritime Press.

Lusci's Ship Model Builder's Handbook

En grundig, autoritativ praktisk håndbog for den, som ønsker at gå seriøst til værks i bygning af historiske skibsmodeller. Vincenzo Lusci er Italiens største kapacitet på området, og hans håndbog (i engelsk oversættelse) behandler sejskibstypernes udvikling og den historiske udvikling af hjælpemidlerne om bord. Bogen er proppet med fotos, tegninger og skitser af små detaljer. 183 s., £ 1,95 netto. Neptune Models Ltd., 2 Newmarket, Otley, Yorks.

Model Shipwright

Modelbyggerens fornemme kvartalskrift foreligger nu for tredje gang siden påbegyndelsen med stærkt varieret og righoldigt indhold, der spænder fra praktiske hjælpemidler over små detaljer til historiske artikler. Hvad enten man bygger små eller store modelskibe, gamle fregatter eller moderne linere, vil man her finde stof af interesse. Hvert nummer er på ca. 80 sider og fremragende illustreret. Årsabonnement £ 3,50. Conway Maritime Press, London.

Waterline Ship Models

Som skibmodelbygger har John L. Bowen specialiseret sig i miniaturer, og hans bog handler udelukkende om konstruktionen af vandliniemodeller i forholdet 100 feet til 1 inch, hvilket betyder, at en kæmpe som MAURETANIA bliver 19 cm lang. Der er medtaget tegninger i skala 1:1 til bygning af 17 forskellige britiske handels- og orlogsskibe. 114 s., stort format, £ 3,60 netto. Conway Maritime Press, London.

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

4

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktchef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.
Premierløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hollænder, Haslev, Distr. IV.
Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.
Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.
Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.
Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

Sydamerikafarere om bord i »Niels Juel«
1923

Maritime jubilæer

Handelsflådens Velfærdsråd

Den 27. august 1948 holdt Handelsflådens Velfærdsråd sit første møde, og på samme dato i 1973 blev der festet og gjort status.

Der er lighedspunkter mellem Marineforeningens og Velfærdsrådets aktiviteter, bl. a. i de fritidsklubber, som på rådets initiativ er etableret i de fleste store danske skibe, hvor sømændene arrangerer idræt, underholdning, filmforevisning, præmieskydning m. m. Velfærdsarbejdet for de søfarende er desuden baseret på støttepunkter i alle havne over hele verden. Det har næppe kunnet undgås, at Marineforeningens lokale afdelinger nu og da har haft kontakt med den aktivitet, som udøves af den lokale søfartsservice, havneservice eller sømands-idrætsklub.

Dansk Skibsadoption

Der er ingen tvivl om, at man på danske skoler i dag ved langt mere om søfart, end tilfældet var for 25 år siden, da Dansk Skibsadoption blev oprettet den 21. sept. Adoptionens første formand blev en af initiativtagerne, skibsreder Ejgil Hahn Petersen. Gennem mange år blev det praktiske arbejde ledet af kontorchef Munthe af Morgenstjerne. Jobbet blev i 1972 overtaget af orlogskaptajn Ivar Westergård, som kan oplyse, at der for tiden er regelmæssig kommunikation mellem 113 skibe og deres adoptionsskoler.

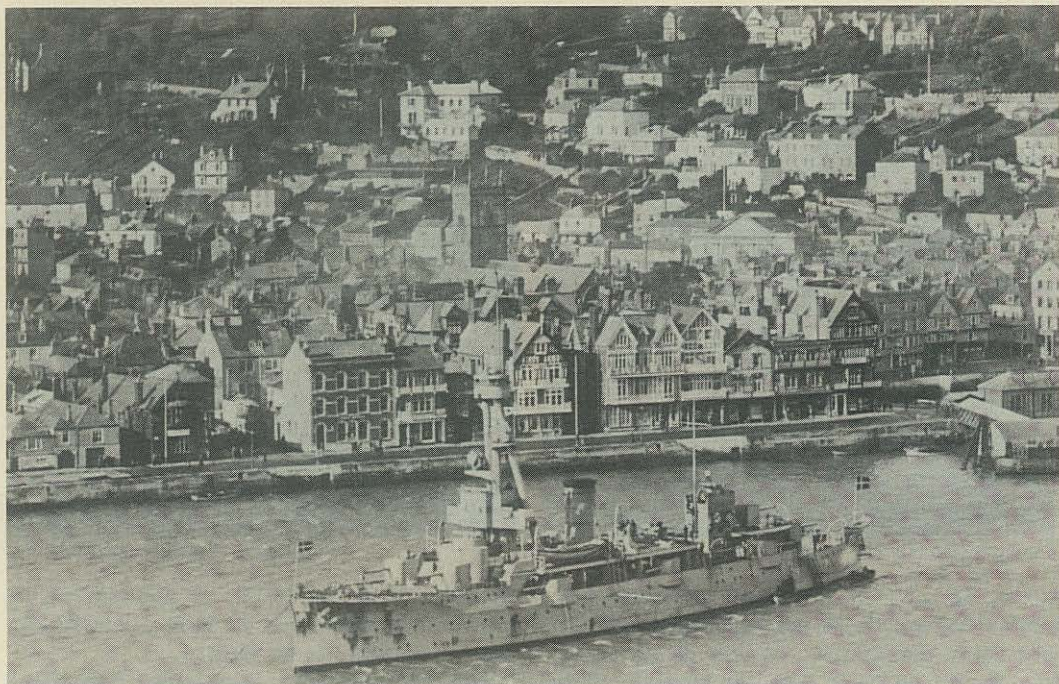
Tidsskriftet Vikingen

Den 1. oktober kunne det populære søfartstidsskrift Vikingen fejre sit 50 års jubilæum. Initiativtager til bladet var forfatteren Chr. Bogø, men efter kun 4 år blev redaktionen overtaget af Axel Bærentzen, som siden har mestret at navigere skuden gennem storm og stille med sin stykgodsladning af maritim teknisk information, beretninger fra sømandslivet, aktuelt og historisk søfartsstof i populær bearbejdelse og mange dejlige illustrationer.

Axel Bærentzen har derigennem gjort en god indsats for at vække interesse for dansk skibsfart.

Marineforeningen ønsker de tre jubilæarer hjertelig til lykke med deres virke for dansk søfart.

Formanden.

Til ankers på Darthmouth Red

Med NIELS JUEL over Atlanten

Ved J. Bilde Jensen

Artiklen er skrevet på grundlag af bl. a. breve fra skibets reservelæge samt materiale fra Marinens Bibliotek.

Fra dette århundredes begyndelse og op til årene før anden verdenskrig bestod flådens hårde kerne af de såkaldte kystpanserskibe af Herluf Trolle-klassen. I 1913 lagdes kølen til endnu et skib af denne klasse med navnet NIELS JUEL. Der kom dog intet kystpanserskib ud af dette projekt, for af mange grunde skred bygningen af skibet kun langsomt frem, således at stabelafløbningen først fandt sted i sommeren 1918. Kort efter sluttede første verdenskrig. Afspændings- og nedrustningstankekerne gjorde sig også dengang i Danmark stærkt gældende, og færdigbygningen af NIELS JUEL blev i en periode helt indstillet. Det blev overvejet at hugge skroget op eller at søge skibet ændret til civil anvendelse evt. som færge. Resultatet blev dog, at skibet blev færdigbygget som orlogsskib med ret let armering til skolebrug og som søgående repræsentationsskib og fik den noget særegne betegnelse artilleriskib.

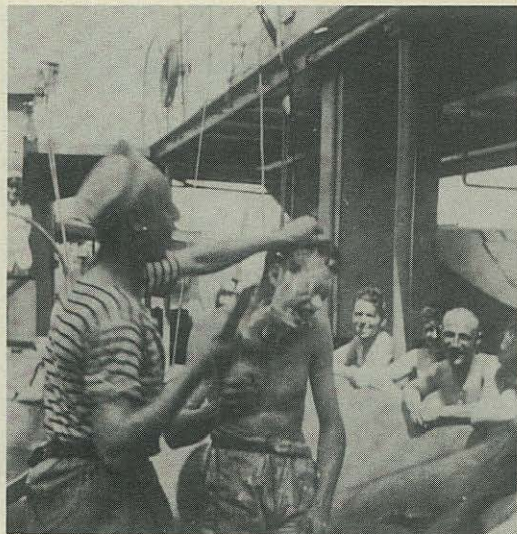
I foråret 1923, altså 10 år efter at skibets bygning var iværksat, var dette færdigt og stod ud på sit første togt, hvorunder det anløb Norge, Færøerne, Skotland og Sverige.

Efter at skibet og dets installationer på dette togt var blevet afprøvede og resultatet fundet tilfredsstillende, bestemtes det at sende det på et repræsentationstogt til Sydamerika. Det var 83 år siden, at et dansk statsskib sidst her havde vist flaget.

Den 16. oktober 1923 hejstes kommandoen. Chef var kommandør Aage Bojesen med orlogskaptajn Augsburg som næstkommanderende. Besætningen bestod af nærlig 250 mand, hvoraf de allerfleste var værnepligtige.

Som en understregning af togtets vigtighed blev skib og besætning den 20. oktober inspiceret af flådeinspektøren, ligesom H. M. Kong Christian d. X aflagde besøg om bord. Den 22. oktober afsejlede NIELS JUEL fra København med en oplevelseshungrende besætning, og oplevelser kom man i rigeligt mål ud for.

Allerede i Nordsøen på vej til Den engelske Kanal løb skibet ind i en sydvestlig efterårs-

Skrap renselse før dåben

Kong Neptun med sit hof

storm, og selv om skibet var sødygtigt nok, måltet dog op til 30 graders krængning. En stor del af mandskabet, og især de værnepligtige, hvoraf de fleste ikke var søvante, måtte døje søsygens kvaler.

Skibets reservelæge, P. Vorslund-Kjær, har herom skrevet følgende: »Der er mægtig gang i skuden, og vi har fået nogle af mænderne ned til os i lazarettet. De er klasket fuldkomment sammen og er ganske apatiske. Blev de smidt udenbords, ville de såmænd slet ikke reagere. Skibets søsygekur er – som nogle udtrykker det – betydelig voldsom. Den består af varm te og kamferdråber og så op på dækket, hvor patienterne med en rugbrødsskorpe i munden til at gumle på, bliver sat til at motionere med en kammerat under hver arm.«

NIELS JUEL var ingen hurtigsejler. Normal fart var ca. 10 knob, og først den 28. oktober ankom skibet til den engelske kanalhavn Dartmouth for bunkring. Her fik besætningen en forsmag på, hvad der ventede dem i retning af glade landlovstimer, busture og omvisninger ved de senere havneanløb sydpå.

Efter kun to dage i Dartmouth fortsattes rejsen ud af kanalen og over den Biscayiske Havbugt.

Også her mødte skibet dårligt vejr; men nu havde alle lært at bruge langt og kort ben, og søsyge var et overstået fænomen.

På rejsen sydover anløb skibet Cadix i Sydvestspanien (4/11 til 8/11), Funchal på øen

Udflugt på La Plata

Madeira (11/11 til 15/11) og Mintello på De Capverdiske Øer (20/11 til 22/11), hvorfra kursen sattes mod Rio de Janeiro.

Den 27. november passeredes Ækvator, i hvilken anledning der afholdtes traditionel linedåb med indsæbning, barbering og bad m. m. under ledelse af Hans treforkede Maje-stæt Kong Neptun.

Den 5. december gik NIELS JUEL's anker i bund på Rio's red, et af de smukkeste steder i verden, og der fulgte nu 10 dage med fester, udflugter og besøg for hele besætningen, arrangeret af den danske koloni med gesandten, hr. Otto Mohr og formanden for den danske forening, hr. Simensen i spidsen. Da besøget var officielt, var skibets chef ledsaget af to officerer i audiens hos Brasiliens præsident.

Efter det i alles mening fortræffelige besøg i Rio, gjorde det godt med nogle friske dages sejlads ned til Buenos Aires, hvor skibet gik til kaj 21. december, og hvor landsmænd og myndigheder kappedes om at invitere til fester og udflugter.

Lillejuleaften var besætningen til gudstjeneste i den norske sømandsmissions kirke med efterfølgende julefest og uddeling af gaver. Juleaften fejredes om bord med juletræ fra Andesbjergene, festmåltid og sang og evig glæde på banjer og i messer. Over hele skibet var der pyntet til fest med flag og grønne grene, julelysene blinkede på bordene over den herligste julemad, medens såvel tempe-

En sydamerikansk specialitet: helstegte okser

Honnørkompagniet på march i Montevideo

ratur som humør steg til bemærkelsesværdige højder.

Ved midnatstid gik de fleste til gudstjeneste i Basilica Sct. Francisco-kirken.

Juledags eftermiddag var besætningen indbudt til hestevæddeløb, og anden juledag marcherede et paradekorps fra NIELS JUEL gennem byen til præsidenten Dr. Alvears palæ, hvor chefen ledsaget af tre søofficerer aflagde officiel vist. En deltager har beskrevet begivenheden således: »De høje honoratiorens trådte frem på paladsets balkon og modtog en stormende hyldest fra folket. Det danske æreskompagni spillede den argentinske og den danske nationalmelodi, defilerede derefter forbi paladset elegant og med vajende dannebrogflag og fuld musik og marcherede derefter bort gennem parken med de vittende palmer og blomstrende akacietræer. De solbrændte danske orlogsgaster gjorde lykke på deres march gennem gaderne. Det lille kække kompagni fik hjertet til at banke hurtigere hos mangen Dansk-Argentin.«

Den 2. januar 1924, møt af fester og arrangementer, forlod NIELS JUEL Buenos Aires og sejlede ned ad La Plataflodens mudrede vand til staten Uruguay's hovedstad Montevideo. Nye udflugter, mere selskabelighed, chefen i audiens hos præsidenten, landgangskompagniet på marchtur i byen, kransenedlæggelse ved nationalheltens grav m. m., indtil skibet afsejlede 9. januar. Hjemturen var begyndt.

Pernambuco (Recife) blev anløbet for bunkring og kedelrensning, men dog også med tid til en udflugt 40 km ind i landet.

På rejsen fra Pernambuco til Azorerne, da Ækvator blev passeret for nordgående, dukkede to af kong Neptun's betjente frem med en svar synder. Sagen var den, at under opholdet på den sydlige halvkugle var det blevet opdaget, at en af besætningen uærligt havde sneget sig over linien uden at være blevet døbt på nedturen. Alle mand var på dæk, da synderen blev ført frem, alvorligt anklaget og der-

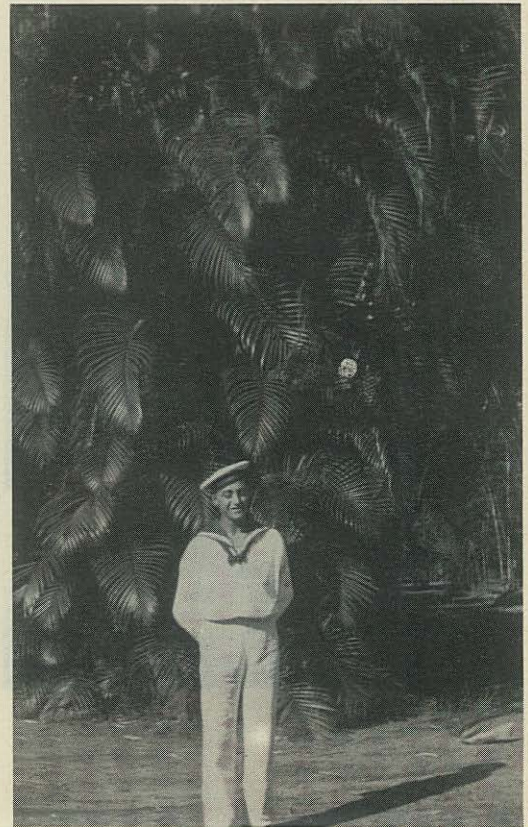
efter døbt på en ublid måde. Som straf fik han yderligere meddelelse om, at han ingen dåbsattest ville få, således som alle kammeraterne havde fået det.

En sørgelig hændelse undgik man ikke på togtet. Den 25. januar afgik en af de værnepligtige pludselig ved døden og blev næste dag sænket i havet under udfoldelse af det fastsatte ceremoniel. Da kisten var overbordsat, blev der affyret tre geværskud efterfulgt af et kanonskud.

Den 5. februar ankom skibet til Punta Delgada på Azorerne for bunkring.

Vejrguderne følger skibes og søfolks færden og sørger med passende mellemrum for at minde dem om, at de på havet er i naturens

Daværende værnepligtig (nu Marineforeningens næstformand) Svend Worm-Petersen under Rios palmer

vold. Vejrguderne ynder ikke, at havets gæve sønner gennem vellevned i havn og daseri under godtvejrsejlads til søs bliver for kålhøgne og slappe. På dette tidspunkt var tiden inde til at sætte NIELS JUEL og dens besætning på prøve. Medens vejret under sejladsen over Atlanten både på ned- og opturen havde været fint, fik man nu dårligt vejr. Afgangen fra Punta Delgada måtte udsættes på grund af stormende kuling; men da sejlplanen så vidt muligt skulle holdes, stod man, skønt vejret kun var blevet lidt bedre, til søs med kun et døgn forsinkelse.

Allerede dagen efter blæste det op til storm, og skibet rullede helt op til 35 grader. Vejret blev så hårdt, at man måtte ændre kurs og lænse med nedsat fart, ligesom der blev udsat olieposer til dæmpning af søerne.

Den 11. februar tiltog stormen i styrke og piskede havet op. Først på eftermiddagen blev bagbords redningsbåd trods ekstra surringer taget af søerne, og først på aftenen slog en svær sø dampbarkassen los. Den svingede voldsomt og tørnede mod forskelligt opstående. Ved godt sømandsskab lykkedes det dog trods mørket at få hold på bæstet, og få den surret fast igen dog i en noget beskadiget tilstand.

Skibets tidligere citerede reservelæge har beskrevet de følgende døgn således: »Stormen, som er blevet til en orkan, vedvarer på andet døgn — vi ligger nu underdrejet. Dagen (12/2)

blev endnu værre end den foregående. Ny jobspost: Rorkæden til styremaskinen sprængt. Roret slog viljeløst i takt med søerne. Styringen var ophørt. Heldigvis har skibet to skruer, og ved hjælp af disse lykkedes det at holde stævnen mod søerne. Ellers — nå ja, det lykkedes altså.

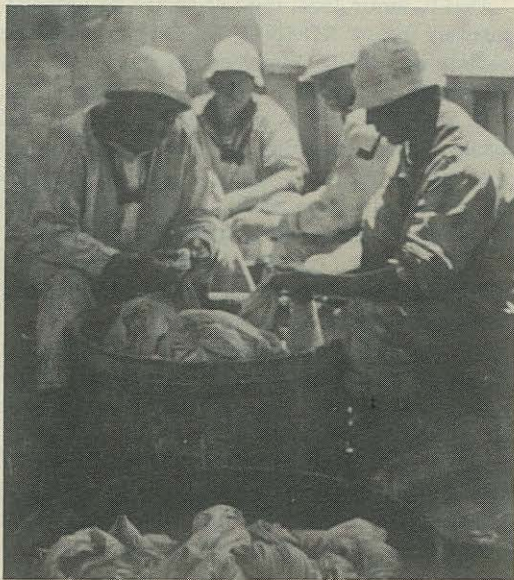
I kabyssen slukkedes ilden tre gange for kokken. For øvrigt er det næsten umuligt i en sådan søgang at få nogenting spist. Måltiderne indtages på den måde, at de fleste sidder ned på dørken med ryggen mod væggen.

Hen på eftermiddagen gik redningsbåden om styrbord over bord. Rulningen vedvarer. Jeg var forude for at forbinde et par tilskadekomne i lazarettet, hvor alting svømmede. Overhalingerne var ofte så voldsomme, at man pludselig mistede fodfæstet, og patienter og læge mellem hinanden røg ned i læ.

Tirsdag den 14. februar ligger vi stadig underdrejet, men barometret, som har været helt nede på 734 m/m, stiger nu støt, så det værste er vel overstået. Til formiddag er arbejdet med roret tilendebragt, og der er nogenlunde menneskeligt på dækket. En dagsbefaling fra chefen, der i 50 timer uafbrudt har været på broen, oplæses. Den indeholder en anerkendelse og tak til besætningen — ikke mindst maskinfolkene.

Skibet styres med håndrat; men 12 mand er stadig på post for at holde orden på de svære kæder.»

Før vaskemaskinernes tid

Den daglige kondi

Der var også en hel del havarier udover de tidligere nævnte bl. a. satte gyrokompasset ud og luftpumpen til den ene maskine svigtede i en periode.

Besværlighederne øgedes ved, at de store masser af vand, som kom ind på dækket, ikke kunne finde afløb hurtigt nok, således at vandet trængte ned om læ, hvor man både i luk-afer, gange og banjer soppede i vand.

Alt ialt klarede både skib og besætning sig dog godt. Den 14. februar kunne kursen igen sættes mod Kanalen, og fem dage senere faldt ankeret på Plymouth red. Her lå skibet kun i to dage, hvorefter næsen sattes hjemad. Den 19. februar rundedes Skagen, og lørdag den 20. fortøjedes på Holmen. Den 1. marts blev kommandoen strøget, og togtet var endt. Det havde varet ca. 4½ måned, 10 udenlandske havne var besøgt, og der var udsejlet ca. 14.600 sømil.

Som indledningsvis anført blev NIELS JUEL færdigbygget for bl. a. at tjene som repræsentationsskib, hvilken opgave det løste med glans på togtet til Sydamerika.

Intet skib tjener sit formål godt uden en god besætning. At NIELS JUEL på dette togt havde en god besætning, fremgår af følgende bemærkninger hentet fra Marineministeriets arkiver:

»I Sydamerika blev besætningen almindeligt beundret på grund af dens upåklagelige opførelse og dens soignerede nette påklædning. En

så distingveret orlogsbesætning havde man, efter hvad der meddeles, ikke tidligere set i Rio de Janeiro.«

»Landgangskompaniet gjorde lykke; de friske lyse unge mænd, den præcision hvormed geværgrebene blev gjort og den smukke march til skibsorkestrets musik, gjorde et fortræffeligt indtryk på alle, der overværede paraden og både de tilstedeværende og siden den argentinske presse havde kun lovord om de danske sømænd.«

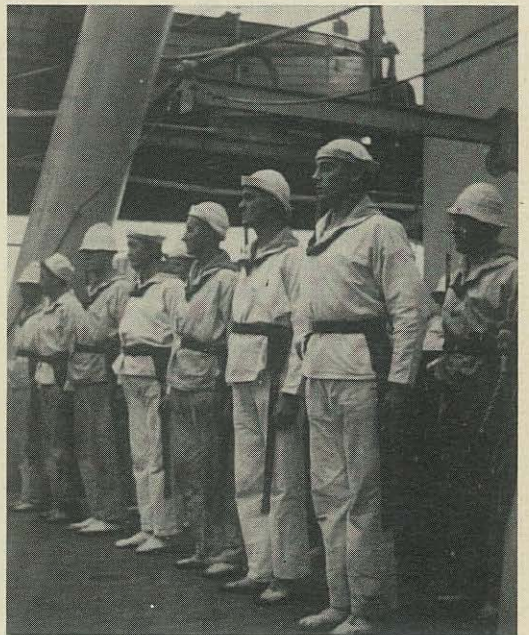
»NIELS JUEL's besætning har i de fremmede havne opført sig så eksemplarisk som efter sigende ingen anden orlogsbesætning. De fremmede har været glade ved at have den som gæst, og de i udlandet bosatte danske har været stolte over, at disse orlogsgæster var deres landsmænd.«

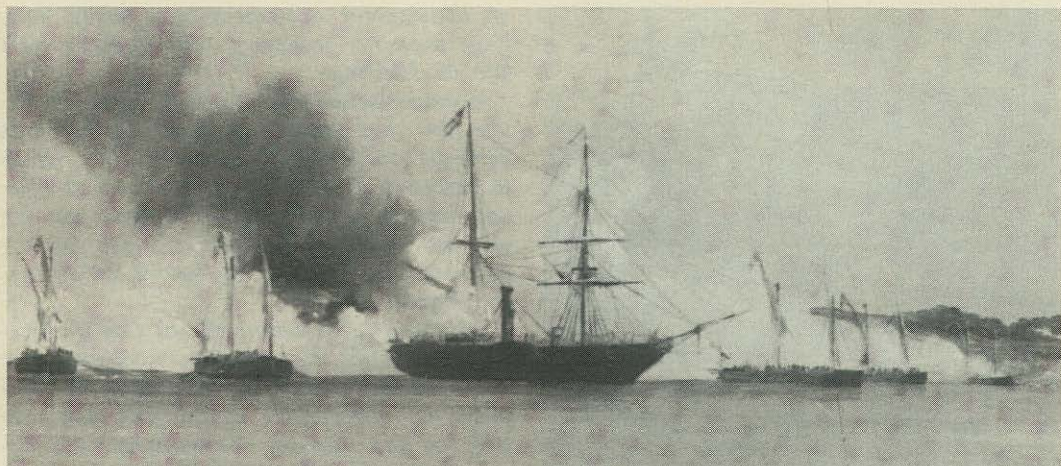
At et sådant togt skabte et godt og varigt indbyrdes kammeratskab blandt de deltagende siger sig selv.

Dette kom til udtryk i 25-året for togtet, hvor ikke mindre end 84 mand af besætningen mødtes på Holmen i forbindelse med Marineforeningens årlige jubilæumstævne.

I år ved samme lejlighed mødtes 27 af deltagerne til hyggeligt samvær på Holmen og opfriskede minder fra dette så begivenhedsrige togt for 50 år siden.

Skansevagt for flaget træder an

Hjuldampere »Hekla» og kanonbåde i aktion på Flensborg Fjord 9. april 1848. Efter maleri af Wilhelm Melby

Et 125 års minde - fra hjuldampernes tid

DEN DANSKE FLÅDE I AKTION 1848

Ved den første Slesvigske krigs udbrud i 1848 rådede Danmarks flåde blandt andet over seks lineskibe og otte fregatter, som dog ikke blev udrustede det første år. Selv om begivenhederne i foråret 1848 udviklede sig truende, fandt man det dog tilstrækkeligt at klargøre et lille antal lette enheder for at kunne hævde kongerigets herredømme til søs. Det gjaldt dels forsvaret af Vesterhavsoerne og dels transporten af hæren til Sønderjylland.

Chefen for søtransportvæsenet, kaptajn P. W. Tegner, fik navnlig god anvendelse for dampmaskinerne, som kunne benyttes til bugsering af kanonbåde og mindre sejlskibe, hvorved deres transportkapacitet forøgedes.

Flåden rådede selv over seks små hjuldampskibe. Heraf var et udlånt til havnevæsenet i Glückstadt og blev beslaglagt af oprørerne. Desuden var den lille mislykkede *Hebe* specielt indrettet til kongens brug. De øvrige var *Ægir*, *Hekla*, *Gejser* og *Skirner*. Allerede 26. marts kunne *Gejser* med en korvet på slæb afsejle til Als, som blev besat af skibenes mandskab.

Flådens egne hjuldampskibe var dog ikke tilstrækkelige til selv at overkomme transporten af hærens styrker med deres heste og artilleri samt de efterfølgende forsyningstransporter. Som så ofte før, måtte der søges hjælp fra handelsflåden, som dengang rådede

over en lille snes dampskibe. I løbet af krigen kom flåden til efterhånden ved køb eller leje eller gave at råde over et dusin af disse.

Som gave modtog man fra »Comiteen for Dampskibsindkøb ved frivillige Bidrag« dampskibet *Valdemar*, og desuden rekvireredes til krigstjeneste *Slesvig*, *Christian VIII*, *Eideren*, *Caroline Amalie*, *Vildanden*, *Øresund*, *Royal Adelaide*, *Iris*, *Saga*, *Dragen* og *Hertha*. Det største skib i denne flåde var *Slesvig*, som under navnet *Copenhagen* var bygget i Glasgow i 1845 — til P. H. Donner i Altona. Skibet, der efter krigen blev overtaget af postvæsenet, købtes i 1855 af marinen og gjorde tjeneste som kongeyacht indtil 1884.

Dampskibenes opgave bestod blandt andet i overførsel af mandskab og materiel fra Korsør til Sønderjylland, transport af det svenske hjælpekorps på 4-5000 mand fra Göteborg til Fyn, samt talrige transporter langs den østjyske kyst.

I enkelte tilfælde deltog dampskibene også, hvor det gik hedt til, blandt andet i slaget ved Bov den 9. april. Særlig værdifuld var også dampskibenes bidrag til lettelse af egne troppeforskydninger og forstyrrelse af fjendens bevægelser i forbindelse med de heftige kampe i begyndelsen af juni.

Danmark havde ubetinget fordele ved sin overlegenhed til søs, men mange mener, at disse fordele kunne have været udnyttet bedre.

NYT FRA SØVÆRNET

Holmens arrest nedlægges.

Forsvarets Rationaliseringsafdeling har ønsket et forslag til en sammenlægning af arresten på Holmen med arresten i Kastellet.

Når sammenlægningen er en realitet vil det være slut med, at Holmens straffegaster kommer på besøg i Stenhuset, som Holmens arrest benævnes mand og mand imellem.

Gamle orlogsgaster husker meget vel synet af de arme syndere, som med køjetøjet under armen og eskorteret af en befalingsmand med sabel, traskede af sted til nogle dages streng arrest eller vagtarrest i Stenhuset. Alene dette syn havde utvivlsomt stor præventiv virkning.

Straffen streng arrest, som indebar vand og brød samt Det nye Testamente og salmebogen som eneste læsestof, er forsvundet for flere år siden, men nu bortfalder også de særlige militære straffe vagtarrest og kvarterarrest. I stedet pålægges bøde og hefte.

Havens frihed indskrænkes.

Det er ikke bare Island, som har udvidet sin fiskerigrænse. Over 70 andre lande har i de sidste 25 år gjort det samme, hvorved 4,5 mio. kvadrat-sømil åbent hav er kommet under national lovgivning. Nogle lande har sat grænsen til 200 sømil. Hvis alle kystnationer gjorde dette, ville 35 pct. af havene blive beslaglagt. Problemerne skal drøftes på en verdenskonferens næste år.

Dovenskabens triumf

Som i mange andre af søværnets skibe, har man i inspektionsskibet VÆDDEREN en skibsavis. Oplaget er blevet firdoblet, hvilket skyldes, at bladet sendes hjem til familien. Så sparer man et brev.

Nu er det foreslået, at bladets sidste side slutter med ordene »kærlig hilsen«, for så kan man bare skrive sit navn under.

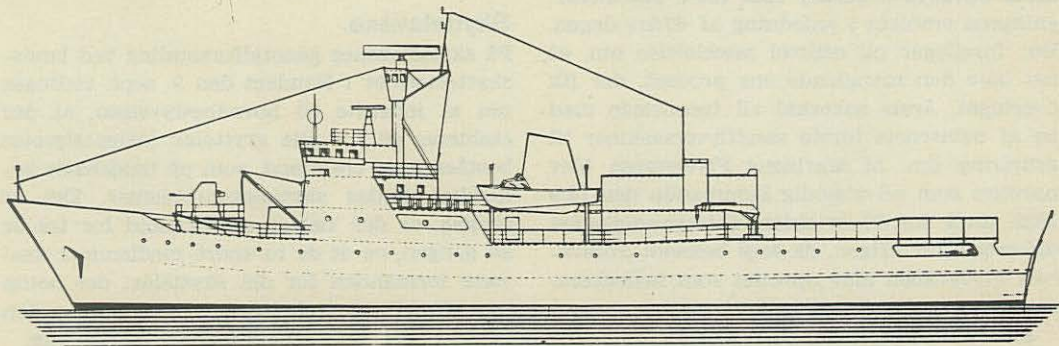
Søværnets nye inspektionsskib

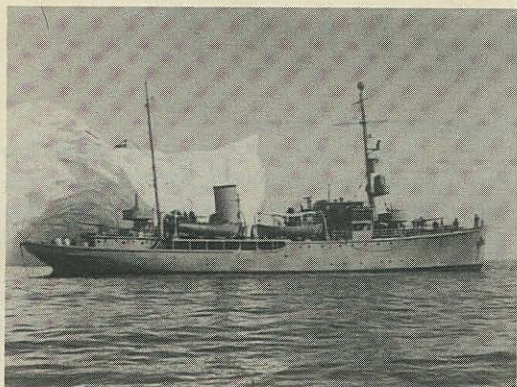
Søværnets Materielkommando har med Aalborg Værft A/S sluttet kontrakt om bygning af et nyt inspektionsskib. Det bliver bygget efter norsk Veritas klasse 1A1-ICE-A-EO, egnet til sejlads ved Grønland og Færøerne, forsynet med periodevis vagtfrit maskineri.

Hoveddimensionerne vil blive: Længde 73,7 m, bredde 11,8 m, deplacement ved 4,5 m dybgang 1970 tons. Længden og bredden er henholdsvis 2,7 m og 0,3 m større end HVIDBJØRNEN-klassens, men deplacementet er det samme. Konstabler og værnepligtige får 2- og 4-mands lukafer. Skibet skal bemannes med 60 mand, heri medregnet 4 mand fra helikoptergruppen. Der bliver også plads til 6 passagerer.

Skibet, der får to hovedmotorer på tilsammen 7440 HK, tværskibs bovpropelleranlæg, og Stabilisator med indklappelige finner, leveres senest 1. oktober 1975 og vil fuldt udrustet koste ca. 50 mill. kr.

Rids af Søværnets nye inspektionsskib

Farvel til HEIMDAL

Nu forsvinder det sidste af flådens skibe, som var i tjeneste før anden verdenskrig. Opmålingsskibet HEIMDAL er solgt til ophugning for ca. 92.000 kr.

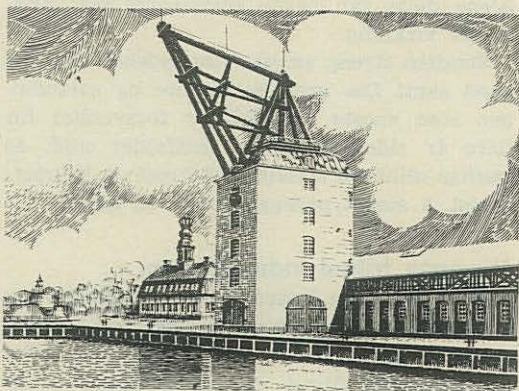
HEIMDAL blev bygget i 1935 som et kombineret opmålings- og inspektionsskib til brug i de grønlandske og færøske farvande. Skibet gjorde tjeneste her hjemme i krigens første år og blev sænket af egen besætning 29. august 1943. Det blev hævet og benyttet som forpostskib af tyskerne. Ved krigens slutning blev skibet fundet intakt og straks igen sat i tjeneste under orlogsflaget. Den sidste halve snes år har HEIMDAL ligget fast fortøjet ved en

af de gamle undervandsbådsbroer på Nyholm og været benyttet som stations- og logiskib for ubådseskadren.

Mastekranen fylder 225 år

I dette efterår er det 225 år siden, kgl. bygmeister Philip de Langes tegning til Nyholms Mastekran blev approberet ved kgl. resolution af Hans Majestæt Kong Frederik V.

Mastekranen, som er kendt af alle orlogsgaster, der har været på Holmen (hvad jo ikke alle har i vore dage) kaldes i almindelighed for Chr. IV's mastekran, men det er altså ikke rigtigt at give denne store bygherre æren for værket, som i øvrigt er Københavns Havns vartegn.

Fra hovedbestyrelsen

Juleaskeskål 1973.

På sendemandsmødet i Nykøbing F. blev det på basis af uofficielle forlydender optimistisk meddelt, at der var 99 % mulighed for, at årets Søværns-askeskål ville bære Marineforeningens emblem i anledning af 60-års-dagen. Der foreligger nu officiel meddelelse om, at det blev den manglende ene procent, der fik overtaget. Årets askeskål vil fremtræde med en af Søværnets første vandflyvemaskiner til erindring om, at Marinens Flyvevæsen blev oprettet som selvstændig kommando den 15/9 1923, altså for 50 år siden. Selvstændigheden ophørte efter krigen, da som bekendt Forsvarets Flyvevåben blev oprettet som fælleskommando for alle flyvestyrker.

Alle afdelinger har fået tilsendt skrivelse

ang. bestilling af skåle og tegning af disse. Forhåbentlig er der afgivet bestilling senest 1. november, ellers kan det ikke påregnes, at skålene bliver leveret før jul.

Skyttelavene.

På skyttelavenes generalforsamling ved landskyttestævnet i Randers den 9. sept. vedtoges det at indstille til hovedbestyrelsen, at der etableres en for alle skyttelav fælles styrelse bestående af tre mand, som på landsbasis behandler fælles skyttelavsproblemer. Det er tanken, at der vælges en formand for tre år ad gangen, og at de to andre medlemmer skal være formanden for det skyttelav, der netop har afholdt landsskyttestævne, og formanden for det, der skal afholde næste års stævne.

Sendemandsmøde 1974.

Som det fremgik af referatet fra sendemandsmødet 1973 (UD. 3/73, side 9) blev der på mødet i Nykøbing F. ikke truffet endelig afgørelse om mødested 1974. Ud fra visse forudsætninger stod både Skagen og Marstal som indbydere, men disse forudsætninger måtte drøftes i de respektive bestyrelser, og hovedbestyrelsen fik derefter af sendemandsmødet mandat til at træffe afgørelse om mødested, når resultatet af disse drøftelser forelå.

Afgørelsen er blevet, at sendemandsmødet 1974 afholdes i Marstal 25.—26. maj.

Medens Skagen havde sendemandsmøde i 1961, har der ikke tidligere været sendemandsmøde i Marstal. Det nærmeste er Svendborg i 1954.

Altså: Vel mødt i Marstal i maj 1974!

Jubilarstævne 1973.

Det årlige jubilarstævne, der afholdtes søndag den 2. september, fik det sædvanlige gode forløb. Kl. 10.30 mødte jubilarene ved Værftsbrovagten, og en halv time senere blev der stillet til parade. Her blev gasterne modtaget af Marineforeningens formand og chefen for Flådestationen, kommandør E. V. Jørgensen, som bød velkommen.

Efter en kort andagt ved pastor Scheller-Nielsen nedlagde en gast fra årgang 1908 en krans ved mindestenen for de faldne i 1940-45. 1908-gasten var Vilhelm Aagesen, Vanløse.

Efter paraden marcherede man med Kvindelige Marineres musikkorps i spidsen til Mariniekasernen, og undervejs besøgte Søværnets museum i »Bohlendach-hus«. På kasernen blev man modtaget af chefen, som beordrede aftrædning til skafning.

Under skafningen var stemningen helt i top.

Man udvekslede mange minder »fra dengang«, og snakken gik uforstyrret, imens man fik gjort kål på dejlig biksemad med mere.

I alt deltog 138 jubilarer i stævnet. Heraf var der 27 fra »Niels Juel«s togt til Sydamerika i 1923, og en halv snes stykker fra »Valkyrien« samme år.

Ved jubilarstævnet kunne vi glæde os over som gæster at se repræsentanter fra vore skandinaviske broderforeninger: Fra Flottans Män kommandørkaptajn Sv. Carleson, formand i Malmø og Hälsingborg, og Inge Persson, formand i Ängelholm. Fra Norges Orlogsforbund kom præsidenten, kommandørkaptajn A. Stang, samt Bjarne Knutsen og formanden fra Oslo, Ossavy.

Et godt og hyggeligt stævne, der var begunstiget af et strålende solskinsvejr.

Kurt Flatau.

Mere om stævnet

Ved stævnet i 1972 blev der under frokosten udtrykt beklagelser over pressens tilbageholdenhed med hensyn til at give orientering om stævner.

I denne forbindelse oplyser M. Schnell, at der i år blev rettet henvendelse til Storkøbenhavns distriktsblade med anmodning om at give jubilarstævnet en venlig omtale.

Fra en halv snes af disse blade var der en positiv reaktion, og kun fire af bladene svarede ikke på henvendelsen. Schnell håber, at ideen vil blive taget op af formændene i de forskellige afdelinger i andre byer til næste år.

Næste nummer af U.D.

Artikler og illustrationer til »Under Dannebrog« nr. 1, 1974, skal være redaktionen i hænde senest 15. januar. Vigtige meddelelser fra afdelingerne har en uges ekstra frist.

Fra afdelinger og distrikter

BORNHOLM

Afdelingens fødselsdag den 25. august blev på traditionel vis markeret ved en højtidelighed på havnen, hvor formanden, Sigurd Andersen, nedlagde en krans ved søfartsmonumentet.

Afdelingens vinterprogram blev indledt den 10. november med et ande- og laksespil på »In-

dustrien«. Samme sted vil man den 25. november holde et stort bankospil, og 27. december afholdes juletræsfest for familierne. Yderligere er planlagt et gevinst-keglespil for medlemmer med damer på Vandmøllekroen med senere fastsættelse af datoen.

EBELTOFT

I samarbejde med afdelingerne fra Grenå og Århus arrangeredes søndag den 19. august en dejlig sejltur til Anholt. Afsejlingen fandt sted fra Grenå havn om morgenen, og efter et par timers sejlads gjorde man landgang på Anholt, der blev erobret efter en slagplan udarbejdet af Grenå afdeling.

Der findes ingen rutebiler på Anholt, og i mangel heraf brugte man den lokale ølbil, hvilket viste sig at være ganske praktisk. Det var også en praktisk foranstaltning at invitere den lokale politibetjent med. Han var en fortræffelig turistfører.

Frokostkurven blev tømt på »Sønderbjerg«, hvor man samtidig nød den gode udsigt sammen med musikken fra Børge Møllers skibsklaver.

Den medbragte aftensmad blev fortæret under sejlturen tilbage til Grenå.

Sæsonens anden fisketur afholdtes 26. august, og man er indstillet på regelmæssige sammenkomster mindst en gang om måneden.

Foreløbig har man en fast kammeratskabsaften sidste torsdag i hver måned. Man lagde ud 27. september med en filmaften, hvor der bl. a. blev vist nogle optagelser fra fisketuren og fra den store fastelavnsfest.

Den følgende sammenkomst fandt sted den 25. oktober, hvor overmekaniker Poul T. Sørensens fortalte om søminevæsenet.

På initiativ af Århus afdelingen arrangeredes 3. november en fælles fest for Århus, Grenå og Ebeltoft med spisning og dans på hotel »Vibæk« i Ebeltoft.

Det var lidt af en skuffelse, da bestyrelsen fik afslag på henvendelser til borgmesteren om at være medarrangør ved modtagelsen af skoleskibet »Georg Stage« i slutningen af august. Man viste dog flaget ved at sende en hilsen om bord i form af tre kasser sodavand og en kasse øl til elever og besætning.

FREDERIKSBERG

Afdelingen indviede de nye lokaler i Hjemmeværnsgården ved en fest den 27. oktober med gallamiddag og dans. Formanden, Henning Stub, oplyser, at der i vintersæsonen vil være sammenkomst for medlemmerne den anden onsdag i hver måned.

FREDERIKSSUND

Fra afdelingens kasserer, Gunnar Hansen, er modtaget meddelelse om, at der blev afholdt kammeratskabsaften i marinestuen den 17. oktober. Samtidig beder han om, at medlemmerne må blive gjort opmærksom på, at der den 24. november afholdes madposebal og pakkefest i marinestuen: - »Det er nogle gode fester, så husk at møde op!«.

GENTOFTE

Der er modtaget en forsinket meddelelse om, at afdelingens mangeårige medlem, bagermester Knud Koefoed Andersen, fyldte 75 år den 27. august.

GLOSTRUP

Det sidste nummer af husorganet »Så til søs« er præget af krudtrøg. Udover de traditionelle hyggelige sammenkomster en gang om måneden i »Kahytten« mødes skytterne mindst en gang om ugen til træning eller til konkurrence-skydninger med lokkende navne som vinskudning, præmieskydning, pokalskydning, vildtskydning, nisseskydning etc.

Det er ikke så sært, at skyttelavet har fået vind i sejlene, eftersom Glostrup for tredje år i træk blev vinder af landsskyttestævnet (læs under Randers).

GODTHÅB

Albert Echwald oplyser, at kommandør Lichtenbergs Fond, som blev stiftet i 1962, i årenes løb har medvirket til, at ca. 70 unge grønlandere har kunnet deltage i togter med skoleskibet »Georg Stage«. Enkelte har også været sendt ud med statens skoleskib »Danmark«.

Fonden har afholdt udgifterne til indkøb af ensartet beklædning til de grønlandske elever - i de senere år også i flere tilfælde til andre effekter, som eleverne skal møde med. Desuden har man betalt sygeforsikringer og lommepenge.

Flere af de første elever sejler i dag som styrmænd i danske skibe. Adskillige har taget sætteskippereksamen ved skipperskolen i Grønland og sejler nu med fiskekuttere eller institutionsbåde på kysten.

Yderligere har fonden uddelt et stort antal præmier ved de afsluttende eksaminer på skipperskolen i Godthåb, og man har kunnet afholde udgifterne til bespisning og gaver for med de af skolens elever, der må opholde

sig på sømandshjemmet i Godthåb jule- og nytårsaften.

I fondens fremtidsplaner indgår også ydelse af støtte til unge grønlanderes videre maritime uddannelse i Danmark.

I et senere brev fortæller Echwald, at afdelingen som noget nyt har indledt et samarbejde med Garderforeningen NUK, Flyvevåbenets Soldaterforening og F N - Soldaterforening. Det første fælles arrangement var en pokalskydning med efterfølgende spisning i Godthåb Forsamlingshus.

HALS

Afdelingen havde i juni den sorg at miste sit ældste medlem, pensioneret lods J. C. Ertmann som var æresmedlem, og som havde været med til at starte afdelingen under navnet »Hals Bakke«.

HJØRRING

Sekretær Per With har sendt rapport om afdelingens årlige fregatskydning på skydebanerne ved hjemmeværnsgråden den 11. august. Marinehjemmeværnet, som man altid har haft et fortrinligt forhold til, var inviteret med. Også den nye Brønderslev afdeling havde fået indbydelse, men var ikke mødt op.

Da fregatten hen under aften blev sænket ved et velrettet skud fra Per With himself, havde der i mellemtiden været afviklet en del serieskydninger samt dameskydninger, og man havde haft en vellykket dag med strålende vejr og stort fremmøde. Der sluttedes med middag og præmieuddeling på hjemmeværnsgråden, hvor medlemmer af bestyrelsen med koner havde meldt sig frivilligt til at sørge for maden. - og så blev der danset.

KGS. LYNGBY

Ved sæsonens første sammenkomst på »Lottenborg« vistes to gode film, som man havde lånt af B.P. Den ene omhandlede Angle Bay i Wales, hvor de nordiske vikinger har sat deres spor. Den anden, »Folkene på Pitcairn«, beskrev, hvorledes efterkommere af mytteristerne fra »Bounty« lever i dag. Ved den følgende sammenkomst på »Lottenborg« var damerne inviteret med.

Vinterprogrammet byder i øvrigt på andespil og dans den 18. november, julestue den 13. december, torskegilde den 10. januar, ge-

neralforsamling 25. februar, filmaften 14. marts og fødselsdagsfest 17. april. Afdelingen fylder 30 år.

Også i Kgs. Lyngby er skyttelavet aktivt. Man samles i sæsonen hver anden tirsdag på Lyngby stadion, hvor skydebanerne meget bekvemt er placeret under kantinen.

KOLDING

Anden halvdel af sommersæsonen blev indledt med pokalskydning på de nye udvidede skydebaner i Munkens Dam.

Lørdag den 6. oktober var der arrangeret pilketur. Desværre er afdelingen blevet skibsløs, idet »Åse« er solgt. Situationen blev imidlertid klaret ved, at flotillechef Willy Petersen stillede marinehjemmeværnets kutter til rådighed for en demonstrationstur, hvor fiskestang kunne medbringes.

KORSØR

Afdelingens lokale publikation »Kompasset« meddeler, at efterårsfesten blev fejret den 27. oktober som en pakkefest. Den fandt sted »samme sted som sidst«.

Marinestuen i Slottensgade 28 holdes åbent hver lørdag fra klokken 10.00 og onsdag fra klokken 19.30.

KØBENHAVN

»Udkiggen« bringer det foreløbige program, hvoraf fremgår, at sæsonen startede 11. oktober på Holmen, hvor man havde fælles spisning og fremvisning af farvefilmene »Danske FN-soldater« og »Kongerevy i Århusbugten«. Der er desuden planlagt et andespil i november og en julehyggeaften på Parkhotellet 11. december. Allerede nu henledes medlemmernes opmærksomhed på, at flest mulige bør møde op ved mindeankeret i Nyhavn juleaften kl. 14.45.

NÆSTVED

Bohn-Jespersen fortæller, at afdelingen atter i år arrangerede en sommerudflugt til Agersø sammen med afdelingerne i Haslev og Skælskør. Turen fandt sted lørdag den 30. juni og havde ca. 100 deltagere. Den var begunstiget af et strålende vejr, som bidrog til den fine stemning. Efter sejlturen indtog man maden og dansede på kroen.

Den årlige fregatskydning var berammet til 2. september (samme dato som jubilæumstæv-

net!). Skydningerne plejer at have stor betydning for kammeratskabet i afdelingen og samtidig hjælper de til med at stabilisere økonomien.

I et tidligere brev skrev Bohn-Jespersen om fregatskydningen, at der er gammel tradition for afholdelse den første søndag i september. Denne skydning er afdelingens gode faste indtægtskilde, da man forud sælger skydesedler for to kroner pr. stk.

Skulle andre afdelinger være interesseret i at vide, hvorledes man i Næstved afvikler en fregatskydning, er man parat til at give gode råd. I Næstved er man på det tørre med et par hundrede medlemmer og en pæn kassebeholdning.

I et senere brev fortæller Bohn-Jespersen, at fregatskydningen den 2. september havde 55 deltagere, og at gardehusarkasernen som sædvanlig stillede skydebanerne til rådighed.

Vintersæsonen begyndte 2. oktober med sammenkomst i marinestuen, en mandeaften med skinkeben og fællessang. Samvittigheden var i orden, for man havde allerede på dette tidspunkt forberedt en festaften sammen med pigerne den 17. november, hvor der bliver budt på bankospil, andesteg og dans.

Afdelingen gratulerer tømrer Chr. Lindegård Hansen, 50 år 14/12. Mekaniker N. P. Jensen, Kongsted, 80 år 31/12.

RANDERS

Den kendte Glostrup-avis »Så til søs« oplyser, at landsskyttestævnet i Randers fandt sted 9. og 10. september med stor deltagelse fra hele Danmark. Efter ankomsten til Randers blev gæsterne afhentet af de lokale skytter, som i privatbiler gav dem en herlig oplevelse ved en køretur i den smukke omegn. Efter et besøg på den smukke historiske Hvidsten Kro gik turen videre til Mariager og langs fjorden til Ø. Tørslev Kro (Danmarks ældste), og der sluttes med en fest på Hotel Westend i Randers (Marinestuen).

Trods dette forsøg på at nedbryde konkurrenternes moral, blev Randers Afdeling kun nr. 3 i landsskydningen, hvor de samlede resultater blev følgende:

1. Glostrup/Tåstrup afd. 453 p.
2. Århus afd. 447 p.
3. Randers afd. 440 p.
4. Kerteminde afd. 434 p.
5. Hanstholm afd. 427 p.

6. Kalundborg afd. 424 p.
7. København afd. 416 p.
8. Lyngby afd. 407 p.

For tredje år i træk kunne Jens Rosenfeldt Christensen på holdets vegne modtage den smukke pokal, der blev overrakt af Marineforeningens landsformand, kommandørkaptajn Kai Hertz. Årets landsskytte blev Alex Andersen, Glostrup, der opnåede 94 points. Kommandør Evers' mindepokal tilfaldt Randers afdeling, og en trekantskydning blev vundet af Kerteminde.

I forbindelse med stævnet afvikledes det årlige landsskyttemøde, hvor Jens Rosenfeldt Christensen fra Glostrup blev valgt til formand for skyttelavsudvalget for en treårig periode.

Landsstævnets bedste skytter

Direkte fra Randers har vi fra Bjerg Madsen modtaget avisklip og billeder af præmietagerne.

Vi gengiver et af billederne, som viser den bedste skytte fra hvert hold. Bagest fra venstre Knud Nielsen, Kerteminde, Poul Madsen, Kgs. Lyngby, Schytte Hansen, Randers, Ove Gregers Petersen, København, og Kalle Mortensen, Hanstholm. Forrest fra venstre Jens Sørensen, Århus, Jens Rosenfeldt Christensen, Glostrup, og Th. Dalsgård, Kalundborg.

ROSKILDE

Det fremgår af den lokale nyhedstjeneste, at der virkes ihærdigt for at udvide samarbejdet mellem afdelingerne på Sjælland, - også uden for distriktet. Et af resultaterne var deltagelse fra Glostrup, Frederikssund og Kalundborg i et kammeratskabsstævne arrangeret 16. juni af Roskilde afdeling.

Turen gik gennem vikingeland i Roskilde omegn og endte i historisk arkæologisk for-

søgscenter i Ledreborg skov ved Lejre. Her blev gæsterne budt velkommen, og bestyrelsesmedlemmer fra Roskilde afdeling forestod rundvisningen i centeret, hvor man så de mange arbejdende værksteder og boliger fra jernaldertiden.

I et gammelt bondehus »Hørhavehus« fra omkring 1800 spiste man den medbragte mad, og bagefter blev der danset i den grønne skov til solnedgang.

Der var mange opfordringer til afdelingen om at gentage arrangementet til næste år.

Flemming Petersen fortæller, at den årlige fregatskydning blev afholdt 19. august, hvor man startede med morgenbitter i marinestuen før busturen til skydebanen. Med middagsbusen ankom »forstærkningen«: damerne med madkurvene.

I forbindelse med fregatskydningen fik blikkenslager Børge Skjoldby overrakt Marineforeningens hæderstegn for mænd. Ved samme lejlighed blev optaget to nye medlemmer i afdelingen.

I tilknytning til Søværnets jubilæumstæve den 2. september aflagde præsidenten for Norges Orlogsforbund, kommandørkaptajn A. Stang, og sekretæren for Orlogsforbundet, Bjarne Knutsen, besøg i Roskilde, hvor afdelingens formand, Flemming Petersen, var guide for dem i vikingskibshallen, i domkirken, på lørdagstorvet og i marinestuen, hvor der blev set på klenodier og spist frokost.

SØLLERØD

Afdelingens formand, Helge Borggård Hansen, har sendt redaktionen et eksemplar af Søllerød kommunes fritidsprogram for 1973-74, en diger tryksag, hvori man på afdelingens initiativ har medtaget en hel side med orientering om, hvad Marineforeningens Søllerød afdeling kan tilbyde alle søfartsinteresserede i kommunen.

TØNDER

Helge Hollersen oplyser, at afdelingens æresmedlem og tidligere formand, blikkenslagermester Chr. Hansen, fyldte 70 år i august. Chr. Hansen, der er gammel Georg Stage-dreng, var initiativtager til afdelingens oprettelse i 1963. Trods sin sygdom følger han Marineforeningens arbejde med stor interesse. Kammeraterne ønsker ham god bedring og god vind fremover.

VIBORG

Willy Andresen oplyser, at man den 2. juni afholdt fregatskydning. Efter træfningen var der fælles spisning med damerne og dans.

Afdelingen lykønsker Tage Lund Jensen, 50 år 18/8. Rich. C. J. Nielsen, 60 år 1/11 og Peter Vindum (medstifter af afdelingen), 80 år 12/12.

Skaf et nyt medlem

Klip nedenstående blanket ud.

Udfyld blanketten, som desuden skal underskrives af ansøgeren og hans proponent.

Send blanketten til formanden for den afdeling, hvor det nye medlem søger optagelse.

OPTAGELSESBLANKET

Fulde navn

Fødselsdag
og -år

Livsstilling

Bopæl
(nøjagtig
postadr.)

Evt. hvilken
årgang

Evt. udkom-
manderet med

Har De tid-
ligere været
medlem af en
Marineforenings-
afdeling og da
hvilken?

Hvorlænge?

Proponent

Underskrift

Indsendt / 19

NB. Blanketten udfyldes nøjagtigt og indsendes til formanden.

Ny maritim litteratur

This is the Coast Guard

En stor bog om den amerikanske kystvagtjeneste gennem 182 år, udarbejdet af H. R. Kaplan og James F. Hunt. Efter gennemgang af den historiske udvikling beskrives kystvagtjenestens opgaver fra redningstjeneste og farvandsafmærkning til navigatøruddannelse og havforskning. Desuden fortælles om institutionens mænd. 304 s., rigt ill., £ 12,95, Cornell Maritime Press, Cambridge, Maryland.

Warships & Navies 1973

Med fremragende illustrationer og med bidrag af søfartseksperter og marineofficerer under redaktion af A. J. Watts fortælles om den sidste nye udvikling i søværnene – først og fremmest Royal Navy. 136 s., £ 2,25, Ian Allan, London.

The Diamond Jubilee Review of the Fleet 1897

En beretning om Royal Navy gennem Dronning Victorias 60 års regeringstid ledsaget af en billedkavalkade over skibe og episoder i samme tidsrum. Genoptryk fra 1897, 48 sider, stort format, £ 1,20. Arms and Armour Press, London.

Jane's Fighting Ships 1924

Genoptryk af den stærkt efterspurgte årgang af den store fjernkendingsbog med over 1000 illustrationer, fotos, tegninger og silhouetter samt data for alverdens orlogsskibe. 1924-udgaven er karakteristisk for en periode, hvor man lagde vægt på den tekniske udvikling, fordi internationale konventioner begrænsede skibenes antal og størrelse. 424 s., £ 8,40, David & Charles, Newton Abbot.

Segelfartyg

Svensk oversættelse af George Goldsmith-Carters beskrivelse af sejskibstypernes udvikling i langfarten såvel som i alle havkroge med støtte af 150 illustrationer, hvoraf mange er ganske fortræffelige. Lommeformat, 160 s., Sv. kr. 12,25, Bogförlaget Forum, Stockholm.

Segelschulschiffe 1974

Atter i år er kommet en stor flot kalender med 13 prægtige farvefotos af den nyere tids skoleskibe. Format 45 x 50 cm. Pris DM 23,80 net., Egon Heinemann, Hamburg. Forhandles af Høst & Søn.

Vesterud.

Den 83-årige sømandsforfatter Knud Andersen, som ved bogens fremkomst netop er på vej vesterud til Vestindien med en tremastet skonnert, fik i vuggegave at kunne tryllebinde sine tilhørere og at pege på det væsentlige i livets tilskikkelser. Disse autentiske beretninger danner en helhed med de 7 have som scene, med rigtige mennesker som skuespillere og med en gennemgående rød tråd af menneskekærlighed. 200 s., kr. 43,70. Borgens Forlag.

Danske dampskibe.

En ny samling af Andreas Laursens dejlige tegninger, som danner en kavalkade af danske skibstyper gennem 100 år. Laursen har denne gang selv skrevet teksterne, og det er han sluppet godt fra. En fremragende maritim gavebog. 78 s., kr. 44,00, Høst & Søn.

Vindjammerparade.

En række dygtige fotografer overværede det stævne i Kielerbugt, som afsluttede de store sejskibes kapsejlad i 1972. Den fornemme billedkavalkade, hvor der ikke er sparet på farverne, er redigeret af Hans Jürgen Hansen og B. Wundshammer. I et supplement bringes data for samtlige deltagende skibe. 112 s., stort format, kr. 120,-. Lademann.

Jul på Havet 1973.

Redaktør Axel Bærentzen svigter ikke sine mange trofaste læsere, men bringer atter i år den traditionelle hyggelige julegave til søfartsinteresserede læsere i en passende blanding af autentiske beretninger, skipperløgne, søhistorie og et rigeligt illustrationsmateriale, heraf mange gode farvegengivelser. 66 s., kr. 16,00. Vikingens Forlag.

